ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นางสาวเกศชนก ใจกระจ่าง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาบัญชีมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี ภาควิชาการบัญชี
คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2548

ISBN 974-53-2398-5

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE RELATIONSHIP BETWEEN ACCOUNTING CHANGES RELATING TO THE COMPENSATION AND OWNERSHIP STRUCTURE OF CORPORATE BOARD AND FINANCIAL PERFORMANCE OF NON-FINANCIAL LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND

Miss Keschanok Jaikrajang

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Accountancy Program in Accounting
Department of Accountancy
Faculty of Commerce and Accountancy
Chulalongkorn University
Academic Year 2005

ISBN 974-53-2398-5

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
โดย	นางสาวเกศชนก ใจกระจ่าง
สาขาวิชา	การบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษา	ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละมัย

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดนุชา คุณพนิชกิจ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์ ดร.อุทัย ตันละมัย)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณากุล)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เกศชนก ใจกระจ่าง : ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (THE RELATIONSHIP BETWEEN ACCOUNTING CHANGES RELATING TO THE COMPENSATION AND OWNERSHIP STRUCTURE OF CORPORATE BOARD AND FINANCIAL PERFORMANCE OF NON-FINANCIAL LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND) อ. ที่ปรึกษา : ศ.ดร.อุทัย ตันละมัย, 149 หน้า. ISBN 974-53-2398-5.

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ข้อมูลการวิจัยได้เก็บรวบรวมจากงบการเงินของบริษัทตั้งแต่ปี 2541-2547 รวมเป็นเวลา 7 ปี โดยยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน ซึ่งมีบริษัทโดยเฉลี่ย 257 บริษัท และเป็นหน่วยวิเคราะห์ทั้งสิ้น 1,800 หน่วยวิเคราะห์

ผลการวิเคราะห์พบว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ แต่กลับไม่พบความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดอย่างมีนัยสำคัญ โดยโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบบุคคลภายนอกบริหารมีแนวโน้มนำการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพื่อเพิ่มผลกำไรมากกว่ากิจการที่เจ้าของเป็นผู้บริหารเอง และเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจากอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ และอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย พบว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจากผลตอบแทนของสินทรัพย์สุทธิ นอกจากนี้ยังพบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทได้แก่ จำนวนของคณะกรรมการอิสระ สัดส่วนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

ภาควิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่อนิสิต.....เกศชนก ใจกระจ่าง.....

สาขาวิชา.....การบัญชี.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ปีการศึกษา.....2548.....

4682172426 : MAJOR ACCOUNTING

KEY WORD: COMPENSATION / POSITIVE ACCOUNTING THEORY / AGENCY THEORY

KESCHANOK JAIKRAJANG : THE RELATIONSHIP BETWEEN ACCOUNTING CHANGES RELATING TO THE COMPENSATION AND OWNERSHIP STRUCTURE OF CORPORATE BOARD COMPENSA AND FINANCIAL PERFORMANCE OF NON-FINANCIAL LISTED COMPANIES IN THE STOCK EXCHANGE OF THAILAND. THESIS ADVISOR : PROF.UTHAI TANLAMAI, Ph.D., 149 pp. ISBN 974-53-2398-5.

The objective of this thesis is to examine to relationships between the accounting changes that relate to compensation and ownership structure of corporate board and financial performance. Data are drawn from the financial reports of all of non-financial listed companies in the stock exchange of Thailand during the period1998-2004. There are an average of 257 companies per year, resulting in a total of 1,800 units of analysis (firm-years).

The results show changes in board compensation to have a positive significant relationship with the voluntary accounting changes. However, no significant relationship is found between the changes in board compensation and mandatory accounting change. Two types of ownership structure of corporate board members are examined, management control and ownership control. The data show some relationships between the ownership control firms and the extent of a firm adopting voluntary accounting methods. Management controlled firms are more likely than owner controlled firms to adopt accounting methods that will increase earnings. Some statistically significant relationships are also found between sensitivities of annual cash compensation for corporate board and financial performance (financial ratios) -- return on assets (ROA), EBIDA margin, return on net assets and growth sales. In addition, return on net assets (RONA) is shown to be positive significantly linked to executive compensation. Finally, board compositions, specifically the proportion of independent outside director, directorship of duality and stock ownerships, are found to significantly relating to the firm's financial performance..

Department.....Accountancy.....Student's signature...Keschanok Jaikrajang

Field of study.....Accounting.....Advisor's signature...Uthai Tanlamai

Academic year.....2005.....

กิตติกรรมประกาศ

สำหรับความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ข้าพเจ้าขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ดร. อุทัย ตันละมัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้ความเมตตา และกรุณาสละเวลาอันมีค่าในการให้คำปรึกษา คำแนะนำ และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี พร้อมกันนี้ข้าพเจ้าขอกราบขอบคุณ รองศาสตราจารย์ วันเพ็ญ กฤตผล ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิตร นิลสุวรรณากุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านทั้งสองได้ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการแก้ไขปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คุณพ่อจินต์ ใจกระจ่าง คุณแม่มาลัย ใจกระจ่าง และพี่สาวทั้งสอง เพื่อนทุกคนที่ให้กำลังใจที่แสนอบอุ่นโดยเฉพาะ ณัฐฐิยา วโรตน์ธนกิจ พรพิพัฒน์ จูฑา และเพื่อนสนิท ที่สละเวลาช่วยเหลือ เอื้อมิตรไมตรีแก่ข้าพเจ้าตลอดมาจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... จ

กิตติกรรมประกาศ ..... ฉ

สารบัญ ..... ช

สารบัญตาราง ..... ฌ

สารบัญภาพ ..... ฐ

บทที่ 1 บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

วัตถุประสงค์การวิจัย 3

ขอบเขตของการวิจัย 4

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย 5

สมมติฐานในการวิจัย 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 13

ส่วนประกอบอื่นๆ ของวิทยานิพนธ์ 13

บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี 15

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี 19

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย 42

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 42

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร 45

วิธีทางสถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล 54

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง 56

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับ
ค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท
กับผลการดำเนินงานทางการเงิน 72

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย.....107
อภิปรายผลการวิจัย.....109
ข้อจำกัดของการวิจัย.....115
ข้อเสนอแนะและงานวิจัยในอนาคต.....116
รายการอ้างอิง.....117
ภาคผนวก.....124
ภาคผนวก ก.....125
ภาคผนวก ข.....146
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....149

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1 รูปแบบค่าตอบแทนของกรรมการ 30
ตารางที่ 2.2 รูปแบบค่าตอบแทนของผู้บริหาร 31
ตารางที่ 2.3 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท..... 37
ตารางที่ 2.4 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของ คณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน..... 38
ตารางที่ 2.5 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน..... 40
ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทยปี 2541-2547 44
ตารางที่ 3.2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ.....46
ตารางที่ 3.3 การวัดค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลง ทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท 52
ตารางที่ 3.4 การวัดค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลง ค่าตอบแทนของคณะกรรมการ และผลการดำเนินงานทางการเงิน..... 53
ตารางที่ 3.5 การวัดค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตามความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของ คณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน.....53
ตารางที่ 4.1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรทั้งหมดในการวิจัยตั้งแต่ปี 2541-2547..... 57
ตารางที่ 4.2 การนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้ปี2542-2544แยกรายอุตสาหกรรม 60
ตารางที่ 4.3 การนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ปี2542-2544แยกรายอุตสาหกรรม.... 61
ตารางที่ 4.4 สรุปการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีแยกรายอุตสาหกรรม 63
ตารางที่ 4.5 ระดับค่าตอบแทนของกรรมการบริษัทแยกตามรายอุตสาหกรรม 65
ตารางที่ 4.6 ระดับค่าตอบแทนของผู้บริหารบริษัทแยกตามรายอุตสาหกรรม..... 66
ตารางที่ 4.7 ใบสำคัญแสดงสิทธิของกรรมการและผู้บริหารแยกรายอุตสาหกรรม 67
ตารางที่ 4.8 โครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรม 68
ตารางที่ 4.9 การนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้และโครงสร้างการถือหุ้น ของคณะกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรมปี 2541-2544..... 69

ตารางที่ 4.10 การนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้และโครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรมปี2542-2544 71
ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท 76
ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน..... 77
ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน 78
ตารางที่ 4.14 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์..... 82
ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ปี 2541-2544..... 83
ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm..... 84
ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm 85
ตารางที่ 4.18 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์..... 87
ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทปี 2542-2544..... …88
ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm..... 89
ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm 89
ตารางที่ 4.22 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและผลการดำเนินงานทางการเงินจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์ 92

หน้า

ตารางที่ 4.23 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดและผลการดำเนินงานทางการเงินจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์ 93
ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน..... 94
ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน 95
ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและผลการดำเนินงานทางการเงิน 98
ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541-2544.....101
ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2542-2544.....102
ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541-2544.....104
ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2542-2544.....105
ตารางที่ 4.31 ผลการทดสอบสมมติฐานในปี 2541-2547.....106

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพประกอบ หน้า

รูปภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับ ค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน..... 12

รูปภาพที่ 2.1 โครงสร้างค่าตอบแทนคณะกรรมการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์.... 29

รูปภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของกิจการ กรรมการ และผู้บริหาร..... 33

รูปภาพที่ 2.3 บทบาทและความรับผิดชอบของกรรมการ และผู้บริหาร..... 34

รูปภาพที่ 3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ 43

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 2540 ทำให้นักลงทุนจากต่างชาติขาดความไว้วางใจต่อการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เนื่องจากงบการเงินภายใต้มาตรฐานการบัญชีของไทยไม่สะท้อนมูลค่าของกิจการได้อย่างน่าเชื่อถือ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านที่ดีขึ้นต่อการบัญชีไทย คือ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ประกาศนโยบายการกำหนดมาตรฐานการบัญชีไทยในปี 2542-2543 โดยนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standard: IAS) เป็นเกณฑ์ในการกำหนดมาตรฐานการบัญชีไทย (Thai Accounting Standard: TAS) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้มาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยมีความเป็นสากลและสนองตอบต่อสภาพแวดล้อมและพัฒนาการทางธุรกิจของประเทศและของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

ซึ่งในปี 2542 - 2543 มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีไทยเป็นจำนวนหลายฉบับและมีการออกตีความมาตรฐานการบัญชี กล่าวคือ มีการยกเลิกมาตรฐานการบัญชีฉบับเดิมแล้วประกาศใช้มาตรฐานการบัญชีใหม่ออกมาเพื่อให้สอดคล้องกับระดับสากล และเพิ่มคำอธิบายมาตรฐานการบัญชีเพื่อการประยุกต์ใช้ในประเทศไทย อาทิ ในปี 2542 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ประกาศใช้แม่บทการบัญชีแทนมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 เรื่อง “ข้อสมมติฐานของการบัญชี” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถเข้าใจความหมายของข้อมูลที่แสดงในงบการเงิน โดยแม่บทการบัญชีได้กำหนดลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน 4 ประการ ได้แก่ ความเข้าใจได้ ความมีนัยสำคัญ ความเชื่อถือได้ และความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ โดยเฉพาะความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจในการจัดทำงบการเงิน ทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้งบการเงินที่จะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงินที่มีประโยชน์ในการตัดสินใจ โดยสามารถนำงบการเงินในแต่ละงวดเวลาหรือของต่างบริษัทมาเปรียบเทียบกันได้ รวมทั้งต้องระบุการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวต่องบการเงินประจำงวด ทั้งนี้นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการเฉพาะ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎเกณฑ์หรือวิธีปฏิบัติที่กิจการใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน (สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2544)

นอกจากนี้การปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี รวมถึงการเปิดเผยนโยบายบัญชีในหมายเหตุประกอบงบการเงินเพื่อช่วยให้งบการเงินเปรียบเทียบกันได้ และกิจการควรนำมาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมมาถือปฏิบัติโดยเลือกนโยบายการบัญชีอื่น หากทำให้ข้อมูลเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเชื่อถือได้มากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชีนี้จะทำให้งบการเงินเหมาะสมยิ่งขึ้น ก็ต่อเมื่อนโยบายการบัญชีที่นำมาใช้ทำให้ข้อมูลทางการเงินของกิจการมีความน่าเชื่อถือ และมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเพิ่มขึ้น บริษัทจึงควรใช้นโยบายการบัญชีที่เหมือนกันในแต่ละงวดเพื่อการเปรียบเทียบในการดูแนวโน้มเกี่ยวกับฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินของบริษัท อีกทั้งการเลือกใช้นโยบายการบัญชีของบริษัทจะเลือกโดยใช้ดุลยพินิจที่เห็นว่าเหมาะสมที่สุดของผู้บริหารในการจัดทำงบการเงิน ดังนั้นบางครั้งจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่บริษัทควรเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีเฉพาะกรณีที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดให้เปลี่ยนหรือกรณีที่การเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้งบการเงินของกิจการแสดงรายการหรือเหตุการณ์ทางบัญชีอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

จากการที่มาตรฐานการบัญชีให้อำนาจแก่ผู้บริหารโดยการใช้ดุลยพินิจในการเลือกนโยบายการบัญชีมาถือปฏิบัติกับงานบัญชีภายในองค์กร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ประกอบไปด้วย การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีทั้งโดยสมัครใจและตามข้อกำหนด รวมถึงการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี จนทำให้ผู้บริหารสามารถกำหนดทิศทางของผลการดำเนินงานเพื่อเอื้อต่อผลประโยชน์ส่วนตัวมากที่สุด กล่าวคือ เมื่อค่าตอบแทนของผู้บริหาร กำหนดขึ้นจากการอุทิศเวลา ความรู้ และความสามารถในการบริหารจัดการองค์กร โดยสามารถวัดผลการปฏิบัติงานผ่านผลการดำเนินงานขององค์กร โดยสะท้อนออกมาเป็นตัวเลขในงบการเงินประจำปี ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนของผู้บริหารที่ได้รับในงวดนี้อันเนื่องจากผลการดำเนินงานในงวดก่อนนี้เองอาจเป็นตัวกระตุ้นให้ผู้บริหารเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีด้วยวิธีการต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ซึ่งโดยทั่วไปผู้บริหารมีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชีต่อเมื่อค่าตอบแทนของผู้บริหารที่ได้รับนั้นเริ่มมีอัตราคงที่หรือลดลง โดยอัตราดังกล่าวอาจเกิดจากผลการดำเนินงานที่ผ่านมาไม่ค่อยดีนัก ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้บริหารจำเป็นต้องเลือกเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีเพื่อให้ผลการดำเนินงานในงวดต่อไปดีขึ้น นั่นคือค่าตอบแทนที่ผู้บริหารจะได้รับในงวดถัดไปย่อมมีโอกาสที่เพิ่มขึ้นด้วยอาจมีการขึ้นเงินเดือน เบี้ยเลี้ยง เบี้ยประชุม และโบนัส

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กล่าวคือ เมื่อมีการเพิ่มขึ้นหรือลดลงของค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทในงวดใดงวดหนึ่ง โดยเฉพาะในกรณีที่ค่าตอบแทนที่คณะกรรมการบริษัทได้รับมีจำนวนลดลง หรือไม่ได้รับตามจำนวนที่คณะกรรมการบริษัทคาดหวังไว้ เมื่อเทียบกับกิจการอื่นที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน จะมีผลมาจากผลการดำเนินงานของกิจการที่ลดลงในงวดก่อนๆ หรือไม่ นอกจากนี้องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท อาทิ โครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท จำนวนของคณะกรรมการอิสระ ขนาดของบริษัท และจำนวนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น จะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี การเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินหรือไม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท เมื่อผลการดำเนินงานทางการเงินในงวดก่อนที่วัดจากอัตราส่วนทางการเงินมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นหรือลดลง ตลอดจนศึกษาองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอบเขตการวิจัย

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยจะทำการศึกษาช่วงระยะเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2541 – 2547 โดยที่ในส่วนของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีจะศึกษาเฉพาะช่วงปี พ.ศ. 2541 -2544 เท่านั้น เพราะในปี 2542-2543 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีเป็นจำนวนหลายฉบับ แต่ที่เก็บข้อมูลปี 2541-2544 ก็เพื่อเปรียบเทียบข้อมูลก่อน-หลังมีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และมีจำนวนตัวอย่างครบถ้วน กลุ่มตัวอย่างไม่รวมบริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรม อาทิ ธนาคาร การเงินและหลักทรัพย์ การประกันภัยและประกันชีวิต เนื่องจากโครงสร้างทางการเงินของบริษัทเหล่านี้ดำเนินงานภายใต้กฎระเบียบของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งมีผลทำให้ข้อมูลดังกล่าวอาจไม่สามารถเปรียบเทียบกับบริษัทในอุตสาหกรรมประเภทอื่นได้ รวมถึงบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ (Company under Rehabilitation) เพราะจะเป็นบริษัทที่มีลักษณะพิเศษ และลักษณะประชากรของงานวิจัย คือ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ทำให้กลุ่มบริษัทที่มีลักษณะต่าง ๆ เหล่านี้มีสัดส่วนน้อยมากเมื่อเทียบกับขนาดประชากร ซึ่งอาจทำให้มีผลกระทบต่อการประเมินผลทางสถิติและทำให้มีการสรุปผลผิดพลาดได้

2. ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามาจากงบการเงินประจำปี รายงานประจำปี และแบบรายงานข้อมูลเพิ่มเติม (แบบ 56-1) ที่เปิดเผยต่อสาธารณชน รวมถึงข้อมูลใน I-SIM CD : The Integrated-SET Information Management System และ SETSMART : SET Market Analysis and Reporting Tool

3. แม้ว่าจะมีปัจจัยภายนอกไม่ว่าจะเป็นสภาพเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเมือง หรือวัฒนธรรม ก็ล้วนมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัททั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งการวิจัยนี้มีการใช้ปัจจัยควบคุมหลายตัวแปรที่จะส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี แต่ทั้งนี้ปัจจัยภายนอกเหล่านี้อาจจะส่งผลต่อตัวแปรทุกตัวได้

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี รวมถึง การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี

การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ หมายถึง การนำมาตรฐานการบัญชีไทยและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ภายในประเทศก่อนที่สมาคมฯ จะประกาศให้มีผลบังคับใช้จริงช่วงปี 2542-2543 รวมถึงการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี

การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด หมายถึง การนำมาตรฐานการบัญชีไทยที่มีผลบังคับใช้จริงในช่วง 2542 – 2543 จำนวน 18 ฉบับ และตีความมาตรฐานการบัญชีจำนวน 1 ฉบับ

การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี รวมถึง การเปลี่ยนแปลงการคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง และการทบทวนอายุของสินทรัพย์ถาวรให้ยาวนานขึ้น

ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท หมายถึง ผลตอบแทนรูปแบบที่เป็นเงินเดือน โบนัส เงินทุนสำรองเลี้ยงชีพ และรวมถึง ESOP: Employee Stock Ownership Plan

คณะกรรมการบริษัท หมายถึง คณะกรรมการบริหาร (Executive Director) คณะกรรมการอิสระ (Independent Director) คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) คณะกรรมการสรรหา (Nominating Committee) คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน (Compensation Committee) และ คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Committee) เป็นต้น

สมมติฐานในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมา ได้มีการกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท ซึ่งสามารถทำการสรุปตั้งเป็นสมมติฐานในการวิจัยได้ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

- การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ

การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่มีการศึกษาที่ผ่านมา คือ การตีมูลค่าของสินค้าคงเหลือ การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง โดยผลงานวิจัยของ Paul M. Healy, Sok-Hyon Kang and Krishna G. Palepu (1987) ซึ่งศึกษาผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีต่อค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท พบว่าการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหาร โดยเปรียบเทียบการคิดวิธีการบัญชีเดิมและวิธีใหม่การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทมียอดต่ำลง คือ การตีมูลค่าสินค้าจากวิธี FIFO มาเป็น LIFO และการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ทำให้ผลการดำเนินงานของบริษัทมียอดเพิ่มขึ้น คือ การคิดค่าเสื่อมราคาสินทรัพย์จากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีดังกล่าวทำให้การเปลี่ยนแปลงการจ่ายค่าตอบแทนของผู้บริหารขึ้นอยู่กับการรายงานกำไรตามการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีใหม่มากกว่าผลกำไรตามวิธีการบัญชีเดิมแต่มีความเป็นไปได้ว่าค่าตอบแทนของคณะกรรมการมีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีน้อยกว่าระบบเศรษฐกิจหรือสภาพเศรษฐกิจของอุตสาหกรรม และเนื่องจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (IAS 2) กำหนดให้ยกเลิกการตีมูลค่าสินค้าคงเหลือตามวิธี LIFO ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม 2548 ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับวิธีการตีมูลค่าสินค้าของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจากหมายเหตุประกอบงบการเงินปี 2542 - 2544 พบว่าบริษัทจดทะเบียนส่วนใหญ่ใช้วิธีเข้าก่อนออกก่อน (FIFO) และวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก ตามลำดับ ทำให้ผู้วิจัยไม่นำการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีเกี่ยวกับการตีมูลค่าสินค้าตามวิธี FIFO เป็น LIFO มาวิเคราะห์ในงานวิจัยครั้งนี้

การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจนั้นประกอบด้วยกัน 2 ส่วน ส่วนแรกคือการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี ผู้วิจัยสนใจการทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรประเภทอาคารและอุปกรณ์ให้มีอายุยาวนานขึ้น และการเปลี่ยนแปลงการคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจในการเลือกใช้นโยบายการบัญชี เพื่อทำให้ผลกำไรของกิจการเพิ่มขึ้นโดย Paul และคณะ (1987) พบว่าการเปลี่ยนแปลงเงินเดือนและโบนัสของผู้บริหารขึ้นอยู่กับการรายงานผลกำไรของกิจการตามวิธีการบัญชีใหม่ด้วย

ส่วนที่สองของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ คือการนำมาตรฐานการบัญชีไทยและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้ ซึ่งมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ผู้วิจัยสนใจการนำ IAS No. 12 "Income Taxes" สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทย ก็คือมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้ โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2550 ซึ่งการนำมาตรฐานดังกล่าวมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้อาจเป็นเครื่องมือทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามความต้องการของผู้บริหาร ซึ่งมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศส่วนใหญ่มีผลบังคับใช้ในปี 1998 (พ.ศ. 2541) แต่สมาคมฯ ออกมาตรฐานการบัญชีไทยที่อิงมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศโดยมีผลบังคับใช้ในประเทศไทยปี 2542-2543 ทำให้บริษัทต่างๆ สามารถนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ในประเทศไทยโดยสมัครใจได้ โดยเฉพาะประเทศไทยในปี 2541 ซึ่งมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวยังไม่มีผลบังคับใช้ และวรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2543) กล่าวว่า มีหลายบริษัทนำเอามาตรฐานการบัญชีสำหรับภาษีเงินได้รอตัดบัญชี (Deferred Tax) ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 12 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้ มาใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งๆ ที่มาตรฐานการบัญชีดังกล่าว ยังไม่ได้มีการประกาศใช้อย่างเป็นทางการในประเทศไทย แต่เนื่องจากการถือปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวช่วยให้หลายบริษัทแสดงผลการดำเนินงานที่ดูดีขึ้นเมื่อเทียบกับวิธีเจ้าหนี้ภาษีเงินได้ (Liability Method) ส่วนมาตรฐานการบัญชีของไทยนั้น ผู้วิจัยสนใจการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ซึ่งสมาคมฯ ประกาศให้มีผลบังคับใช้ในปี 2545 เกี่ยวกับการตีราคาสินทรัพย์ใหม่ ทั้งนี้บริษัทส่วนใหญ่นำมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวมาใช้ตั้งแต่เริ่มประกาศแก้ไขในปี 2543 แล้ว เกี่ยวกับบัญชี "ส่วนเกินจากการตีราคาสินทรัพย์" ซึ่งทำให้สินทรัพย์ของบริษัทเพิ่มขึ้นและการรับรู้ส่วนเกินจากการตีมูลค่าสินทรัพย์ไปยังกำไรสะสม ทำให้ฐานะการเงินของกิจการดีขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่ได้รับในงวดปัจจุบันที่อาจจะเพิ่มขึ้นหรือลดลง โดยเฉพาะกรณีที่ค่าตอบแทนที่ผู้บริหารได้รับเริ่มลดลง อาจทำให้ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะเลือกเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี เพื่อให้ผลการดำเนินงานของกิจการในงวดถัดไปเพิ่มขึ้น เพื่อคาดหวังว่าในงวดถัดไปค่าตอบแทนของคณะกรรมการที่ผูกติดกับผลการดำเนินงานจะเพิ่มขึ้นด้วย ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

H_1: การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

- การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด

ปี 2542-2543 สมาคมฯ กำหนดให้เปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีครั้งใหญ่ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดดังกล่าว กิจการต้องแก้ไขงบการเงินให้มีวิธีการทางการบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีกำหนด ซึ่งมีผลกระทบต่อฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของบริษัท โดย กิตติมา อัครนุพงศ์ (2546) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีในปี 2542 ว่ามีผลกระทบต่อความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของข้อมูลทางการบัญชี โดยพบว่า การรับรู้ขาดทุนจากการด้อยค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์และกำไรขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์มีความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ และการรวมขาดทุนจากการด้อยค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในงบกำไรขาดทุนช่วยเพิ่มความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ แต่กำไรของการปรับโครงสร้างหนี้มีผลทำให้ความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ลดลง และยังพบว่าความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี เนื่องจากความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์เพิ่มขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีในปี 2542-2543 และการออกตีความมาตรฐานการบัญชีจำนวน 4 ฉบับ โดยเฉพาะการตีความมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 4 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ – รายจ่ายที่กิจการในขั้นพัฒนาและกิจการที่พัฒนาแล้วบันทึกไว้เป็นสินทรัพย์ ซึ่งบริษัทส่วนใหญ่รับรู้ค่าใช้จ่ายก่อนเริ่มดำเนินงานไว้เป็นสินทรัพย์ ทั้งที่ไม่เข้าเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์ตามแม่บทการบัญชี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดข้างต้นไม่น่าจะมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของบริษัทที่จะทำให้ตัวเลขค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด เป็นการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีตามที่หน่วยงานผู้มีหน้าที่ควบคุมวิชาชีพบัญชีกำหนด ซึ่งทุกบริษัทที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมนั้นต้องปฏิบัติตามเมื่อมีมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ และการที่สมาคมฯ ออกมาตรฐานการบัญชีและตีความมาตรฐานการบัญชีจำนวนหลายฉบับมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินของกิจการสะท้อนมูลค่าที่แท้จริง และเป็นที่น่าเชื่อถือแก่ชาวต่างประเทศเพราะอิงเกณฑ์มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ นอกจากนี้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ออกมาเพื่อแก้ไขการตกแต่งตัวเลขในงบกำไรขาดทุน ที่แสดงกำไรที่สูงเกินไป โดยแสดงรายได้สูงและค่าใช้จ่ายต่ำ และงบดุลไม่ให้แสดงส่วนของเจ้าของสูงเกินจริงจากการรับรู้สินทรัพย์ที่มีมูลค่าสูง ทั้งที่ยังไม่ควรรับรู้เป็นสินทรัพย์ (เข้านิยามการเป็นสินทรัพย์ แต่ไม่เข้าเกณฑ์การรับรู้สินทรัพย์) และไม่รับรู้ในส่วนของหนี้สินที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

H_2: การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

จากการทบทวนผลงานวิจัย พบว่านักวิจัยส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็น วันชัย อริยะพุทธิพงศ์ (2545); Takao Kato and Cheryl Long (2004); Takao Kato, Woochan Kim and Ju Ho Lee (2003); Lazarus Angbazo and Ranga Narayanan (1997) พบว่าค่าตอบแทนของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงานทางการเงิน และค่าตอบแทนควรมีระดับสูงพอที่จะดึงดูดคณะกรรมการบริษัทที่มีความสามารถไว้เพื่อดำเนินธุรกิจของกิจการให้ประสบความสำเร็จต่อไป โดย Lazarus Angbazo and Ranga Narayanan (1997) กล่าวว่าความมีชื่อเสียง ความรู้ และความสามารถในการกำกับดูแลองค์กร จะทำให้นักลงทุนมีความเชื่อถือคณะกรรมการว่าจะสามารถบริหารจัดการบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทำให้ผลการดำเนินงานของกิจการดูดีและมีเสถียรภาพ โดยอยู่ภายใต้สมมติฐานที่ว่า ค่าตอบแทนของคณะกรรมการเป็นกลไกสำคัญเพื่อจูงใจในการบริหารงานของผู้บริหาร จะนำมาซึ่งผลประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น กล่าวคือ เมื่อมูลค่าหุ้นเพิ่มขึ้น 10% จากการที่เพิ่มค่าตอบแทนที่เป็นเงินสดแก่ผู้บริหารประจำปีเพียง 3.7 – 4% จะเห็นว่ามูลค่าหุ้นมีความยืดหยุ่นสูงอันเนื่องมาจากความพยายามของผู้บริหารในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นแรงผลักดันจากค่าตอบแทนนั่นเอง ดังนั้นผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่า หากผลการดำเนินงานประจำงวดของกิจการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทในงวดถัดไปย่อมจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน

H_3: การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการเงิน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

มีนักวิจัยทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงินเป็นจำนวนมาก อาทิผลการวิจัยของ Dan S. Dhaliwal, Gerald L. Salamon and E. Dan Smith (1982); Watts and Zimmerman (1986) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทกับวิธีการทางบัญชีที่นำมาใช้กับกิจการเพื่อให้ผลการดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ พบว่ากิจการที่มีคณะกรรมการบริษัทมาจากบุคคลภายนอก (Management-controlled Firm: MC Firm) มักจะนำนโยบายการบัญชีที่ทำให้การรายงานผลกำไรสูงขึ้นมาใช้กับบริษัทมากกว่ากิจการที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มาจากเจ้าของกิจการเอง โดยศึกษาแยกตามขนาดของบริษัท และความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัท

(Leverage) โดยพบว่า วิธีการบัญชีเกี่ยวกับการคิดค่าเสื่อมราคาของกิจการที่มีคณะกรรมการมาจากบุคคลภายนอกกับกิจการที่มีคณะกรรมการที่มาจากเจ้าของเองมีความแตกต่างกัน

ในเชิงโครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการ Williamson (1967); Monsen and Down (1965) กล่าวว่า ผู้บริหารในบริษัทใหญ่ที่มีการถือหุ้นกระจัดกระจายในบริษัท (Management-controlled Firm) มักจะบริหารกิจการโดยเลือกวิธีการบัญชีที่ทำให้บริษัทมีผลกำไรสูงสุด เพื่อให้ผู้ลงทุนสนใจลงทุนในกิจการมากที่สุด นอกจากนี้จากผลงานวิจัยของ Hindley (1970); Williamson (1967) พบว่าผู้บริหารจาก MC Firm จะมีอำนาจในการควบคุมข้อมูลข่าวสารเพื่อผลประโยชน์ของบริษัท โดยจะนำเสนอผลการดำเนินงานในทิศทางที่จะให้บริษัทดูดีที่สุดเพื่อดึงดูดความพึงพอใจแก่ผู้ถือหุ้นและให้ผู้บริหารชุดเดิมได้บริหารจัดการกิจการต่อไป ดังนั้นผู้บริหารที่มาจาก MC firm จะเลือกนโยบายการบัญชีที่จะรายงานผลกำไรสูงและเร็วที่สุด ในทางตรงกันข้ามกิจการที่เป็น Closely-held Firm (Owner-controlled Firm หรือ OC Firm) มักจะเลือกนโยบายการบัญชีที่กระทบต่อผลกำไรแตกต่างจากการเลือกนโยบายบัญชีของ MC Firm ตาม Positive Theory ที่กล่าวว่าผู้บริหารของกิจการมีความเชื่อว่าอัตถประโยชน์ของตนเองขึ้นอยู่กับจำนวนและระยะเวลาในการจ่ายค่าตอบแทน ตามสมมติฐานที่ว่ากิจการ MC Firm จะมีแนวโน้มการเลือกนโยบายการบัญชีที่รายงานผลกำไรมากกว่าและเร็วกว่ากิจการ OC Firm

ซึ่งจากการทบทวนงานวิจัยส่วนใหญ่ จะตั้งสมมติฐานว่า MC firm มักจะเลือกนโยบายการบัญชีที่จะทำให้การรายงานผลกำไรสูงมากกว่ากิจการที่เป็น OC firm แต่ทั้งนี้ผลการศึกษาของ Fama (1980); Holthauson (1981) กล่าวว่าผู้บริหารของ MC firm ที่ใช้ Full Cost คงเป็นข้อบกพร่องที่จะทำให้กิจการมีกำไรสูงสุด โดย Fama กล่าวว่าไม่มีความแตกต่างกันในการเลือกนโยบายการบัญชีระหว่าง OC firm และ MC firm ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

H_4:โครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

มีนักวิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนของกรรมการอิสระกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท ในงานวิจัยของ Stuart Ogden and Robert Watson (2004); Lazarus Angbazo and Ranga Narayanan (1997) พบว่าคณะกรรมการบริษัทที่มีบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นกรรมการอิสระจะมีความน่าเชื่อถือและประสิทธิภาพในการกำหนดค่าตอบแทนแก่กรรมการและผู้บริหารในบทบาทตัวแทนของผู้ถือหุ้นอย่างเหมาะสม และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยก็ส่งเสริมเกี่ยวกับการแต่งตั้งกรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบ เสนอแนะให้บริษัทจดทะเบียน

จัดให้มีคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนโดยมีกรรมการอิสระเป็นประธานคณะกรรมการกำหนดค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดให้มีคณะกรรมการอิสระและคณะกรรมการตรวจสอบจะทำให้การกำหนดค่าตอบแทนของทั้งกรรมการและผู้บริหารมีความเหมาะสมตามผลการปฏิบัติงานจริง ซึ่งยิ่งจำนวนของคณะกรรมการอิสระและคณะกรรมการตรวจสอบมากขึ้นเท่าไร การทำงานของคณะกรรมการบริษัทยิ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินแก่บริษัทด้วย ผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

$H:_5$ จำนวนของคณะกรรมการอิสระและคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท

นอกจากนี้ยังมีผู้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสัดส่วนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นกับผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งในผลงานวิจัยของ David Ahlstrom, Michael N. Young and Ann K. Buchhultz (2003) พบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทสะท้อนถึงการอุทิศการทำงานอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติหน้าที่ของผู้บริหาร ซึ่งหากคณะกรรมการของบริษัทมีการดำรงตำแหน่งบริหารในบริษัทอื่นด้วย ความทุ่มเทเวลา ความรู้และความสามารถจะน้อยลง อีกทั้งการประสานงานกันเป็นทีมจะไม่มีประสิทธิภาพในส่วนของการระดมความคิดเพื่อพัฒนาองค์กรอย่างเต็มที่ อาจเป็นเหตุให้ไม่เข้าใจลักษณะธุรกิจอย่างแท้จริง ซึ่งอยู่ภายใต้สมมติฐานที่ว่ายิ่งจำนวนของคณะกรรมการบริษัทดำรงตำแหน่งบริหารในบริษัทอื่นมากขึ้นเท่าไร ประสิทธิภาพในการทำงานของบริษัทจะยิ่งน้อยลง ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานว่า

H_6: สัดส่วนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการดำเนินงานทางการเงิน

จากการตั้งสมมติฐานการวิจัยสามารถแสดงความสัมพันธ์เกี่ยวกับตัวแปรที่ทำการศึกษาเป็นกรอบแนวคิดได้ ตามรูปภาพที่ 1.1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

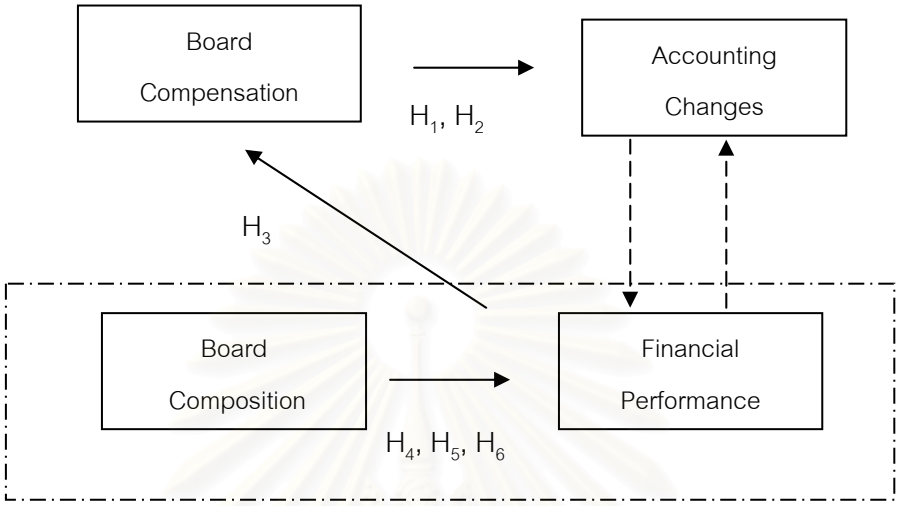

รูปภาพที่ 1.1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี โดยที่ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่ได้รับในงวดปัจจุบัน ขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของกิจการในงวดก่อนว่าจะมากหรือน้อย เพราะหากการเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนที่ผู้บริหารได้รับมีแนวโน้มลดลง อันเนื่องจากผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทในงวดก่อนๆ ไม่ค่อยดีนัก อาจเป็นสาเหตุให้ผู้บริหารเลือกที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีด้วยวิธีการต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี

แต่ทั้งนี้ผลการดำเนินงานทางการเงินจะไปในทิศทางใด ย่อมขึ้นอยู่กับโครงสร้างขององค์กรด้วยว่า องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทที่เข้ามาบริหารจัดการด้วยว่าเป็นลักษณะใด ลักษณะโครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทว่าการถือหุ้นนั้นกระจายอยู่ในครอบครัวหรือส่วนใหญ่ผู้ถือหุ้นมาจากบุคคลภายนอก รวมถึงจำนวนกรรมการอิสระ ขนาดของบริษัท และจำนวนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น ซึ่งปัจจัยองค์ประกอบของคณะกรรมการ เหล่านี้ ก็เป็นตัวแปรหนึ่งที่มีส่วนทำให้การกำหนดค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง จนทำให้ผู้บริหารต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีดังกล่าวข้างต้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อธุรกิจในการเรียนรู้ปัจจัยที่เกี่ยวกับการเลือกใช้นโยบายบัญชีเพื่อให้ผลการดำเนินงานของกิจการสอดคล้องกับกลยุทธ์ที่วางไว้ และมีแนวทางในการดำเนินการกำหนดค่าตอบแทนเพื่อเป็นแรงจูงใจแก่คณะกรรมการบริษัทอย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

2. เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของนักลงทุน ในการตัดสินใจจะซื้อขายหลักทรัพย์นั้นๆ

ส่วนประกอบอื่น ๆ ของวิทยานิพนธ์

เนื้อหาและผลการวิจัยในครั้งนี้จะมีการนำเสนอโดยการแบ่งออกเป็น 5 บท ดังต่อไปนี้

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย สมมติฐานในการวิจัย และประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับตามที่ได้กล่าวมาแล้ว

บทที่ 2 กล่าวถึงการเก็บรวบรวม แนวคิดและทฤษฎีของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน รวมถึงเอกสารและงานวิจัยต่างๆ โดยจะแบ่งหัวข้อออกเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท

บทที่ 3 กล่าวถึงรูปแบบการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร รวมทั้งวิธีการทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

บทที่ 4 กล่าวถึงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท

บทที่ 5 กล่าวถึงสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ประกอบด้วย สรุปผลการวิจัยเพื่อตอบปัญหาการวิจัยและอภิปรายถึงแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ข้อจำกัดของการวิจัย และข้อเสนอแนะในการวิจัยในอนาคต

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ต่อเนื่องจากเนื้อหาในบทที่ 1 ซึ่งเป็นบทนำที่ได้กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาของการศึกษาครั้งนี้ ในบทนี้จะแบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วน โดยในส่วนแรกของบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน ในส่วนหลังซึ่งเป็นส่วนสำคัญของบทนี้จะเป็นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินโดยตรง

ส่วนที่ 1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

มีการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท ซึ่งได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง 2 ทฤษฎีใหญ่ๆ ด้วยกันคือ Agency Theory and Stewardship Theory และ Positive Accounting Theory ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 Agency Theory and Stewardship Theory

ทฤษฎีตัวแทน คือ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวการและตัวแทน ซึ่งตัวแทนกระทำการแทนเพื่อผลประโยชน์แก่ผู้เป็นเจ้าของกิจการซึ่งเรียกว่า ตัวการ โดยทฤษฎีจะประกอบด้วย 2 ตัวหลัก คือ

- ปัญหาด้านตัวแทน (Agency Problem) หมายถึง ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างตัวการ (ผู้ถือหุ้น) และ ตัวแทน (ผู้บริหาร) โดยตัวแทนกระทำการเพื่อประโยชน์ส่วนตน เพราะต้นทุนของกิจการที่มีการทำสัญญาว่าจ้างจ่ายเป็นค่าตอบแทนแก่ตัวแทนน้อยกว่าผลประโยชน์ที่ได้รับโดยตรงแก่ตัวแทน
- ต้นทุนตัวแทน (Agency Cost) หมายถึง ต้นทุนจากการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับ Agency Cost อาจรวมถึง Stock Option และโบนัสที่วางแผนจ่ายให้ผู้บริหาร

ซึ่งในปี 1976 Jensen & Meckling ได้นำเสนอทฤษฎีตัวแทนเป็นครั้งแรกโดยอธิบายความสัมพันธ์ของ Agency Problem เป็น 2 ประการ

1. เป็นข้อสัญญาระหว่างกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยเจ้าของเดิมได้มอบอำนาจหน้าที่และสิทธิในการบริหารสินทรัพย์ให้บุคคลอื่นในการบริหารจัดการ พบว่าจะเกิดความขัดแย้งในส่วนของผลประโยชน์ระหว่างตัวการ ก็คือ ผู้ถือหุ้น และ ตัวแทน คือ ผู้บริหาร

2. ต้นทุนตัวแทน เป็นต้นทุนที่เกิดจากต้นทุนของฝ่ายบริหารในการจัดการ รวมกับต้นทุนของผู้ถือหุ้นที่ใช้ในการตรวจสอบดูแลฝ่ายบริหาร ทั้งนี้รวมถึงผลต่างระหว่างค่าใช้จ่ายที่ให้แก่ฝ่ายบริหารกับผลประโยชน์ที่ฝ่ายบริหารอุทิศตัวแก่ธุรกิจ

แต่ทั้งนี้ผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of Interest) ระหว่างผู้ถือหุ้นกับผู้บริหารอาจไม่ส่งกระทบต่อมูลค่าของกิจการมากนัก หากผู้บริหารเห็นว่าผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นไม่ได้สำคัญมากกว่าความเจริญก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน และจรรยาบรรณของผู้บริหาร โดย Donaldson (1990) ได้ให้คำนิยาม Stewardship Theory ว่าเป็นทฤษฎีที่ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับแรงจูงใจอื่นๆ แก่ผู้บริหาร เนื่องจากโครงสร้างขององค์กรมีการบริหารที่ดี และการเปลี่ยนแปลงของผลการดำเนินงานเป็นไปตามภาวะเศรษฐกิจ ซึ่งผู้บริหารดำรงบทบาทในตำแหน่งโดยมีภาวะควบคุมโดยอำนาจและหน้าที่อย่างชัดเจน ซึ่งตามแนวคิดนี้บทบาทของประธานกรรมการและประธานกรรมการบริหาร อาจเป็นตำแหน่งเดียวกันได้ กล่าวคือผู้ให้อำนาจและผู้รับมอบอำนาจรวมอยู่ในคนคนเดียว เพราะมีโครงสร้างองค์กรควบคุมอยู่นั่นเอง

ทำให้ Donaldson, (1990) มองว่าลักษณะผู้บริหารตามทฤษฎี Stewardship Theory

1. ต้องการทำงานในตำแหน่งอย่างดีที่สุด
2. ดูแลทรัพย์สินขององค์กรเป็นอย่างดี

จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีนั้นขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย แต่ที่กล่าวกันในผลงานวิจัยหลายฉบับอ้างอิงทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดยในการดำเนินธุรกิจมีผู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวการ (Principle) คือ ผู้ถือหุ้น และในฐานะตัวแทน คือ ผู้บริหาร ซึ่งมีผลต่อมูลค่าของกิจการ กำไรหรือผลการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากผู้เป็นเจ้าของกิจการ (ผู้ถือหุ้น) กับผู้บริหารมีความขัดแย้งกันด้านผลประโยชน์ (Conflict of Interest) กล่าวคือ ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจใดๆ เพื่อสร้างอรรถประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงว่าการตัดสินใจดังกล่าวนำมาซึ่งความมั่งคงของผู้เป็นเจ้าของหรือไม่ โดย Jensen and Meckling (1976) มองว่าทุกคนมีแรงผลักดันที่จะทำทุกอย่างเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนในการบริหารจัดการจะพยายามหาหนทางสร้างมูลค่าสูงสุดให้กับกิจการก็ต่อเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าสิ่งนั้นเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับตนเองด้วยในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้การที่ผู้ถือหุ้นไม่สามารถล่วงรู้ข้อมูล

การตัดสินใจของผู้บริหารย่อมทำให้เกิดต้นทุนจากการมอบอำนาจดำเนินการขึ้น (Agency Cost) ซึ่งประกอบด้วย ต้นทุนในการตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้บริหาร และต้นทุนในการจูงใจให้ผู้บริหารตัดสินใจดำเนินการที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถือหุ้น ในรูปแบบของค่าตอบแทนที่จัดสรรให้ผู้บริหาร ดังนั้นถ้าผู้บริหารตัดสินใจทำในสิ่งที่ทำให้มูลค่าของกิจการลดลง ผู้ถือหุ้นย่อมรับผลกระทบในแง่ของราคาหุ้นของกิจการ

ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีเป็นหนทางหนึ่งตามแนวคิดทฤษฎีตัวแทน ที่ผู้บริหารสามารถหาผลประโยชน์สูงสุดแก่ตนเองโดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ของบริษัทจากการใช้ดุลยพินิจในการนำการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงโดยสมัครใจ และตามข้อกำหนด โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ อาทิ การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี ซึ่งอาจจะเป็นผลจากการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่ไปผูกติดกับผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของบริษัท และเมื่อการเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะลดลง หรือมีอัตราค่าตอบแทนคงที่ทั้งๆ ที่อัตราการเจริญเติบโตในอุตสาหกรรมเดียวกันก็เพิ่มขึ้น ก็เป็นไปได้ว่าในงวดปัจจุบันผู้บริหารเองจะเลือกเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีเป็นแนวทางปฏิบัติหนึ่งเพื่อให้เอื้อต่อทิศทางของผลการดำเนินงานที่วางเป้าหมายไว้เพื่อเป็นฐานการพิจารณาในการกำหนดค่าตอบแทนของทั้งผู้บริหารและกรรมการบริษัทจากผู้มีอำนาจ ที่คาดว่าจะได้รับค่าตอบแทนที่เพิ่มขึ้นในงวดบัญชีงวดต่อๆ ไป เนื่องจากตัวเลขผลกำไรประจำงวดเป็นตัวหลักที่จะเป็นตัวสะท้อนความสามารถในการดำเนินงานบริหารและจัดการบริษัทของผู้บริหาร เพื่อพิจารณาผลตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทในแง่ของการขึ้นเงินเดือนหรือการจัดสรรโบนัสแก่ผู้บริหารและพนักงานนั่นเอง

สำหรับในประเทศไทยก็มีผู้อ้างถึงทฤษฎีตัวแทนในแง่ของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี โดย เยาวรักษ์ สุขวิบูรณ์ (2546) กล่าวว่า ผู้บริหารจะนำช่องโหว่ในการเลือกใช้วิธีปฏิบัติทางการบัญชีให้ถูกต้องตามสถานการณ์ที่เหมาะสมของกิจการตามที่ตนเองต้องการ แต่ไม่ถูกต้องตามที่ควรจะเปิดเผยฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานของกิจการ และ

วรศักดิ์ ทุมมานนท์ (2543) มองว่านโยบายการบัญชีที่นำมาใช้ในการวัดผลการดำเนินงานมักจะอยู่ภายใต้อำนาจการตัดสินใจของผู้บริหาร ซึ่งตามแนวคิดของทฤษฎีตัวแทนผู้บริหารย่อมมีแนวโน้มที่จะเลือกนโยบายการบัญชีที่จะส่งผลดีต่อผู้บริหารในแง่ความสามารถและความมีชื่อเสียงของผู้บริหารและเพิ่มผลตอบแทนแก่ผู้บริหารในที่สุด แต่ถึงกระนั้นบทบาทของการ

บัญชีก็เข้ามาทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของผู้บริหารที่สะท้อนออกมาทางงบการเงิน แท้ที่จริงแล้วการที่ผู้บริหารของกิจการเลือกนโยบายการบัญชีใดมาใช้นั้นไม่จำเป็นว่านโยบายนั้นจะส่งผลร้ายต่อกิจการเสมอไป เพราะกระบวนการทางบัญชีเป็นวิธีการหนึ่งที่ช่วยให้การดำเนินงานของกิจการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะหากปราศจากเครื่องมือในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ผู้ถือหุ้นก็คงจะไม่เต็มใจที่จะจ้างผู้บริหารต่อไป

จากทฤษฎีตัวแทนนี้อาจสรุปได้ว่าการที่ผู้บริหารเลือกนโยบายการบัญชีที่ช่วยสร้างอรรถประโยชน์ให้ตนเอง โดยการสร้างเสถียรภาพในหน้าที่การงาน ระดับและอัตราการเจริญเติบโตของรายได้ของผู้บริหารจะอยู่ในรูปของค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงิน เช่น การขึ้นเงินเดือน การให้โบนัส และค่าตอบแทนที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การให้ stock option เมื่อผู้ถือหุ้นมีความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานขององค์กรจากการทำงานของผู้บริหาร เพราะผลการดำเนินงานของบริษัทอยู่ในระดับแนวหน้าของอุตสาหกรรม สะท้อนผ่านการเพิ่มขึ้นของอัตราการเจริญเติบโตถั่วเฉลี่ยในกำไรของบริษัท (อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น) และความมีเสถียรภาพของกำไรทางบัญชี

ดังนั้นความมีเสถียรภาพในหน้าที่การงานของผู้บริหารและความมีเสถียรภาพของรายได้ของผู้บริหารและประโยชน์อื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นชื่อเสียงทางสังคมจะมีมากขึ้นเท่านั้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นแรงผลักให้ผู้บริหารเริ่มใช้วิธีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชีในการควบคุมผลการดำเนินงานขององค์กร โดยเฉพาะมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดให้เลือกปฏิบัติ เช่น การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี เป็นต้น

1.2 Positive Accounting Theory

โดย Watts and Zimmerman (1986) Amijewshi and Hagerman (1981) พบว่า Positive Accounting Theory ตั้งอยู่บนสมมติฐาน 2 ข้อ

- ผู้บริหารจะทำทุกสิ่งเพื่อให้ได้อัตถประโยชน์สูงสุดของตนเอง
- อัตถประโยชน์เหล่านี้จะเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนของพวกเขา

ซึ่งแนวคิดของทฤษฎีนี้แรงผลักดันส่วนหนึ่งในการร่างมาตรฐานการบัญชีที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เนื่องจากมองว่ามาตรฐานการบัญชีควรมีความยืดหยุ่นของการนำไปใช้ปฏิบัติจริง ทำให้มาตรฐานการบัญชีมีแนวทางเลือกปฏิบัติเกี่ยวกับนโยบายบัญชีเพื่อให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดแก่องค์กร รวมถึงผลตอบแทนของผู้บริหารซึ่งเป็นผู้ใช้ดุลยพินิจในการเลือกนโยบายบัญชีดังกล่าวมาใช้ในองค์กร

นอกจากนี้แนวคิดตามทฤษฎี Positive Accounting Theory มีความเชื่อว่าอัตถประโยชน์ของผู้บริหารขึ้นอยู่กับจำนวนและระยะเวลาการให้ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ตามสมมติฐานที่ว่า MC firm จะมีแนวโน้มในการเลือกนโยบายการบัญชีที่จะรายงานผลกำไรและเร็วกว่ากิจการที่เป็น OC firm ทั้งนี้กิจการที่เป็น OC firm นั้น ผู้เป็นเจ้าของสามารถกระตุ้นและตรวจสอบพฤติกรรมของผู้บริหารได้โดยตรง เพราะฉะนั้นความจำเป็นที่จะมีแรงจูงใจในการจ่ายค่าตอบแทนโดยขึ้นอยู่กับการรายงานกำไรจึงน้อยลง ในทางตรงกันข้ามผู้เป็นเจ้าของที่เป็นบุคคลภายนอกใน MC firm มักจะเอาค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมาเป็นกลไกที่จะเป็นแรงจูงใจแก่ผู้บริหารไม่ให้สนใจแค่ผลประโยชน์ของตนเอง ฉะนั้น MC firm จะมีแรงจูงใจในการจ่ายค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการบริษัทที่ขึ้นอยู่กับการรายงานกำไรมากกว่า OC firm

ซึ่งในต่างประเทศทฤษฎี Positive Accounting Theory ได้นำมาเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี โดย Joan Lamm-tennant and Theresa Rollins (1994) พบว่าการเลือกวิธีการทางบัญชีที่ทำให้ผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับและอัตราการเจริญเติบโตของกิจการ อีกทั้งการเลือกวิธีการทางการบัญชีทำให้ผลการดำเนินงานลดลงมีความสัมพันธ์กันโครงสร้างของความเป็นเจ้าของ นอกจากนี้แรงจูงใจในการตัดค่าเสื่อมจะแตกต่างกันอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างของความเป็นเจ้าของ

ส่วนที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้จะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 2.1) การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี 2.2) ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และ 2.3) โครงสร้างของคณะกรรมการบริษัท โดยเริ่มจากความหมาย ประเภท รูปแบบ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

โดยทั่วไปการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ก็คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชี อาทิ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาด เพื่อให้งบการเงินสามารถใช้ประโยชน์ในแง่ของการเปรียบเทียบกันได้ แต่ในงานวิจัยครั้งนี้แบ่งประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีออกเป็น 2 วิธีด้วยกัน คือ 2.1.1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และ 2.1.2) การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี

2.1.1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี

จากการที่ผู้บริหารต้องเลือกนโยบายการบัญชีที่ทำให้งบการเงินเป็นไปตามแนวปฏิบัติของมาตรฐานการบัญชีและการตีความมาตรฐานการบัญชี โดยมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่อง “การนำเสนองบการเงิน” กำหนดให้กิจการเปิดเผยนโยบายการบัญชีที่สำคัญที่กิจการใช้เกี่ยวกับ คำนิยาม การรับรู้รายการ และเกณฑ์การวัดสำหรับสินทรัพย์ หนี้สิน รายได้ และค่าใช้จ่าย รวมถึงการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีในงวดบัญชีนั้นๆ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจลักษณะรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่สะท้อนอยู่ในผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินที่รายงานไว้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีดังกล่าวประกอบไปด้วย

ก. การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ (Voluntary Changes)

คือ การที่ผู้บริหารจะทำการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีโดยสมัครใจ ทั้งนี้ก็คือสามารถที่จะใช้ดุลยพินิจในการตัดสินใจเลือกวิธีการบัญชีในกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง หรือเพราะสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยกำหนดให้กิจการสามารถเลือกแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับวิธีการทางการบัญชีที่เหมาะสมกับลักษณะธุรกิจขององค์กร ในกรณีที่

- กิจการเปลี่ยนอุตสาหกรรม และอุตสาหกรรมใหม่นั้นมีกลุ่มวิธีการบัญชีที่แตกต่างจากเดิม หรือ
- มีนวัตกรรมทางบัญชีใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับอุตสาหกรรมที่บริษัทดำเนินการอยู่มากขึ้น

โดยมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่อง “ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์” ได้กล่าวถึงการวัดมูลค่าของสินทรัพย์หลังจากการรับรู้มูลค่าเริ่มแรก เป็น 2 แนวทางปฏิบัติ

- แนวทางที่กำหนดให้ถือปฏิบัติ โดยจะแสดงรายการที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ด้วยราคาทุน หักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสม และค่าเผื่อการด้อยค่าของสินทรัพย์
- แนวทางการเลือกปฏิบัติ โดยรายการที่เป็นที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์หลังจากรับรู้เป็นสินทรัพย์เมื่อเริ่มแรกอาจแสดงด้วยราคาที่ตีใหม่ และต้องคำนวณค่าเสื่อมราคาจากมูลค่าที่ตีใหม่ด้วย

องค์กรส่วนใหญ่จะเลือกการวัดมูลค่าของสินทรัพย์หลังจากการรับรู้มูลค่าเริ่มแรก โดยเลือกแนวทางการเลือกปฏิบัติที่จะแสดงด้วยราคาตีใหม่ ทั้งนี้เพราะกิจการทราบดีว่ามูลค่าสินทรัพย์โดยเฉพาะที่ดิน มีแนวโน้มจะมีมูลค่าเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต จะส่งผลให้มูลค่าตามบัญชีมีมูลค่าสูงขึ้นด้วย และสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้ออกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่อง “การบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้”ที่มีเนื้อหาที่ไม่แตกต่างกัน

กับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 12 (IAS No. 12 “Income Taxes”) โดยต้องบันทึกค่าใช้จ่ายหรือรายได้ภาษีเงินได้ด้วยจำนวนรวมของภาษีเงินได้ที่จะต้องจ่ายหรือรับคืนและภาษีเงินได้รอตัดบัญชี โดยภาษีเงินได้รอตัดบัญชีจะแสดงให้เห็นถึงผลกระทบสุทธิทางภาษีของผลต่างชั่วคราวระหว่างราคาตามบัญชีกับฐานภาษีของสินทรัพย์ หรือหนี้สินในงบดุล โดยจะรับรู้สินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี เมื่อมีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ที่บริษัทจะมีกำไรทางภาษีเพียงพอที่จะนำผลต่างชั่วคราวมาใช้ประโยชน์ ทั้งนี้บริษัทจะทบทวนราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชี ณ วันที่ในงบดุล โดยจะลดราคาตามบัญชีของสินทรัพย์ภาษีเงินได้รอตัดบัญชีด้วยจำนวนที่พิจารณาความเป็นไปได้ว่าจะไม่มีกำไรทางภาษีเพียงพอที่จะได้ใช้ประโยชน์บางส่วนหรือทั้งหมดจากสินทรัพย์ทางภาษีเงินได้รอตัดบัญชีดังกล่าว

ส่วนหนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชีนั้น บริษัทจะรับรู้ผลแตกต่างชั่วคราวที่ต้องเสียภาษีทุกรายการ ยกเว้นหนี้สินภาษีเงินได้รอตัดบัญชีนั้นเกิดจากส่วนได้เสียในเงินลงทุนในบริษัทย่อยและค่าความนิยมซึ่งไม่สามารถนำมาหักเป็นรายจ่ายในการคำนวณภาษีเงินได้

ตัวอย่างรายการผลแตกต่างระหว่างราคาตามบัญชีและฐานภาษีของสินทรัพย์หรือหนี้สินในงบดุล

1. การเปลี่ยนแปลงส่วนเกินทุนจากการตีราคาที่ดิน
2. กำไร(ขาดทุน)ที่ยังไม่ได้เกิดขึ้นจริงจากการถือหลักทรัพย์เผื่อขาย
3. ผลต่างของอัตราแลกเปลี่ยนที่เกิดจากการแปลงค่างบการเงินของบริษัทร่วมในต่างประเทศ
4. กำไรระหว่างกันในสินค้าคงเหลือ
5. สำรองเงินบำเหน็จสงเคราะห์
6. กำไรจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศของเงินกู้ที่ใช้ในการก่อสร้างสินทรัพย์

สำหรับประเทศไทยเองก็มีบริษัทเป็นจำนวนมากนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 12 มาถือปฏิบัติ เพราะสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยยังไม่ประกาศอนุญาตให้นำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่อง “การบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้” ให้มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ ซึ่งเมื่อมาตรฐานการบัญชีไทยยังไม่มีผลบังคับใช้ กิจการก็สามารถนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาบังคับใช้กับกิจการได้ หากการนำมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวมาใช้ทำให้งบการเงินแสดงมูลค่าที่แท้จริง ซึ่งกิจการก็สามารถทำได้ตามที่กล่าวไว้ใน

แม่บทการบัญชี แต่ทั้งนี้ต้องมีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังเสมือนใช้มาตรฐานการบัญชีดังกล่าวมาตั้งแต่ต้น

จะเห็นว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ ส่วนใหญ่ผู้บริหารจะใช้ดุลยพินิจเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชีที่ทำให้ผลกำไรของบริษัทดีขึ้น ซึ่งก็คือ การจัดการผลกำไร (Earnings Management) นั่นเอง โดย Schroeder (1995) เชื่อว่าการทำ Earning management เป็นผลมาจากความเชื่อของผู้บริหารที่ว่ากำไรมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักลงทุน โดยมีตั้งแต่

1. การที่ผู้บริหารชะลอการตัดสินใจเกี่ยวกับการผลิตและหรือการตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนออกไปโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืดหยุ่นกำไร

2. การที่ผู้บริหารรับนโยบายบัญชีมาใช้เพื่อให้สอดคล้องกับกลยุทธ์ของกิจการที่ใช้อยู่

3. การที่ผู้บริหารรับมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ก่อนวันเริ่มมีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ

ซึ่งการนำมาตรฐานการบัญชีไทยและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย เป็นช่องทางหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจเพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานทางการเงิน นอกจากนี้แล้วในช่วงปี 2542 – 2543 สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีหลายฉบับเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศดังที่กล่าวข้างต้น ส่งผลให้กิจการจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยข้อกำหนดกับวิธีการทางบัญชีที่กิจการปฏิบัติอยู่ เพื่อให้งบการเงินเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงิน โดยเฉพาะนักลงทุนชาวต่างประเทศ

ข. การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยข้อกำหนด (Mandatory Changes)

คือ การเปลี่ยนแปลงในมาตรฐานการบัญชี หรือการประกาศข้อบังคับจากหน่วยงานที่กำกับดูแล หรือเจ้าหนี้ที่ต้องการปกป้องผลประโยชน์โดยบังคับให้ใช้นโยบายการบัญชีที่เหมาะสมและให้ประโยชน์กับผู้มีอำนาจเหล่านั้น การออกข้อกำหนดหรือบังคับนี้มีผลต่อวิธีการบัญชีที่กิจการใช้ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันเป็นจำนวนหลายฉบับ ผู้วิจัยแสดงไว้ในส่วนของภาคผนวก

2.1.2 การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี(Changes in Accounting Estimates)

ในขั้นตอนการจัดทำงบการเงินจำเป็นต้องใช้การประมาณการในการวัดมูลค่าของรายการบางรายการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีอาจมีผลกระทบต่องวดปัจจุบันเพียงงวดเดียว หรือมีผลต่องวดปัจจุบันและงวดต่อ ๆ ไป ฉะนั้นกิจการต้องรับรู้ผลกระทบของการ

เปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวข้องกับงวดปัจจุบันเป็นรายได้และค่าใช้จ่าย และรับรู้ผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับงวดต่อๆ ไป เป็นรายได้หรือค่าใช้จ่ายในงวดที่เกิดขึ้น นอกจากนี้ต้องเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะ และจำนวนของการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีที่มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในงวดปัจจุบันหรือในงวดต่อๆ ไป

ซึ่งในประเทศไทยการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี ส่วนใหญ่จะมีการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรให้ยาวนานขึ้น และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง เนื่องจากค่าเสื่อมราคาคิดขึ้นจากองค์ประกอบต่างๆ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการคิดค่าเสื่อมราคา แบ่งเป็น 4 ประเด็นคือ ก) แนวคิดเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคา ข) ความหมายของค่าเสื่อมราคา ค) ปัจจัยที่มีผลต่อค่าเสื่อมราคา และ ง) วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

ก. แนวคิดเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคา

แนวคิดเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคา เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับการวัดผลการดำเนินงานของกิจการ เนื่องจากการคิดค่าเสื่อมราคา เป็นการเปรียบเทียบต้นทุนของสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานหลายรอบระยะเวลาบัญชีกับรายได้ที่เกิดจากการใช้สินทรัพย์เหล่านี้ ซึ่งในอดีตนักบัญชีมีความเห็นเกี่ยวกับการคิดค่าเสื่อมราคาว่าเป็นวิธีทำขึ้นเพื่อจัดหาสินทรัพย์ชิ้นใหม่เข้ามาแทนที่สินทรัพย์ที่ใช้อยู่ แต่ทั้งนี้แนวคิดดังกล่าวได้เปลี่ยนไปในปัจจุบันโดยนักบัญชีส่วนใหญ่เห็นว่าการคิดค่าเสื่อมราคาไม่เกี่ยวกับผลกำไร ทำให้ค่าเสื่อมราคาจึงเป็นการปันส่วนต้นทุนตลอดอายุการใช้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการได้รับจากสินทรัพย์นั้น

ข. ความหมายของค่าเสื่อมราคา

จากการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาทั้งในและต่างประเทศได้ให้ความหมายของค่าเสื่อมราคา โดยมีรายละเอียดดังนี้

ในต่างประเทศได้ให้ความหมายของค่าเสื่อมราคาในมุมมองที่คล้ายคลึงกันไม่ว่าจะเป็น

Committee on Terminology, AICPA (1953) ได้ให้คำจำกัดความค่าเสื่อมราคาหมายถึง วิธีการบัญชีในการกระจายต้นทุนหรือมูลค่าของสินทรัพย์ประเภททุนตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ อย่างมีระบบและสมเหตุสมผล

American Accounting Association (AAA) ได้อธิบายความหมายของค่าเสื่อมราคาได้ดังนี้

- การลดลงของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่ได้รับ

การคิดค่าเสื่อมราคาเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดการวัดมูลค่าของสินทรัพย์มากกว่าการปันส่วนต้นทุน การนำสินทรัพย์มาใช้งานจะทำให้ประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการได้รับจากสินทรัพย์ลดลง

- การรักษาระดับทุน
- ราคาทุนปัจจุบันของบริการที่ได้รับ

ค่าเสื่อมราคาตามราคาทุนปัจจุบัน ซึ่งมีผลทำให้เกิดการเปรียบเทียบรายได้และค่าใช้จ่ายอย่างเหมาะสม ช่วยให้การวางแผนและคาดการณ์ในอนาคต

ในประเทศไทยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพการบัญชีก็ได้อธิบายความหมายของค่าเสื่อมราคาไว้เช่นเดียวกันโดย สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ได้ให้คำจำกัดความของค่าเสื่อมราคาไว้ ดังนี้

- วิธีการบัญชีที่ใช้ในการปันส่วนมูลค่าของสินทรัพย์ถาวรที่มีตัวตนไปเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีต่างๆ
- มูลค่าของสินทรัพย์ถาวรที่มีตัวตนที่ตัดเป็นค่าใช้จ่ายในงวดบัญชีต่างๆ ตามหลักการบัญชี

ในขณะเดียวกัน เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปพร ศรีจั่นเพชร (2547) ได้ให้ความหมายของค่าเสื่อมราคาว่าเป็นการปันส่วนมูลค่าเสื่อมสภาพของสินทรัพย์อย่างมีระบบตลอดอายุการใช้งานที่ได้ประมาณไว้ และสรุปความหมายของค่าเสื่อมราคา ดังนี้

- ค่าเสื่อมราคา ต้นทุนเดิมและมูลค่าของสินทรัพย์ไม่เปลี่ยนแปลงตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์
- ผลรวมของค่าเสื่อมราคาตลอดอายุการใช้งานของสินทรัพย์จะเท่ากับต้นทุนของสินทรัพย์หักราคาซาก
- วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา เป็นการปันส่วนต้นทุนของสินทรัพย์อย่างมีระบบตามเกณฑ์ที่สมเหตุสมผล และสอดคล้องกับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการได้รับ
- มูลค่าของสินทรัพย์จะไม่เกินราคาทุน หักด้วยค่าเสื่อมราคาสะสม

ค. ปัจจัยที่มีผลต่อค่าเสื่อมราคา

- ราคาทุนของสินทรัพย์

ประกอบด้วยราคาซื้อ ซึ่งรวมภาษีนำเข้า ภาษีซื้อที่เรียกคืนไม่ได้ และต้นทุนทางตรงอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดหาสินทรัพย์เพื่อให้สินทรัพย์นั้นอยู่ในสภาพพร้อมที่จะใช้งานได้ตามประสงค์ และต้องนำส่วนลดการค้า และภาษีที่ได้รับคืนไปหักจากราคาซื้อ

- ราคาซาก

คือ จำนวนเงินสุทธิ ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับจากการจำหน่ายสินทรัพย์ เมื่อสิ้นสุดการใช้งานหลังจากหักค่าใช้จ่ายที่คาดว่าจะเกิดจากการจำหน่ายสินทรัพย์นั้น

- อายุการใช้งาน หมายถึง ระยะเวลาที่กิจการคาดว่าจะใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ หรือจำนวนผลผลิต หรือจำนวนหน่วยในลักษณะคล้ายคลึงกัน ซึ่งกิจการคาดว่าจะได้รับจากการใช้สินทรัพย์นั้น

ง. วิธีการคิดค่าเสื่อมราคา

กิจการควรเลือกใช้วิธีการคิดค่าเสื่อมราคาให้เหมาะกับรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่กิจการคาดว่าจะได้รับ และควรใช้วิธีการดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอในทุกรอบระยะเวลาบัญชี เว้นแต่รูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนแปลงไป

จากข้อมูลประเด็นพื้นฐานเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ถาวรข้างต้น บริษัทต้องใช้ดุลยพินิจเป็นส่วนใหญ่ในการคิดค่าเสื่อมราคา และเพื่อสะท้อนมูลค่าในเชิงเศรษฐกิจบริษัทจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีเกี่ยวกับค่าเสื่อมราคาของสินทรัพย์ แบ่งเป็น

- **การเปลี่ยนแปลงอายุการใช้งานของสินทรัพย์** ถือเป็นการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี กิจการต้องทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ที่ได้ประมาณไว้เดิมเนื่องจากกรณีต่อไปนี้

  - สถานการณ์ที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการประมาณการในอดีตเปลี่ยนแปลงไป
  - มีเหตุการณ์ใหม่เกิดขึ้นทำให้ประมาณการในอดีตเปลี่ยนไป
  - กิจการมีประสบการณ์ในการประมาณอายุการใช้งานเพิ่มขึ้น
  - กิจการได้รับข้อมูลเพิ่มเติมที่ทำให้ต้องทบทวนอายุการใช้งานใหม่

ซึ่งมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่องที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ กำหนดว่ากิจการต้องทบทวนอายุการใช้งานของอาคารและอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ และหากคาดว่าอายุการใช้งานของสินทรัพย์นั้นต่างไปจากที่ได้ประมาณไว้อย่างเป็นสาระสำคัญ กิจการต้องคำนวณค่าเสื่อมราคาใหม่โดยวิธีเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป

- **การเปลี่ยนแปลงวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา** มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 กำหนดให้ทบทวนวิธีคิดค่าเสื่อมราคาของอาคารและอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอด้วย หากพบว่าลักษณะรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่คาดว่าจะได้รับจากสินทรัพย์นั้นเปลี่ยนแปลงไปอย่างเป็นสาระสำคัญ กิจการต้องเปลี่ยนวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา ทั้งนี้เพื่อสะท้อนถึงลักษณะรูปแบบของประโยชน์เชิงเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป กิจการต้องถือว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และต้องคำนวณค่าเสื่อมราคาใหม่สำหรับงวดปัจจุบันและอนาคตโดยการเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป โดยที่กิจการอาจเปลี่ยนแปลงวิธีการคิดค่าเสื่อมราคา และอายุการใช้งานของสินทรัพย์ หากการเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้งบการเงินของกิจการแสดงรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีอย่างเหมาะสม

ในทางปฏิบัติของบริษัทต่างๆ นั้นเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี หรือการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี กิจการจะต้องถือปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 39 เรื่อง “กำไรหรือขาดทุนสุทธิระหว่างงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี” โดยมาตรฐานการบัญชีฉบับนี้จะครอบคลุมการจัดประเภทและการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับรายการพิเศษและการเปิดเผยรายการไว้ในกำไรหรือขาดทุนจากกิจกรรมตามปกติ รวมทั้งวิธีปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาดที่สำคัญ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีดังกล่าวทำให้บริษัทต้องมีการปรับปรุงงบการเงินเพื่อการเปรียบเทียบกันได้กับงวดบัญชีอื่น แบ่งเป็น 2 วิธี

1. วิธีปรับย้อนหลัง บริษัทต้องปรับข้อมูลในงบการเงินทุกงวดที่นำเสนอในปัจจุบันเสมือนเหตุการณ์นั้นได้เกิดขึ้น โดยบริษัทต้องนำผลสะสมจากข้อผิดพลาด และการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีมาปรับกับกำไรสะสมต้นงวดโดยเริ่มจากงบการเงินงวดแรกที่นำเสนอ และทุกงวดต่อ ๆ มา
2. วิธีเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป บริษัทต้องถือว่าเหตุการณ์ทางการบัญชีที่มีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชีที่มีผลกระทบต่องบการเงิน นับตั้งแต่เหตุการณ์ทางการบัญชีนั้นเกิดขึ้น

โดยสรุปการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ทั้งที่เป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีต่างมีผลกระทบต่องบการเงินทั้งสิ้น โดยการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารใช้ดุลยพินิจเป็นส่วนใหญ่ในการเลือกที่จะนำนโยบายการบัญชีมาปฏิบัติกับองค์กร ที่จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทดี

ขึ้น พบว่าในภาวการณ์ที่ผลกำไรของกิจการมีแนวโน้มตกต่ำผู้บริหารของบริษัทจึงมีแนวโน้มที่จะเลือกเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี เพื่อทำให้ผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของบริษัทเพิ่มขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงการทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้ยาวนานขึ้น และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง และการนำมาตรฐานการบัญชีไทยและมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้ เป็นต้น ส่วนการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยข้อกำหนดตามการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยในปี 2542-2543 และตีความมาตรฐานการบัญชีเรื่องต่างๆ อาจมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน และฐานะการเงินของบริษัท

จากที่กล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ว่ามีความสัมพันธ์มากน้อยเพียงใด โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่ได้รับในงวดปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลจากการประเมินผลการดำเนินงานของบริษัท จะเป็นเหตุให้ผู้บริหารเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดที่เกิดขึ้นในประเทศไทยในช่วงปี 2542 - 2543 ที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีจำนวนหลายฉบับ นอกจากนี้หากแต่ละกิจการมีองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทที่แตกต่างกัน ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นจะมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงิน ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมากน้อยเพียงใด

อย่างไรก็ตามสำหรับประเทศไทยได้มีผู้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี โดย กิติมา อัครนุพงษ์ (2546) ซึ่งศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานบัญชีไทยในปี 2542 ต่อความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของข้อมูลทางการบัญชี โดยมาตรฐานการบัญชีใหม่ทำให้เกิดรายการทางบัญชีใหม่ในงบกำไรขาดทุน และมีการเปลี่ยนแปลงการวัดมูลค่าของรายการที่เป็นองค์ประกอบของสินทรัพย์ การเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชีมีผลกระทบต่อความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าของรายการทางการบัญชี ซึ่งรายการทางการบัญชีดังกล่าวได้แก่ กำไรสุทธิ กำไรและขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ ขาดทุนจากการด้อยค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ ฯลฯ ผลการศึกษาพบว่า ความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของกำไรไม่เปลี่ยนแปลงหลังการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีในผลขาดทุนจากการด้อยค่าของสินทรัพย์ อาคาร และอุปกรณ์ ส่วนขาดทุนจากการด้อยค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์ และ

กำไรขาดทุนที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์เพื่อค้า มีความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ ในขณะที่กำไรหรือขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ไม่มีความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ การรวมขาดทุนจากการด้อยค่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์ในงบกำไรขาดทุน ช่วยเพิ่มความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของกำไร แต่กำไรจากการปรับโครงสร้างหนี้มีผลทำให้ความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของกำไรลดลง ส่วนขาดทุนจากการปรับโครงสร้างหนี้ ขาดทุนจากการด้อยค่าที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และกำไรที่ยังไม่เกิดขึ้นของหลักทรัพย์เพื่อค้าไม่มีผลกระทบต่อความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของกำไร ความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของสินทรัพย์รวมเพิ่มขึ้นหลังจากการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี เนื่องจากความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์เพิ่มขึ้น ในขณะที่เงินลงทุนในหลักทรัพย์และสินทรัพย์อื่นไม่เปลี่ยนแปลง ความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์เพิ่มขึ้น เนื่องจากรายการค่าเผื่อการด้อยค่าที่เป็นรายการบัญชีใหม่มีความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์และ

ธารี หิรัญรัศมี และสุภาพร เชิงเอี่ยม (2538) ศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีกับการรับรู้รายได้ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ซึ่งตัวแปรที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้วิธีรับรู้รายได้แบ่งเป็น ผลการดำเนินงานของธุรกิจ สภาวะเศรษฐกิจ การบริหาร และผลกระทบต่อรายงานการเงิน พบว่าธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยส่วนใหญ่ใช้วิธีการรับรู้รายได้ตามเปอร์เซ็นต์ของงานที่เสร็จ สาเหตุสำคัญที่สุดที่มีผลต่อการรับรู้รายได้ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ได้แก่ การรับรู้รายได้เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป และทำให้การคิดรายได้เป็นไปตามผลงานที่เกิดขึ้น ส่วนปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่มีผลต่อการตัดสินใจของฝ่ายบริหารที่เลือกใช้วิธีการรับรู้รายได้ ได้แก่ ปัจจัยด้านสภาวะเศรษฐกิจทั่วไป (สำหรับธุรกิจที่ดิน) ปัจจัยด้านการบริหาร (ธุรกิจที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและธุรกิจใช้บริการด้านอสังหาริมทรัพย์) และปัจจัยด้านผลกระทบต่อรายงานการเงิน (ธุรกิจรับเหมาก่อสร้าง) ซึ่งจากงานวิจัยข้างต้นการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี จะมีผลกระทบต่องบการเงินไม่มากก็น้อย เมื่อพิจารณาจะเห็นได้ว่าการตัดสินใจของฝ่ายบริหารที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีนั้น ขึ้นอยู่กับหลายปัจจัยไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการขององค์กร องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท หรือปัจจัยด้านผลกระทบต่อการรายงานการเงิน เพราะหากผลการดำเนินงานขององค์กรออกมาไม่ดี ย่อมส่งผลต่อมูลค่าของกิจการอย่างแน่นอน

2.2 ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

ในประเทศไทยบริษัทจดทะเบียนยึดหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อให้มีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งค่าตอบแทนของคณะกรรมการก็ควรมีความน่าเชื่อถือและมีแนวทางปฏิบัติไปในทิศทางเดียวกัน โดยสำนักงานกลต.ได้อธิบายค่าตอบแทนของกรรมการ คือ ผลรวมของค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่กรรมการบริษัททุกคนในปีที่ผ่านมา โดยระบุเฉพาะค่าตอบแทนในฐานะที่เป็นกรรมการ หากกรณีที่กรรมการท่านใดได้รับค่าตอบแทนในฐานะผู้บริหารด้วย ให้แยกระบุค่าตอบแทนดังกล่าวไว้เป็นค่าตอบแทนในส่วนของกรรมการบริหารและผู้บริหาร ทั้งนี้ค่าตอบแทนดังกล่าวให้ระบุทั้งค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินและค่าตอบแทนอื่น

และค่าตอบแทนของผู้บริหาร คือ ผลรวมของค่าตอบแทนที่จ่ายให้แก่กรรมการบริหารและผู้บริหาร (ผู้บริหาร ให้หมายถึง ผู้บริหาร 4 รายแรกต่อจากผู้จัดการลงมา และผู้บริหารรายที่ 4 ทุกราย) โดยไม่รวมถึงผู้จัดการฝ่ายบัญชีหรือการเงิน หากตำแหน่งนั้นไม่ได้อยู่ในระดับเดียวกับผู้บริหารรายที่ 4 รูปภาพที่ 2.1 แสดงโครงสร้างค่าตอบแทนของบริษัทจดทะเบียน ซึ่งผู้บริหารในระดับผู้ช่วย MD ทั้งหมดถือว่าอยู่ในข่ายผู้บริหาร

รูปภาพที่ 2.1 โครงสร้างค่าตอบแทนคณะกรรมการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

นอกเหนือจากการสร้างแรงจูงใจในรูปของผลตอบแทนแก่คณะกรรมการบริษัทที่เป็นเงินเดือน โบนัส เงินทุนสำรองเลี้ยงชีพ การสร้างความรู้สึกมีส่วนร่วมในความเป็นเจ้าของถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะนำไปสู่ผลการดำเนินงานที่ดีเยี่ยม โดยมีรูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนลักษณะการออกใบสำคัญแสดงสิทธิ หรือที่เรียกสั้น ๆ ว่า ESOP

โดยทั่วไป ESOP หมายถึง แผนการให้ผลตอบแทนพนักงานโดยบริษัทจัดสรรหุ้น ซึ่งส่วนใหญ่ใช้เงินกู้ซื้อหุ้นเดิมหรือหุ้นออกใหม่ของบริษัทให้แก่พนักงาน โดยบริษัทเป็นผู้รับภาระการกู้ยืม แผนการนี้ให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ซื้อและขายหุ้น นอกจากนี้บริษัทสามารถนำเงินต้นและดอกเบี้ยมาหักภาษีได้ ในขณะที่ผู้ขายหุ้นซึ่งอาจเป็นผู้ก่อตั้งบริษัทสามารถเลื่อนเวลาการจ่ายภาษี Capital Gain จากการขายหุ้นออกไปได้หากนำเงินจากการขายนั้นไปลงทุนในสินทรัพย์ทางการเงินชนิดอื่นต่อ เช่น หุ้นของบริษัทอื่น พันธบัตร และจะเสียภาษีต่อเมื่อขายสินทรัพย์ทางการเงินที่ซื้อใหม่นี้ พนักงานจะได้รับหุ้นในส่วนของตนที่ซื้อ

ในกิจการที่ออก ESOP เพื่อสร้างแรงจูงใจและความภักดีต่อองค์กรของพนักงานในระยะยาว ซึ่งแนวคิดนี้ทำให้ผู้บริหารบริษัทมีวัตถุประสงค์เดียวกันกับผู้ถือหุ้น ซึ่งผลประโยชน์จาก ESOP ส่งผลดี คือ เป็นการบริหารงานที่สร้างผลตอบแทนสูงสุดต่อผู้ถือหุ้น ส่วนตัวของพนักงานเองเป็นการเพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมในเจ้าของกิจการ และเพิ่มเงินก้อนยามฉุกเฉินหรือหลังเกษียณ สำหรับบริษัทเมื่อพนักงานมีแรงจูงใจและทุ่มเทการทำงานเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรดีขึ้น

นอกจากนี้ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทควรมีรูปแบบที่เหมาะสมในแต่ละองค์กร โดยศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, (2544) ได้ศึกษารูปแบบของค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 287 บริษัท พบว่ารูปแบบของค่าตอบแทนของผู้บริหารและกรรมการมีความแตกต่างกัน ซึ่งมีรายละเอียดดังตารางที่ 2.1และ 2.2

ตารางที่ 2.1 รูปแบบค่าตอบแทนของกรรมการ

รูปแบบค่าตอบแทน	กรรมการ		
	จำนวนบริษัท	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย/คน/ปี (บาท)
เบี้ยประชุม	129	45.5	222,038
เบี้ยประชุม + บำเหน็จ/โบนัส	78	27.2	335,293
บำเหน็จ/โบนัส	22	7.7	376,039
เงินเดือน + เบี้ยประชุม	19	6.6	632,734
เงินเดือน	13	4.5	276,296
เงินเดือน + บำเหน็จ/โบนัส	13	4.5	885,518
เงินเดือน + เบี้ยประชุม + บำเหน็จ/โบนัส	13	4.5	854,829

ตารางที่ 2.2 รูปแบบค่าตอบแทนของผู้บริหาร

รูปแบบค่าตอบแทน	ผู้บริหาร		
	จำนวนบริษัท	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย/คน/ปี (บาท)
เงินเดือน	106	36	1,676,310
เงินเดือน + บำเหน็จ/โบนัส	186	64.0	2,698,286

จากตารางที่ 2.1 และ 2.2 จะเห็นว่าค่าตอบแทนของกรรมการมีรูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนหลายแบบกว่าค่าตอบแทนของผู้บริหาร เนื่องจากองค์ประกอบของกรรมการประกอบด้วยกรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกและกรรมการที่มาจากบุคคลภายในองค์กร ซึ่งมีภาระและหน้าแตกต่างกัน ทำให้รูปแบบการจ่ายค่าตอบแทนเป็นหลายแบบตามความเหมาะสม

ซึ่งผลการศึกษาผลตอบแทนพนักงานในประเทศไทย จากการสำรวจ Strategic Rewards Survey ของไทยโดย Watson Wyatt (2547) พบว่า บุคคลแต่ละกลุ่มจะมีความต้องการผลตอบแทนในรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป กล่าวคือ กลุ่มคนรุ่นใหม่ให้ความสำคัญกับโอกาสในความก้าวหน้าในการทำงาน กลุ่มคนอายุ 50 ให้ความสำคัญกับผลตอบแทนในรูปเงินสด หุ้น และผลตอบแทนอื่นๆ ส่วนพนักงานใหม่ต้องการผลตอบแทนในรูปเงินสด ส่วนพนักงานที่อยู่เกิน 10 ปี มักจะมองผลตอบแทนระยะยาว หรือ กองทุน ดังนั้น การออกผลตอบแทนในรูปของหลักทรัพย์สามารถเป็นทางเลือกสำหรับการให้ผลตอบแทนแก่ผู้บริหารและพนักงานโดยต้องพิจารณาให้เหมาะสมกับกลุ่มบุคคลจากคุณสมบัติ

นอกจากนี้ผลการศึกษาวิจัยของการทำ ESOP ในต่างประเทศ (การเงินธนาคาร, 2547) พบว่าคุณลักษณะเด่นของ ESOP นั้นทำให้บริษัทมีวัฒนธรรมองค์กร ที่เปิดให้พนักงานมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของบริษัทมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดของเสียจากการผลิต และการขาดงานน้อยลง ซึ่งส่งผลให้มีกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่า ESOP มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลการดำเนินงานขององค์กร กล่าวคือ บริษัทที่นำ ESOP มาใช้ในระยะเวลา 3-4 ปีจะมี Productivity ที่เพิ่มมากขึ้นและมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่าคู่แข่ง ทั้งในด้านของ Net Profit Margin, ROA, ROE อีกทั้งยังทำให้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของลดลง

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น มีผู้ทำการศึกษาพอสมควร โดย วันชัย อริยะพุทธิพงศ์ (2545) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารกับผลประกอบการของธนาคารไทย ซึ่งใช้ส่วนต่างของกำไร

ต่อหุ้นปีปัจจุบันลบด้วยกำไรต่อหุ้นปีที่แล้ว เป็นตัววัดผลการประกอบการ พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของประธานกรรมการ คณะกรรมการและผู้บริหาร ในกลุ่มธนาคารที่มีเอกชนไทยเป็นผู้ถือหุ้น สามารถคำนวณค่าสหสัมพันธ์ลำดับตำแหน่งระหว่างค่าตอบแทนของประธานกรรมการกับผลประกอบการ ($r=0.90$, $p<0.005$) ค่าตอบแทนของคณะกรรมการกับผลประกอบการ ($r=0.90$, $p<0.001$) และค่าตอบแทนของผู้บริหารกับผลประกอบการ ($r=1.0$, $p<0.001$) แสดงให้เห็นว่าจากระดับประธานกรรมการลงไปที่ผู้บริหารตัวเลขค่าความสัมพันธ์ปรับตัวดีขึ้น โดยลำดับตำแหน่งของค่าตอบแทนผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับผลกำไรต่อหุ้นที่ปรับปรุงดีขึ้น ชี้ให้เห็นว่าสามารถใช้ค่าตอบแทนของผู้บริหารพยากรณ์ผลประกอบการของธนาคารได้

และศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานของบริษัท โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยของค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารเปรียบเทียบกับขนาดรายได้ของบริษัท พบว่าค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนกรรมการบริหารและผู้บริหารมีความสัมพันธ์ไปในทางเดียวกันกับขนาดรายได้ สามารถอธิบายค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนผู้บริหารได้เพียง 8.8% ($r=0.088$) กล่าวคือ การจ่ายค่าตอบแทนแก่ผู้บริหารของแต่ละบริษัทยังไม่ความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับขนาดรายได้

2.3 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้ให้นิยามของคณะกรรมการบริษัท คือ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ และความรับผิดชอบในการดำเนินงานของบริษัทต่อผู้ถือหุ้น และกำหนดให้บริษัทที่จดทะเบียนมีโครงสร้างของคณะกรรมการที่เป็นรูปแบบเดียวกัน เพื่อให้การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการมีประสิทธิภาพ โดยคณะกรรมการสามารถแต่งตั้งคณะกรรมการย่อย (Committee) เพื่อปฏิบัติหน้าที่แทนคณะกรรมการบางส่วนได้ตามความจำเป็นของแต่ละบริษัท โดยพิจารณาจากขนาดของบริษัท ปริมาณธุรกิจ ความซับซ้อนหรือความต้องการความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นต้น แต่ทั้งนี้คณะกรรมการก็มีหน้าที่ติดตามการดำเนินงานของผู้ที่ได้รับมอบหมาย

คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน, (2547) ได้ให้กล่าวถึงโครงสร้างของคณะกรรมการดังนี้

กรรมการบริหาร (Executive Director) คือ กรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการในคณะกรรมการบริหาร เพื่อช่วยกลั่นกรองงานให้คณะกรรมการ

กรรมการอิสระ (Independent Director) คือ กรรมการที่ถือหุ้นไม่เกิน 5% ไม่ได้เป็นผู้บริหารหรือพนักงานของบริษัทหรือบริษัทย่อย ไม่ใช่ผู้ที่เกี่ยวข้องของผู้บริหารและผู้ถือหุ้นใหญ่

กรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) คือ กรรมการที่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการของคณะกรรมการตรวจสอบเพื่อตรวจสอบถ่วงดุลการกำกับดูแลกิจการอย่างเพียงพอและเป็นอิสระ

นอกจากนี้ กลต. และตลาดหลักทรัพย์ยังอนุญาตให้แต่งตั้งอนุคณะกรรมการไม่ว่าจะเป็น

คณะกรรมการสรรหา (Nominating Committee) คือ คณะกรรมการที่คัดเลือกบุคคลเพื่อทำหน้าที่ผู้บริหารระดับสูง โดยต้องแสวงหาและกลั่นกรองบุคคลที่เหมาะสม และเป็นอิสระ

คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน (Compensation Committee) คือ คณะกรรมการที่พิจารณาค่าตอบแทนของผู้บริหารระดับสูงและกรรมการ ให้เหมาะสมกับอำนาจ หน้าที่ และปริมาณความรับผิดชอบ นอกจากนี้ต้องสะท้อนถึงความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามเป้าหมาย

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง (Risk Management Committee) คือ คณะกรรมการที่ควบคุมความเสี่ยงของบริษัท โดยต้องเป็นผู้มีความรู้ ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญในธุรกิจเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถระบุความเสี่ยง และกำหนดมาตรการป้องกัน ติดตามดูแลได้อย่างเหมาะสม และโครงสร้างของคณะกรรมการบริษัทควรมีความสัมพันธ์กันดังรูปภาพที่ 2.2 โดยคณะกรรมการในฐานะผู้แทนของผู้ถือหุ้น มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการดูแลให้ผู้บริหารบริหารและจัดการบริษัทให้เป็นไปเพื่อประโยชน์ที่ดีที่สุดของผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นเจ้าของเงินทุน และเป็นผู้แต่งตั้งคณะกรรมการนั้น โดยกรรมการทุกคนในฐานะส่วนหนึ่งของคณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่เท่าเทียมกัน

รูปภาพที่ 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าของกิจการ กรรมการ และผู้บริหาร

นอกจากนี้ตลาดหลักทรัพย์ฯ ยังกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของกรรมการ และผู้บริหารไว้อย่างชัดเจนดังรูปภาพที่ 2.3 ซึ่งบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการบริษัทเปรียบเสมือนผู้แทนของผู้ถือหุ้นที่ต้องการผลตอบแทนสูงสุดจากการลงทุน โดยคณะกรรมการจะเป็นผู้กำหนดทิศทาง นโยบาย และกลยุทธ์ทางธุรกิจของบริษัท และมอบหมายให้ผู้บริหารปฏิบัติ

ตาม โดยคณะกรรมการจะติดตามการดำเนินงานของฝ่ายบริหาร เพื่อตรวจสอบและถ่วงดุล เป้าหมายก็เพื่อการสร้างมูลค่าให้กิจการและผู้ถือหุ้น

รูปภาพที่ 2.3 บทบาทและความรับผิดชอบของกรรมการ และผู้บริหาร

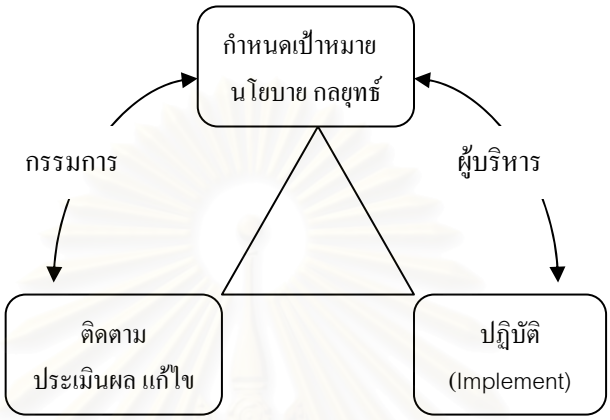

ผลงานวิจัยในประเทศไทยที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยผลงานวิจัยของ ผกามาศ เอื้องอุดม (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงาน ซึ่งวัดจากผลตอบแทนต่อสินทรัพย์กับโครงสร้างคณะกรรมการ ประกอบด้วยขนาดของคณะกรรมการ องค์ประกอบของคณะกรรมการ และการถือหุ้นของบริษัท พบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทมีอิทธิพลต่อโครงสร้างคณะกรรมการ กล่าวคือ ผลการดำเนินงานที่ไม่ดีในอดีตจะทำให้มีการเพิ่มจำนวนกรรมการในคณะกรรมการของบริษัทเช่นเดียวกับสัดส่วนของกรรมการอิสระที่เพิ่มขึ้น สำหรับสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัทกรรมการที่มาจากบุคคลภายในนั้นพบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีตมีอิทธิพลทางบวกกับสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการที่มาจากบุคคลภายในในปี พ.ศ. 2539 แต่ในช่วงวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี 2541 กลับไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผลตอบแทนต่อสินทรัพย์กับสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัท

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องข้างต้นที่ได้จาก วิทยานิพนธ์ งานวิจัย วารสาร บทความทางการบัญชี และหนังสือเรียนทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท สามารถสรุปได้เป็นตารางแสดงกรอบแนวคิดงานวิจัยดังนี้

ตารางที่ 2.3 แสดงสรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ในต่างประเทศมีผู้ศึกษาพอสมควรโดย Joan Lamm-Tennant and Theresa Rollins (1994) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกวิธีการบัญชีกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ พบว่าการเลือกวิธีการทางบัญชีทำให้ผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์กับระดับและอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าแรงจูงในในการเลือกวิธีการคิดค่าเสื่อมราคามีความแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบโครงสร้างความเป็นเจ้าของ และ V. Goplakrisshan (1994) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกใช้วิธีการทางการบัญชีที่ไม่มีหนี้สินระยะยาว พบว่า Unlevered Firm มีแนวโน้มที่จะใช้นโยบายการบัญชีที่จะเพิ่มกำไรมากกว่ากิจการที่มีโครงสร้างเงินทุนปกติ นอกจากนี้ Paul M. Healy, Sok-Hyon Kang and Krishna G. Palepu (1980) ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชีต่อค่าตอบแทนของประธานกรรมการบริหาร พบว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ ค่าตอบแทนจะลดลงเมื่อมีการเลือกวิธีการทางบัญชีทำให้ผลการดำเนินงานลดลง

ตารางที่ 2. 4 สรุปผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งในต่างประเทศมีผู้ศึกษาหลายท่าน โดย Takao Kato and Cheryl Long (2004); Takao Kato, Woochan Kim and Jo Ho Lee (2003) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้บริหารกับผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า ผลการดำเนินงานที่วัดจากอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายมีความสัมพันธ์กับค่าตอบแทนของผู้บริหาร และยังพบว่าผลการดำเนินงานที่วัดจากมูลค่าทางบัญชี มีอิทธิพลในการตัดสินใจจ่ายค่าตอบแทนน้อยกว่า Stock Market Performance นอกจากนี้ Ergan Dogan and Russell Smyth (2002) พบว่าค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางลบกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ สำหรับในประเทศไทย ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, (2546) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า ค่าตอบแทนโดยเฉลี่ยผันแปรตามรายได้ของบริษัท และ

วันชัย อริยะพุทธิพงศ์ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารกับผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย พบว่าผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์กับค่าตอบแทนของประธานกรรมการ คณะกรรมการและผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ

และตารางที่ 2.5 แสดงผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งในต่างประเทศมีผู้ศึกษาพอสมควร Dan S. Dhaliwal Gerald L. Salamon and E. Dan Smith (1982) ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างความเป็นเจ้าของกับวิธีการทางบัญชีที่กิจการนำมาใช้ พบว่า กิจการที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC firm จะมีแนวโน้มจะนำวิธีคิดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรงมาใช้เพื่อเพิ่มกำไรในงวดปัจจุบันมากกว่า OC firm และ Jay C. Hartzell (2001) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทกับการหมุนเวียนของผู้บริหาร พบว่า เมื่อผลการดำเนินงานของกิจการเริ่มลดลง มีความเป็นไปได้ที่ผู้บริหารจะลาออกจากกิจการ สำหรับประเทศไทย ผกามาศ เอื้องอุดม (2543) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานกับโครงสร้างของคณะกรรมการ พบว่า ผลการดำเนินงานของกิจการในอดีตมีอิทธิพลทางบวกกับสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการที่มาจากบุคคลภายในปี 2539

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.3 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

ผู้วิจัย	วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Joan Lamm-tennant and Theresa Rollins (1994)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกวิธีการบัญชีกับโครงสร้างของความเป็นเจ้าของ การรายงานกำไร และขนาดบริษัทของธุรกิจประกันภัย	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกาตั้งแต่ปี 1981-1987 จำนวน 70 บริษัท แบ่งเป็น บริษัทประกันภัย 32 บริษัท บริษัทประกันชีวิต 38 บริษัท	พบว่าการเลือกวิธีการทางบัญชีที่ทำให้ผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับและอัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย อีกทั้งการเลือกวิธีการทางการบัญชีทำให้ผลการดำเนินงานลดลงมีความสัมพันธ์กันโครงสร้างของความเป็นเจ้าของ นอกจากนี้แรงจูงใจในการตัดค่าเสื่อมราคาจะแตกต่างกันอย่างชัดเจนเมื่อเปรียบเทียบกับโครงสร้างของความเป็นเจ้าของ
V. Gopalakrishnan (1994)	ศึกษาการเลือกใช้วิธีการทางบัญชีของกิจการที่ไม่มีหนี้สินระยะยาวว่ามีความแตกต่างจากการเลือกวิธีการทางบัญชีของกิจการที่มีโครงสร้างเงินทุนปกติหรือไม่	ข้อมูลตั้งแต่ปี 1983-1987 แบ่งเป็น บริษัทที่เปลี่ยนแปลงวิธีตีมูลค่าสินค้า จำนวน 690 บริษัท บริษัทที่เปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคา จำนวน 727 บริษัท	พบว่า Unlevered firm มีแนวโน้มที่จะเลือกใช้นโยบายการบัญชีที่จะเพิ่มกำไรมากกว่ากิจการที่มีโครงสร้างเงินทุนปกติ โดยเฉพาะกรณีการเลือกวิธีตีมูลค่าสินค้า นอกจากนี้ยังพบว่าต้นทุนการเมืองที่จะเลือกวิธีการที่ทำให้กำไรลดลงไม่สามารถนำมาใช้กิจการขนาดเล็ก เนื่องจากพบความสัมพันธ์ระหว่างการเลือกนโยบายบัญชีกับขนาดบริษัท กล่าวคือ กิจการขนาดเล็กยังต้องการแสดงกำไรสูงอยู่
Paul M. Healy , Sok-Hyon Kang and Krishna G. Palepu (1986)	ศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชีต่อค่าตอบแทนที่เป็นเงินเดือนและโบนัสของประธานกรรมการบริหาร	ข้อมูลตั้งแต่ปี 1970-1976 แบ่งเป็นบริษัทที่เปลี่ยนแปลงวิธีตีมูลค่าสินค้าจำนวน 161 บริษัทจาก Holthavsen's database และบริษัทที่เปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจำนวน 80 บริษัท จาก Accounting Trend and Techniques	พบว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับผลการดำเนินงาน กล่าวคือค่าตอบแทนจะลดลงเมื่อมีการเลือกวิธีการทางบัญชีทำให้ผลการดำเนินงานต่ำลง (เปลี่ยนจากวิธีตีมูลค่าสินค้าจาก FIFO เป็น LIFO) ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของเงินเดือนและโบนัสขึ้นอยู่กับการรายงานผลกำไรมากกว่ากำไรภายใต้วิธีการทางการบัญชีเดิม และเมื่อเปรียบเทียบผลกระทบวิธีการทางบัญชีต่อค่าตอบแทนมีน้อยกว่าผลกระทบจากเศรษฐกิจ

ตารางที่ 2.4 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ผู้วิจัย	วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Takao Kato and Cheryl Long (2004)	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้บริหาร กับผลการดำเนินงานของบริษัท	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของประเทศจีน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2545	พบว่าอัตราการเจริญเติบโตของยอดขายมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าตอบแทนของผู้บริหาร
การเงินธนาคาร, 2547	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ESOP และผลการดำเนินงานขององค์กร	ไม่ระบุ	พบว่า ESOP มีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับผลการดำเนินงาน กล่าวคือบริษัทที่ทำ ESOP มาใช้ในระยะเวลา 3-4 ปีจะมี Productivity ที่เพิ่มมากขึ้น และมีผลการดำเนินงานที่ดีกว่าคู่แข่งทั้งในด้านของ Net Profit Margin, ROA, ROE อีกทั้งยังทำให้ D/E ลดลง
ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน ,ตลาดหลักทรัพย์, 2547	ความสัมพันธ์ระหว่างการจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานของบริษัท	บริษัทจดทะเบียนจำนวน 353 แห่ง จากข้อมูลประจำปี 2546	พบว่าค่าตอบแทนโดยเฉลี่ยแปรผันตามรายได้ของบริษัท และเมื่อพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่มีผลการดำเนินงานเป็นกำไรสุทธิ พบว่าการจ่ายค่าตอบแทนแปรผันตามขนาดของกำไรสุทธิ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2.4 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน (ต่อ)

ผู้วิจัย	วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Taokao Kato, Woochan Kim and Ju Ho Lee (2003)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้บริหารกับผลการดำเนินงานในประเทศเกาหลี เพื่อเปรียบเทียบกับญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เกาหลีข้อมูลตั้งแต่ปี 1998-2001 จำนวน 251 บริษัท	ค่าตอบแทนของผู้บริหารที่เป็นเงินสดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ stock market performance และมีความยืดหยุ่นมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับญี่ปุ่นและอเมริกา นอกจากนี้ยังพบว่าผลการดำเนินงานที่วัดมูลค่าทางบัญชี เช่น อัตราตอบแทนต่อสินทรัพย์ ยอดขาย มีอิทธิในการตัดสินใจจ่ายค่าตอบแทนน้อยกว่า Stock market performance อีกทั้งงานวิจัยนี้ยังให้คำนึงถึงโครงสร้างการถือหุ้นของผู้บริหารด้วย
Ergan Dogan and Russell Smyth (2002)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของคณะกรรมการ ผลการดำเนินงาน และโครงสร้างของความเป็นเจ้าของ	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มาเลเซียข้อมูลตั้งแต่ปี 1989-2000	พบว่าค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญกับการเจริญเติบโตของยอดขาย นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ แต่ทั้งนี้ความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานมีความไม่ชัดเจน
วันชัย อริยะพุทธิพงศ์ (2545)	เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารกับผลประกอบการของธนาคารพาณิชย์ไทย	ธนาคารที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 13 ธนาคาร	พบว่าผลการดำเนินงานมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับค่าตอบแทนของประธานกรรมการ คณะกรรมการและผู้บริหารของธนาคาร

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 2.5 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ผู้วิจัย	วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Jay C. Hartzell (2001)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนกับการหมุนเวียนของผู้บริหาร	ข้อมูลในปี 1992 จาก Forbes Magazine จำนวน 250 บริษัท	พบว่าการจ่ายค่าตอบแทนเมื่อผลการดำเนินงานเป็นบวก มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความน่าจะเป็นที่จะมีการหมุนเวียนของผู้บริหาร กล่าวคือ เมื่อผลการดำเนินงานของกิจการลดลง มีความเป็นไปได้ที่ผู้บริหารจะลาออกจากบริษัท ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทจำเป็นต้องพิจารณาความเป็นไปได้ของการลาออกของผู้บริหาร เพื่อจะกำหนดสัญญาเกี่ยวกับค่าตอบแทนเพื่อให้มีการหมุนเวียนน้อยลง
ผกามาศ เอื้องอุดม (2543)	ความสัมพันธ์ระหว่างผลการดำเนินงานทางการเงินกับโครงสร้างคณะกรรมการบริษัท	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในปี 2539 และ 2541	พบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทมีอิทธิพลต่อโครงสร้างคณะกรรมการสำหรับสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการบริษัทที่มาจากบุคคลภายในนั้น พบว่าผลการดำเนินงานของบริษัทในอดีตมีอิทธิพลทางบวกกับสัดส่วนการถือหุ้นของกรรมการที่มาจากบุคคลภายในในปี พ.ศ. 2539 แต่ในช่วงวิกฤตการณ์เศรษฐกิจในปี 2541 กลับไม่พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างผลตอบแทนต่อสินทรัพย์กับสัดส่วนการถือหุ้นของบริษัท
Dan S. Dhaliwal Gerald L. Salamon and E. Dan Smith (1982)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างการควบคุมของผู้เป็นเจ้าของกับวิธีทางการบัญชีที่บริษัทนำมาใช้	บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์สหรัฐอเมริกาในปี 1959 และ 1962แบ่งเป็น Management Control 57 บริษัท Ownership Control 53 บริษัท	พบว่าวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาที่กิจการนำมาใช้มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับลักษณะโครงสร้างของความเป็นเจ้าของ เมื่อมีการควบคุมปัจจัยขนาดบริษัท และ leverage กล่าวคือ บริษัทที่มีลักษณะ MC firm จะมีแนวโน้มจะนำวิธีคิดค่าเสื่อมราคาแบบเส้นตรงมาใช้เพื่อเพิ่มกำไรในงวดปัจจุบันมากกว่า OC firm

ตารางที่ 2.5 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน (ต่อ)

ผู้วิจัย	วัตถุประสงค์	กลุ่มตัวอย่าง	ผลการศึกษา
Zahid Iqbla and Shaikh Abdul Hamid (2000)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างราคาหุ้นกับผลการดำเนินงานของบริษัทที่จ่าย ESOP	ข้อมูลจาก National Center for Employee Ownership (NCEO) ที่นำ ESOP มาใช้ก่อนปี 1988 จำนวน 156 บริษัท	พบว่าการเพิ่มขึ้นของราคาหุ้นของบริษัทที่จ่าย ESOP ทำให้ผลการดำเนินงานของกิจการปรับตัวเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่าผลตอบแทนจากหุ้นมีความสำคัญเชื่อมโยงกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ กล่าวคือ ผู้วางแผนและกำหนดนโยบายของบริษัทสามารถกำหนด ESOP เป็นผลการดำเนินงานซึ่งเกี่ยวข้องกับผลตอบแทนจากหุ้นของบริษัท
Lex Donaldson and James H. Davis (1991)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนต่อหุ้นกับการดำรงตำแหน่งของผู้บริหาร	ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 337 บริษัทในประเทศสหรัฐอเมริกา	พบว่าผู้บริหารที่ดำรงตำแหน่งทั้ง CEO และประธานกรรมการจะช่วยยกระดับผลตอบแทนแก่ผู้ถือหุ้นมากกว่าผู้บริหารที่มีการแยกตำแหน่ง ทำให้ยอมรับ Stewardship Theory กล่าวคือ ผู้บริหารมีโครงสร้างขอบเขตของอำนาจหน้าที่และมีความหวังที่จะดำรงตำแหน่งนี้ต่อไป เป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นอยู่แล้ว

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยนี้ทำการศึกษาจากการสังเกต (Empirical Study) โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จะมาจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ เช่น การศึกษาข้อมูลจากวารสารและหนังสือ รวมถึงผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต และข้อมูลจากรายงานทางการเงิน และงบการเงินที่เปิดเผยต่อสาธารณชน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดของจำนวนประชากร ยกเว้นบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ (Company Under Rehabilitation) และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงินได้แก่ หมวดเงินทุนและหลักทรัพย์ หมวดประกันภัยและประกันชีวิต และหมวดธนาคาร อันเนื่องมาจากบริษัทที่อยู่ในหมวดธุรกิจการเงินนี้จะมีสินทรัพย์และหนี้สินระยะยาวที่แตกต่างกับหมวดธุรกิจอื่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการเก็บข้อมูลในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่นำบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงินมารวมเป็นตัวอย่างในการวิจัยตามเหตุผลข้างต้น โดยจัดเก็บข้อมูลจากรายงานประจำปีและงบการเงิน รวมถึงข้อมูลใน Integrated-SET Information Management System (I-SIMS CD) และ SET Market Analysis and Reporting Tool (SETSMART) ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2541 – 2547

เนื่องจากในปี 2542-2543 มีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีโดยการประกาศใช้แม่บทการบัญชีแทนข้อสมมติขั้นพื้นฐานของการบัญชี และมีการนำมาตรฐานการบัญชีไทยโดยอิงมาจากมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีไทยโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ดังนั้นงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บจำนวนฉบับของมาตรฐานการบัญชีที่บริษัทนำมาใช้จากการเปลี่ยนแปลงวิธีการบัญชีที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีตามข้อกำหนด และ

การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี ที่เปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินภายใต้หัวข้อ “ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี และรายการแก้ไขข้อผิดพลาด” ตั้งแต่ปี 2541 – 2544 เนื่องจากเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชี และช่วงเวลาฟื้นตัวทางธุรกิจจากวิกฤตเศรษฐกิจ

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลและเลือกตัวอย่างให้เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ สามารถแสดงจำนวนบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามช่วงเวลาได้ในรูปภาพที่ 3.1 และตารางที่ 3.1 โดยมีข้อสังเกตดังนี้

รูปภาพที่ 3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์

แห่งประเทศไทยปี 2541-2547

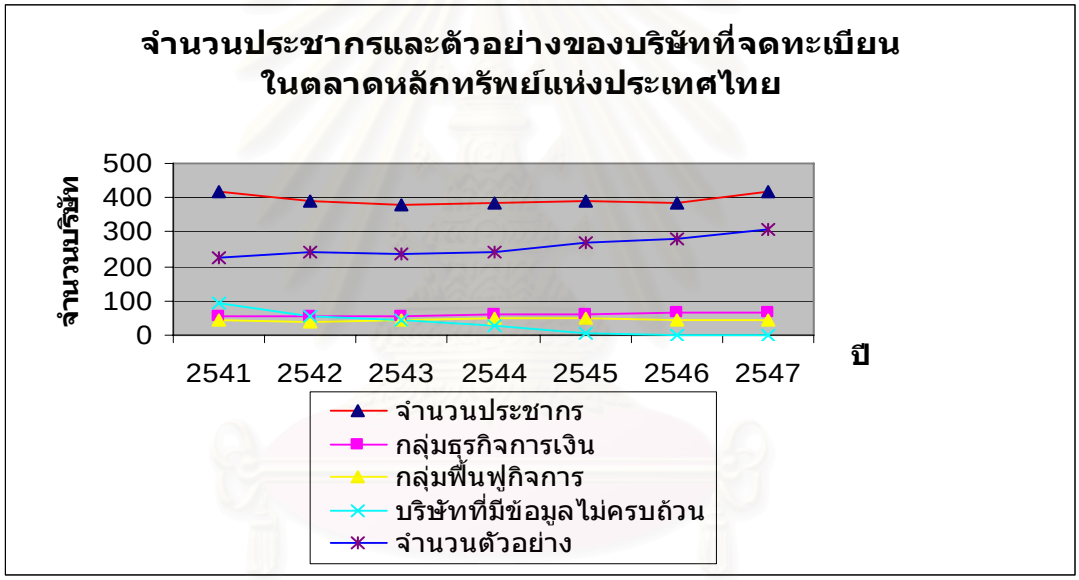

1. จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างเป็นช่วงเวลาหลังวิกฤตเศรษฐกิจ

2. จำนวนประชากรในระหว่างปี 2541 – 2544 มีจำนวนมากกว่า เมื่อเทียบสัดส่วนกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน และกลุ่มบริษัทที่อยู่ระหว่างฟื้นฟูกิจการมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น ทำให้กลุ่มตัวอย่างมีสัดส่วนน้อย แต่ทั้งนี้กลุ่มบริษัทที่ไม่มีข้อมูลครบถ้วนกลับมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง เป็นผลจากบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์ยึดหลักบรรษัทภิบาล ข้อมูลของบริษัทต้องโปร่งใส และมีความน่าเชื่อถือ

3. จำนวนบริษัทที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในระหว่างปี 2545-2547 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวตามลำดับ ทำให้บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการเริ่มลดลง และกลุ่มบริษัทที่ไม่มีข้อมูลครบถ้วนลดลงอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ภาวะเศรษฐกิจยังทำให้บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นกัน

ตารางที่ 3.1 จำนวนประชากรและตัวอย่างของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปี 2541-2547

ปี	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2541-2547
จำนวนบริษัทจดทะเบียน	418	392	381	382	389	385	416	2763
หัก บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน	57	56	57	58	62	65	67	422
บริษัทในกลุ่มฟื้นฟูกิจการ	44	41	43	51	51	42	44	316
และบริษัทที่ไม่ตรงตามเกณฑ์เลือกตัวอย่าง*	93	53	45	29	5	0	0	225
บริษัทที่เป็นตัวอย่าง	224	242	236	244	271	278	305	1800 [A]

* บริษัทที่มีการเพิกถอนหลักทรัพย์ก่อนปี พ.ศ. 2547 และข้อมูลไม่ครบถ้วน

[A] คำนวณจากผลรวมจำนวนบริษัทในแต่ละปี (Firm-year)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การเก็บรวบรวมข้อมูลและการวัดค่าตัวแปร

1. ตัวแปรตาม: การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี

จากการทบทวนงานวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีกับค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท พบว่าในการวัดการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีสามารถวัด 2 ประเภท ได้แก่

1.1 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ

การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่ทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทเพิ่มขึ้น ผู้ทำวิจัยส่วนใหญ่จะใช้การเปลี่ยนวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรงมาเป็นเกณฑ์ในการวัดว่าผู้บริหารมีการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชีที่จะทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทเพิ่มขึ้น (Joan Lamm-Tennant and Theresa Rollins (1994); Paul M. Healy and Sok-Hyon Kang and Krishna G. Palepu (1986); V. Gopalakrishnan (1994); Dan S. Dhaliwal and Gerale L. Salamon and E. Dan Smith (1982))

สำหรับตัวแปรในการวัดการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี ที่ทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทเพิ่มขึ้นนั้น ผู้วิจัยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี ผู้วิจัยเลือกใช้การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง และการทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้ยาวนานขึ้นด้วย เนื่องจากการทบทวนอายุการใช้งานให้ยาวนานขึ้นจะทำให้ค่าเสื่อมราคาของกิจการลดลง เป็นผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทเพิ่มขึ้นด้วย

ส่วนที่สอง คือ การนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย ซึ่งการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนการบังคับใช้นั้น ผู้วิจัยเลือกการนำ IAS No. 12 “Income Taxes” ตรงกับมาตรฐานการบัญชีของประเทศไทยก็คือ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้ โดยให้ถือปฏิบัติกับงบการเงินสำหรับรอบระยะเวลาบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2550 ส่วนการนำมาตรฐานการบัญชีของไทยมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริง ผู้วิจัยเลือกการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ โดยประกาศใช้ในวันที่ 26 ธันวาคม 2543 ในส่วนที่เกี่ยวกับสินทรัพย์ที่แสดงในงบการเงินด้วยราคาตีใหม่ การแก้ไขนี้มีผลทำให้ค่าเสื่อมราคาที่รวมในงบกำไรขาดทุนจากสินทรัพย์เหล่านี้ต้องคำนวณราคาที่ตีใหม่แทนที่จะคำนวณจากราคาทุนเดิม การแก้ไขดังกล่าวมีผลบังคับใช้สำหรับปีบัญชีที่เริ่มในหรือหลังวันที่ 1 มกราคม 2545 จาก

การศึกษาผู้วิจัยเห็นว่ามีหลายบริษัทนำมาตรฐานการบัญชีดังกล่าวมาใช้ก่อนที่มีผลบังคับ ซึ่งการนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับดังกล่าวมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้อาจเป็นเครื่องมือในการทำให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทเพิ่มขึ้นตามความต้องการของผู้บริหาร

การเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจนั้น ผู้วิจัยจะเก็บจำนวนฉบับของการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีโดยสมัครใจ อาทิ การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง และการทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ให้ยาวนานขึ้น การนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 และการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 มาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้ในประเทศไทย ซึ่งเปิดเผยในหมายเหตุประกอบงบการเงินในปี 2542-2544 ส่วนในปี 2541 จะเก็บจำนวนฉบับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศจำนวน 20 ฉบับ ซึ่งในประเทศไทยยังไม่มีผลบังคับใช้อย่างเป็นทางการ

การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ฉบับในปี 2542-2543 ตามรายละเอียดในภาคผนวกนั้น ผู้วิจัยเลือกการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจเพื่อให้ผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้น คือ การนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี สรุปดังตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจปี 2541-2544

การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ	ปี						
	40	41	42	43	44	45	50
การนำมาตรฐานการบัญชีก่อนมีผลบังคับใช้							
IAS จำนวน 20 ฉบับ	x*	สมัครใจ	xx*	xx*			
TAS ฉบับที่ 32		------►	สมัครใจ	◄-------		xx*	
TAS ฉบับที่ 56		------►	สมัครใจ	◄-------			xx*
การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี							
การเปลี่ยนวิธีคิดค่าเสื่อมราคา		------►	สมัครใจ	◄-------			
การทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร		------►	สมัครใจ	◄-------			

*x = ปีที่มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมีผลบังคับใช้

*XX = ปีที่มาตรฐานการบัญชีมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย

สมัครใจ = ช่วงปีที่เก็บจำนวนฉบับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ

1.2 การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด

ผู้วิจัยมองว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด คือ การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีในปี 2542 – 2543 ของสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ตลอดจนการตีความมาตรฐานการบัญชี ที่เปิดเผยไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินภายใต้หัวข้อ “การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณทางการบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาดของงวดก่อน”

การเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดนั้น ผู้วิจัยจะเลือกใช้จำนวนฉบับของมาตรฐานการบัญชีและตีความมาตรฐานการบัญชีในช่วงปี 2542-2544 เป็นตัววัดการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีตามข้อกำหนด

นอกจากนี้ผู้วิจัยจะวัดการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดในกลุ่มอุตสาหกรรมเดียวกัน โดยใช้จำนวนฉบับของมาตรฐานการบัญชีที่กิจการนำมาถือปฏิบัติตามการประกาศให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดต่อจำนวนฉบับทั้งหมดที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทยประกาศให้มีผลบังคับใช้ให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดในอุตสาหกรรมนั้นๆ มาเป็นเกณฑ์ในการวัดการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดในอุตสาหกรรมเดียวกัน

2. ตัวแปรอิสระ

การทบทวนเกณฑ์การวัดมูลค่าของตัวแปรต่างๆ นี้ สามารถอธิบายวิธีการวัดมูลค่าของตัวแปรแต่ละตัวแยกกันตามลำดับดังนี้

2.1 ค่าตอบแทนของกรรมการ

จากการทบทวนวรรณกรรมในงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท พบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่จะเลือกใช้ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนของกรรมการต่อคนต่อปีที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงินมาเป็นเกณฑ์ในการวัดค่าตอบแทนของกรรมการ (David Ahlstrom, Micheal N. Young and Ann K. Buchholtz (2003); Ergan Dogan and Russell Smyth (2002); Kevin Amess and Leigh Drake (2002)) แต่ทั้งนี้งานวิจัยในเอเชียจะเลือกใช้ค่าตอบแทนของกรรมการที่เป็นตัวเงินเท่านั้น (ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546); Takao Kato, Woochan Kim and Ju Ho Lee (2003)) เนื่องจากข้อจำกัดในการเปิดเผยข้อมูล โดยศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนพบว่ารูปแบบของค่าตอบแทนกรรมการที่เป็นตัวเงินส่วนใหญ่อยู่ในรูปเบี้ยประชุม รองลงมาคือทั้งเบี้ยประชุมและบำเหน็จ/โบนัส บำเหน็จ/โบนัส เงินเดือน+เบี้ยประชุม เงินเดือน เงินเดือน+

บำเหน็จ/โบนัส เงินเดือน+เบี้ยประชุม+บำเหน็จ/โบนัส ตามลำดับ ส่วนค่าตอบแทนที่ไม่เป็นตัวเงินในรูปใบสำคัญแสดงสิทธิ์ (warrant) /หุ้น มีเพียง 3% และส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ ซึ่งผู้วิจัยไม่ได้นำเป็นกลุ่มตัวอย่างดังข้อจำกัดของงานวิจัยที่กล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ค่าตอบแทนเฉลี่ยของกรรมการต่อคนต่อปีที่เป็นตัวเงินเป็นตัวแปรในการวัดค่าตอบแทนของกรรมการเช่นเดียวกับงานวิจัยในเอเชียที่ผ่านมา

2.2 ค่าตอบแทนของผู้บริหาร

สำหรับตัวแปรค่าตอบแทนของผู้บริหาร ผู้วิจัยใช้ตัววัดเดียวกันกับค่าตอบแทนของกรรมการบริษัท ซึ่งงานวิจัยในเอเชียจะเลือกใช้ค่าตอบแทนของผู้บริหารที่เป็นตัวเงิน (ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2546); วันชัย อริยะพุทธิพงศ์ (2545); Takao Kato and Cheryl Long (2004)) ดังนั้นผู้วิจัยเลือกใช้ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนของผู้บริหารต่อคนต่อปีที่เป็นตัวเงินเป็นเกณฑ์ในการวัดค่าตอบแทนของผู้บริหาร แม้ในงานวิจัยของ Shyam Sunder (1999); Lazarus Angbazo and Ranga Narayanan (1997) จะใช้ค่าตอบแทนของ CEO ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน ผลการวิจัยพบว่า ค่าตอบแทนของ CEO มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ในงานวิจัยของกลุ่มประเทศในเอเชียส่วนใหญ่จะใช้ยอดรวมของค่าตอบแทนของผู้บริหาร เนื่องจากข้อจำกัดของการเปิดเผยค่าตอบแทนรายบุคคล และในงานวิจัยของ Indiejikian (1999) ได้กล่าวว่าแนวโน้มผู้วิจัยส่วนใหญ่จะใช้ค่าตอบแทนของผู้บริหารทั้งชุดเพื่อประเมินผลการดำเนินงานของกิจการมากกว่าค่าตอบแทนของ CEO เพียงคนเดียว เพราะเห็นว่าเป็นตัวแทนที่เหมาะสมกว่า ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนของผู้บริหารหรือคณะกรรมการต่อคนต่อปีเฉพาะที่เป็นตัวเงินเป็นตัวแปรในการวัดค่าตอบแทนของผู้บริหาร

2.3 ผลการดำเนินงานทางการเงิน

ในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินที่ผ่านมาพบว่า ผู้วิจัยส่วนใหญ่จะเลือกใช้อัตราส่วนค่าตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วนเจริญเติบโตของยอดขาย เป็นตัวแปรในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท (ผกามาศ เอื้องอุดม (2543); Takao Kato and Cheryl Long (2004); Shamul Nahar Abdullah (2004); Takao Kato, Woochan Kim and Ju Ho Lee (2003)) ถึงแม้ว่าในงานวิจัยของศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลบริษัทจดทะเบียน, ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2544) จะใช้ขนาดของรายได้เป็นตัวแปรในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน แต่ผลการวิจัยที่ออกมาพบว่าขนาดของรายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับค่าตอบแทนของคณะกรรมการ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้อัตราส่วนค่าตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และอัตราส่วน

เจริญเติบโตของยอดขาย เป็นตัวแปรในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท เช่นเดียวกับผลงานวิจัยที่ผ่านมา

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังนำกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin) และผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (Rona) มาเป็นเกณฑ์ในการวัดผลการดำเนินงานทางการเงิน เนื่องจากในประเทศไทยกลุ่มธุรกิจส่วนใหญ่นำมาวัดผลการดำเนินงานของกิจการ

2.4 องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท

2.4.1 จำนวนของคณะกรรมการอิสระ

ตัวแปรจำนวนของคณะกรรมการอิสระในงานวิจัยส่วนใหญ่ จะใช้สัดส่วนคณะกรรมการอิสระต่อจำนวนคณะกรรมการทั้งหมดวัดระดับขององค์ประกอบของคณะกรรมการอิสระไม่ว่าจะเป็น Piman Limpaphayom and Sorasart Sukchorensin (2001) แม้ว่างานวิจัยของ Christine Panasian, Andrew K. Revost and Harjeet S. Bhabra (2000) จะเพิ่มกรรมการที่ไม่ใช่ผู้บริหาร แต่ผลการศึกษาที่ออกมาไม่แตกต่างกัน โดยพบว่าจำนวนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) ที่กำหนดให้บริษัทต้องมีคณะกรรมการอิสระอย่างน้อย 2 คน โดยต้องเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นใหญ่ ผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น หากถือหุ้นต้องไม่เกินร้อยละ 0.5 ของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายไว้แล้ว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้จำนวนของกรรมการอิสระ รวมถึงกรรมการตรวจสอบเป็นตัวแปรวัดจำนวนของคณะกรรมการอิสระ

2.4.2. สัดส่วนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น

การวัดคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นสามารถวัดได้หลายแบบ จากงานวิจัยที่ผ่านมาของ David Ahlstrom, Michael N. Young and Ann K. Buchhultz (2003) ใช้ตัวแปรเทียม (0,1) ในการศึกษาว่าคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทหรือไม่ โดยกำหนดให้ 1 คือบริษัทที่มีคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น และ 0 คือบริษัทที่ไม่มีคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น แต่ผู้วิจัยเห็นว่าควรจะนำสัดส่วนของคณะกรรมการบริษัทที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นต่อจำนวนคณะกรรมการบริษัททั้งหมดเป็นตัวแปรในการวัดสัดส่วนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น เนื่องจากสามารถวัดความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นกับผลการดำเนินงานทางการเงินได้ชัดเจนกว่า

2.4.3. สัดส่วนของการถือหุ้นของคณะกรรมการ

จากงานวิจัยที่ผ่านมาผู้ทำการวิจัยส่วนใหญ่จะเลือกจำนวนหุ้นของผู้บริหารระดับสูงและกรรมการต่อจำนวนหุ้นที่จำหน่ายแล้วเป็นตัวแปรวัดระดับของสัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการ (Piman Limpaphayom and Sorasart Sukchorensin (2001); Christine Panasian, Andrew K. Revost and Harjeet S. Bhabra (2000)) นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพิจารณาการเลือกใช้สัดส่วนการถือหุ้นของผู้บริหารระดับสูง กรรมการ และผู้ที่เกี่ยวข้องกับบริษัท เช่น บริษัทในเครือหรือสาขา โดยเฉพาะโครงสร้างการถือหุ้นของบริษัทไม่ใช่สถาบันทางการเงินในประเทศไทยที่เป็นครอบครัว เป็นตัวแปรในการวัดโครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท โดยผู้วิจัยสนใจว่ากิจการที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการทางการบัญชีโดยส่วนใหญ่มีความเกี่ยวข้องกับลักษณะโครงสร้างความเป็นเจ้าของหรือไม่ โดยที่การถือหุ้นลักษณะครอบครัว คือ การถือหุ้นกระจุกตัวภายในครอบครัว (นามสกุลเดียวกัน) ที่เรียกว่า Owner Controlled Firm : OC Firm หรือโครงสร้างการถือหุ้นกระจายไปสู่บุคคลภายนอก ที่เรียกว่า Management Controlled Firm : MC Firm ซึ่งงานวิจัยของ Dan S. Dhaliwal and Gerald L. Salamon and E. Dan Smith (1982) ได้แบ่งโครงสร้างความเป็นเจ้าของโดยใช้เกณฑ์การถือหุ้นในบริษัท กล่าวคือจะเป็น Owner Controlled Firm ในกรณีคณะกรรมการบริษัทคนใดคนหนึ่งถือหุ้นมากกว่า 10% ในหุ้นที่สามารถออกเสียงได้ รวมถึงการถือหุ้นในนามของนิติบุคคล และบุคคลที่มีนามสกุลเดียวกันด้วย แสดงว่าทั้งคณะกรรมการบริษัทหรือผู้บริหารมีอำนาจควบคุมกิจการอย่างมีนัยสำคัญ และถ้าเป็น Management Controlled Firm นั้นจะเป็นในกรณีที่ไม่มีคณะกรรมการบริษัทหรือผู้บริหารท่านใดถือหุ้นมากกว่า 5% ในหุ้นที่สามารถออกเสียงได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้เกณฑ์การถือหุ้นตามอัตราข้างต้นเป็นตัวแปรวัดประเภทการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท

ตัวแปรควบคุม

1. ขนาดของบริษัท

การวัดผลกระทบจากขนาดของบริษัทที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีนั้น ผู้วิจัยส่วนใหญ่จะเลือกใช้สินทรัพย์รวมหรือส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นเกณฑ์ในการวัดขนาดของบริษัท ไม่ว่าจะเป็น V. Gopalakrishnan (1994); Dan S. Dhaliwal and Gerald L. Salamon and E. Dan Smith (1982) แม้ว่าในงานวิจัยของ Joan Lamm-Tennant and Theresa Rollins (1994) จะใช้จำนวนรายได้รวม เพื่อวัดขนาดของบริษัทร่วมกับจำนวนส่วนของผู้ถือหุ้น แต่ผลการวิจัยที่ออกมาก็พบว่าขนาดของบริษัทมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับการเลือกวิธีการทางการบัญชีเช่นเดียวกับงานวิจัยอื่นที่ใช้จำนวนสินทรัพย์รวมอย่างเดียว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้จำนวนสินทรัพย์รวมเป็นตัวแปรในการวัดขนาดของบริษัท

2. โครงสร้างหนี้สิน

การวัดผลกระทบจากโครงสร้างหนี้ ในงานวิจัยส่วนใหญ่จะใช้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของเป็นตัวแปรในการวัดโครงสร้างหนี้ของบริษัท (Dominic Peltier-Rivest (2000); V. Gopalakrishnan (1994)) แต่สำหรับงานวิจัยของ Dan S. Dhaliwal and Gerald L. Salamon and E. Dan Smith (1982) จะเลือกใช้อัตราส่วนหนี้สินระยะยาวต่อส่วนของเจ้าของเป็นเกณฑ์วัดระดับของโครงสร้างหนี้ แต่ความสัมพันธ์ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการเลือกใช้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นมีความเหมาะสมกับการวัดความสามารถในการชำระหนี้ของบริษัทโดยมองโครงสร้างหนี้สินรวม ทั้งโครงสร้างหนี้สินระยะสั้นและโครงสร้างหนี้สินระยะยาว ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกใช้อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวแปรวัดระดับของโครงสร้างหนี้สิน

3. การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท

การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัทเป็นการวัดผลกระทบจากผู้บริหารที่ใช้ดุลยพินิจในการเลือกเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ซึ่งจากผลงานวิจัยที่ผ่านมาผู้วิจัยส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นงานวิจัยของ Maximiliano Gonzalez and Urbi Garay (2004) ทำการศึกษาในปี 1984-2002 และ Naohito Abe (2003) เลือกตัวแปรการหมุนเวียนของผู้บริหารและ CEO โดยตัวแปรเทียม (0,1) ในการกำหนดความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงิน และในงานวิจัยของ Dominic Swirsky and Streve Swirsky (2000) ทำการศึกษาในปี 1986-1990 ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการหมุนเวียนของผู้บริหารและการนำนโยบายการบัญชีที่เพิ่มผลการดำเนินงานของบริษัทเปรียบเทียบชื่อของผู้บริหารปีที่ t-1 และปีที่ t หารด้วยจำนวนคณะกรรมการปี t-1 กำหนดให้ 1 คือ ชื่อในปีที่ t มีการเปลี่ยนแปลงและ กำหนดให้ 0 คือ ชื่อในปีที่ t ไม่มีการเปลี่ยนแปลง แต่ผู้วิจัยเห็นว่าควรนำจำนวนของคณะกรรมการที่มีการหมุนเวียนต่อจำนวนของคณะกรรมการทั้งหมดเป็นเกณฑ์วัดการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยจึงเลือกเปรียบเทียบชื่อของผู้บริหารปีที่ t-1 และปีที่ t หารด้วยจำนวนคณะกรรมการปี t-1 เป็นเกณฑ์ในการวัดตัวแปรการหมุนเวียนของผู้บริหาร

โดยสรุปสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้จะใช้การวัดค่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังตารางที่ 3.3 – 3.5

ตารางที่ 3.3 การวัดค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	การวัดค่า
ตัวแปรตาม		
การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี		
การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ	Voluntary Changes	จำนวนฉบับของมาตรฐานการบัญชี IAS และ TAS ที่กิจการนำมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงและการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี
การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด	Mandatory Changes	จำนวนฉบับของมาตรฐานการบัญชีที่กิจการนำมาใช้ต่อจำนวนฉบับทั้งหมดที่สมาคมฯ กำหนดให้เปลี่ยนแบ่งแยกตามอุตสาหกรรม
ตัวแปรอิสระ		
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการ	ΔPAY_Dir	ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนของกรรมการต่อคนต่อปีที่เป็นตัวเงิน ((t+1) – t)
	ΔPAY_Ex	ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนของผู้บริหารต่อคนต่อปีที่เป็นตัวเงิน ((t+1) – t)
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการ	BTURE	เปรียบเทียบชื่อของคณะกรรมการบริษัทปีที่ t-1และปีที่ t หารด้วยจำนวนคณะกรรมการปีที่ t-1
ขนาดของบริษัท	SIZE	จำนวนสินทรัพย์รวม
โครงสร้างหนี้สิน	DEBT	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.4 การวัดค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	การวัดค่า
ตัวแปรตาม		
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการ	ΔPAY	ค่าเฉลี่ยค่าตอบแทนของคณะกรรมการต่อคนต่อปีที่เป็นตัวเงิน
ตัวแปรอิสระ		
ผลการดำเนินงานทางการเงิน	ROA	ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม
	EBITDA MARGIN	กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ
	RONA	ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ
	GSALES	อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการ	BTURE	เปรียบเทียบชื่อของคณะกรรมการบริษัทปีที่ t-1 และปีที่ t / จำนวนคณะกรรมการปีที่ t-1
ขนาดของบริษัท	SIZE	จำนวนสินทรัพย์รวม
โครงสร้างหนี้สิน	DEBT	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของเจ้าของ

ตารางที่ 3.5 การวัดค่าของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ตัวแปร	ชื่อตัวแปร	การวัดค่า
ตัวแปรตาม		
ผลการดำเนินงานทางการเงิน	ROA	ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมปี t-1
	EBITDA MARGIN	กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ t-1
	RONA	ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ t-1
	GSALES	อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย t-1
ตัวแปรอิสระ		
องค์ประกอบของคณะกรรมการ	POD	จำนวนคณะกรรมการอิสระต่อคณะกรรมการทั้งหมดปี t-1
	PDSO	สัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการปี t-1
	DBO	สัดส่วนคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการในบริษัทอื่นปี t-1
ตัวแปรควบคุม		
ขนาดของบริษัท	LLTA	จำนวนสินทรัพย์รวมปี t-1
อายุของบริษัท	YEAR	จำนวนปีที่เริ่มเป็นบริษัทจดทะเบียนถึงปีที่ทำการศึกษา

วิธีทางสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การศึกษา คือ

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร (Relationship among Variables) ซึ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน จะใช้เทคนิคทางสถิติ คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อทดสอบตามสมมติฐานต่างๆ ที่ได้กำหนดไว้ในบทที่ 1 ทั้งนี้ก่อนที่จะทำการทดสอบสมมติฐานจะมีการตรวจสอบข้อมูลหรือตัวแปรที่นำมาวิเคราะห์ว่าเข้าเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุหรือไม่ เช่น ตรวจสอบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวมีความเป็นอิสระต่อกันหรือไม่

แบบจำลอง

ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

สมการถดถอยที่ใช้ในการทดสอบความสัมพันธ์ดังนี้

1. Accounting Changes Model

- Positive

$$ACCGCHANGE = \alpha_i + \beta_1 \Delta \mathrm{PAY} + \beta_2 \sum_{i=1}^{n} BTURE_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 DEBT_{it} + \varepsilon_t$$

- Negative

$$ACCGCHANGE = \alpha_i - \beta_1 \Delta PAY + \beta_2 \sum_{i=1}^{n} BTURE_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 DEBT_{it} + \varepsilon_t$$

2. Compensation Model

ผู้วิจัยใช้ตัววัด Accounting Performance Measure เหมือนประเทศญี่ปุ่นและเกาหลี งานวิจัยของ Kaplan(1994); Kubo (2001); Kato and Kubo (2003) สำหรับประเทศญี่ปุ่น และ Kato, Kim and Lee (2004) สำหรับประเทศเกาหลี ได้มีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

$$\Delta(\mathrm{PAY})_{it} = \alpha_e + \beta_1 \mathrm{RONA}_{it} + \beta_2 \mathrm{EBITDA\ MARGIN}_{it} + \beta_3 \Delta \mathrm{ROA} + \beta_4 \mathrm{GSALES}_{it} + \mu_{it}$$

3. Financial Performance Model

ผู้วิจัยใช้ Model ของ Denis and Sarin (1999) โดยปรับให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการศึกษาประสิทธิผลขององค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทต่อผลการดำเนินงานทางการเงินของประเทศไทย

$$ROA_{it-1} = \alpha_1 + \beta_2 POD_{it} + \beta_3 PDSO_{it} + \beta_4 DBO_{it} + \beta_5 LLTA_{it} + \beta_6 YEAR + \mu_{it}$$

$$\text{Ebitda Margin}_{it-1} = \alpha_1 + \beta_2 POD_{it} + \beta_3 PDSO_{it} + \beta_4 DBO_{it} + \beta_5 LLTA_{it} + \beta_6 YEAR + \mu_{it}$$

$$RONA_{it-1} = \alpha_1 + \beta_2 POD_{it} + \beta_3 PDSO_{it} + \beta_4 DBO_{it} + \beta_5 LLTA_{it} + \beta_6 YEAR + \mu_{it}$$

$$GSALES_{it-1} = \alpha_1 + \beta_2 POD_{it} + \beta_3 PDSO_{it} + \beta_4 DBO_{it} + \beta_5 LLTA_{it} + \beta_6 YEAR + \mu_{it}$$

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทนี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลในงบการเงินประจำปีและรายงานประจำปี รวมถึงข้อมูลใน I-SIMS CD: Integrated – SET Information Management System และ SETSMART : SET Market Analysis and Reporting Tool ตั้งแต่ปี 2541-2547 การวิเคราะห์ผลทำโดยวิธีการทางสถิติและตีความการวิเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยแบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลเบื้องต้นหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล จะนำมาประมวลผล และดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ซึ่งแบ่งสถิติทั่วไปเป็น 4 ส่วน คือ ก.) สถิติทั่วไปของตัวแปรทั้งหมด ข.) สถิติพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีแยกตามรายอุตสาหกรรม ค.) สถิติพรรณนาของค่าตอบแทนกรรมการ และผู้บริหารแยกรายอุตสาหกรรม ง.) สถิติพรรณนาของโครงสร้างของคณะกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรม

ก. สถิติทั่วไป

ตารางที่ 4.1 แสดงสถิติเชิงพรรณนาในรูปของค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมทั้งหมด 7 ปี โดยแบ่งตามประเภทตัวแปร แต่ทำรวมทั้งหมดเป็นตารางเดียว

ตารางที่ 4.1 สถิติเชิงพรรณนาของตัวแปรทั้งหมดในการวิจัยตั้งแต่ปี 2541-2547*

ตัวแปร	บริษัททั้งหมด (Firm-year)	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ปี 2541-2544					
Voluntary Changes	777	0.00	2.00	0.44	0.62
Mandatory Changes	777	3.00	19.00	9.30	2.51
ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ปี 2541-2547**					
PAY_Dir	1512	0.00	6,246,333.33	426,967.61	586,439.15
PAY_Ex	1512	0.00	34,912,500.00	2,492,958.70	2,646,254.17
PAY_Cdir	1333	(3,162,111.00)	4,388,666.60	50,719.52	473,591.53
PAY_Cex	1411	(9,971,429.00)	28,645,033.00	427,848.40	2,190,379.36
องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท ปี 2541-2547					
POD	1731	0.00	7.50	0.30	0.28
PDSO	1731	0.00	100.00	14.13	18.3
DBO	1731	0.00	6.00	0.39	0.31
ตัวแปรควบคุม					
LLTA	1731	70.35	235,698.00	57,153.00	19,021.45
YEAR	1731	0.00	78.60	1.06	9.24
ผลการดำเนินงานทางการเงิน ปี 2541-2547					
ROA	1604	-78.79	53.00	0.06	8.52
Growth Sales	1604	-2.44	15.35	0.15	0.83
RONA	1604	-3.53	1.08	0.03	0.18
EBITDA MARGIN	1604	(74.80)	151.00	32.72	62.06
ตัวแปรควบคุม					
BTURE	1604	0.00	11.00	0.02	0.41
SIZE	1604	72.52	345,728.60	7,689.80	21,082.85
DEBT	1604	0.00	7.72	0.17	0.33

**หมายเหตุชื่อตัวแปรค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

PAY_Dir. = ค่าตอบแทนของกรรมการ

PAY_Ex = ค่าตอบแทนของผู้บริหาร

PAY_Cdir = การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ

PAY_Cex = การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร

* Firm-year = จำนวนหน่วยวิเคราะห์

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 4.1 สามารถตั้งข้อสังเกตสถิติพรรณนาของตัวแปรข้างต้นดังนี้

[A] ในปี 2542 – 2543 มีมาตรฐานการบัญชีออกมาใหม่จำนวน 20 ฉบับ จึงเป็นทางเลือกให้กับบริษัทในการนำนโยบายการบัญชีมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริษัท ทั้งนี้มีหลายบริษัทที่เลือกที่จะเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีเมื่อมีการออกประกาศมาตรฐานการบัญชีใหม่

[B] ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดของค่าตอบแทนของคณะกรรมการมีจำนวนแตกต่างกันมาก เนื่องจากบริษัทส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานไม่ดี โดยเฉพาะธุรกิจหมวดธุรกิจสินค้าและไซโล และหมวดธุรกิจโรงแรมและบริการท่องเที่ยว ตามลำดับ แต่ทั้งนี้ก็มีบางบริษัทมีผลการดำเนินงานดีมาโดยตลอดแม้ในช่วงภาวะเศรษฐกิจอย่างเช่น หมวดธุรกิจการสื่อสาร และหมวดธุรกิจยานพาหนะและอุปกรณ์ ตามลำดับ

[C] ค่าต่ำสุดและค่าสูงสุดของผลการดำเนินงานทางเงินมีจำนวนแตกต่างกันมาก เช่นเดียวกันกับค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท เนื่องจากแต่ละอุตสาหกรรมได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจและมีการฟื้นตัวไม่เหมือนกัน

[D] เนื่องจากธุรกิจในกลุ่มภูมิภาคเอเชีย ส่วนใหญ่มีลักษณะโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบธุรกิจครอบครัว ทำให้กรรมการและผู้บริหารโดยส่วนใหญ่จึงมาจากคนในครอบครัวหรือเครือญาติ ทำให้การถือหุ้นของคณะกรรมการมีสัดส่วนมาก แต่ทั้งนี้บางบริษัทที่มีสัดส่วนการถือหุ้นของคณะกรรมการน้อยนั้น ก็เนื่องจากการถือหุ้นดังกล่าวเป็นการถือหุ้นในนามบริษัท ซึ่งไม่อาจระบุชื่อเป็นบุคคลนั่นเอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของตัวแปรทั้งหมดในปี 2541-2547 ตารางที่ 4.1 พบว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างจะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจอยู่ระหว่าง 0-2 ฉบับในปี 2542-2544 ส่วนในปี 2541 มีการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้สูงสุดถึง 7 ฉบับ ในขณะเดียวกันก็มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดอยู่ระหว่าง 3-19 ฉบับ โดยเฉลี่ยแล้วจะนำมาตรฐานการบัญชีใหม่มาใช้ประมาณ 9 ฉบับ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนฉบับของมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องของแต่ละอุตสาหกรรมที่ต้องนำมาประยุกต์ใช้ในแต่ละกิจการ ในส่วนของการจ่ายค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการบริษัทนั้น บริษัทส่วนใหญ่จะจ่ายค่าตอบแทนแก่กรรมการและผู้บริหารโดยเฉลี่ยต่อคนต่อปี 426,967 บาท และ 2,492,959 บาท ตามลำดับ โดยกลุ่มตัวอย่างนี้มีสินทรัพย์รวมเฉลี่ย 7,689.8 ล้านบาท มีการก่อหนี้ระยะยาวโดยเฉลี่ยประมาณ 17 เปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์รวมของบริษัท ผลการดำเนินงานเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในทิศทางบวก

นอกจากนี้โดยเฉลี่ยมีจำนวนกรรมการอิสระต่อกรรมการทั้งหมดประมาณ 0.3 เท่า ในขณะเดียวกันก็มีจำนวนคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นประมาณ 0.39 เท่า

ข. สถิติพรรณนาของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีแยกรายอุตสาหกรรม

เมื่อจำแนกการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีของกิจการเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีรายอุตสาหกรรม ตารางที่ 4.2 พบว่ากิจการส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ โดยการนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทยมากที่สุด กล่าวคือ มาตรฐานการบัญชีของไทยกิจการส่วนใหญ่นำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 โดยรับรู้การตีมูลค่าของสินทรัพย์และนำส่วนเกินจากการตีมูลค่าสินทรัพย์มาบันทึกในกำไรสะสมมากที่สุดจำนวน 184 บริษัท (43.29%) รองลงมา คือ การนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 12 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้มาใช้ก่อนมีผลบังคับในประเทศไทยมาใช้จำนวน 148 บริษัท (34.82%) ส่วนการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีนั้น กลุ่มตัวอย่างเลือกจะทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรให้ยาวนานขึ้นมากที่สุดจำนวน 49 บริษัท (11.53%) และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรงจำนวน 44 บริษัท (10.35%) ตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่นำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้ประมาณ 1 ใน 4 โดยธุรกิจหมวดอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างนำมาตรฐานการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้สูงสุดจำนวน 103 บริษัท (24.24%) โดยเฉพาะมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 รองลงมาคือ หมวดบริการจำนวน 96 บริษัท (22.59%) โดยเฉพาะมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 และหมวดวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 64 บริษัท (15.06%) ตามลำดับ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.2 การนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้ปี 2542-2544 แยกรายอุตสาหกรรม

ข้อมูลอุตสาหกรรม (N=777)	จำนวน	นำนโยบายบัญชีสมัครใจมาใช้				
		อายุ*	ค่าเสื่อม*	ฉบับ32	ฉบับ 56	รวม
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	126 (6.69%)	1 (0.6%)	6 (3.57%)	29 (17.26%)	16 (9.52%)	52 (12.24%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	105 (6.56%)	7 (5.0%)	8 (5.71%)	17 (12.14%)	19 (13.57%)	51 (12.00%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	120 (8.24%)	8 (5.0%)	7 (4.38%)	29 (18.13%)	20 (12.5%)	64 (15.06%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	129 (13.26%)	8 (4.65%)	2 (1.16%)	57 (33.14%)	36 (20.93%)	103 (24.24%)
ทรัพยากร	36 (3.35%)	7 (14.58%)	3 (6.25%)	8 (16.67%)	8 (16.67%)	26 (6.12%)
บริการ	177 (12.35%)	12 (5.08%)	14 (5.93%)	32 (13.56%)	38 (16.10%)	96 (22.59%)
เทคโนโลยี	69 (4.24%)	6 (6.52%)	4 (4.35%)	12 (13.04%)	11 (11.96%)	33 (7.76%)
อื่นๆ	15(0.0%)	0(0.0%)	0(0%)	0(0%)	0(0%)	0(0.00%)
รวม	**777 (100%)**	**49 (11.53%)**	**44 (10.35%)**	**184 (43.29%)**	**148 (34.82%)**	**425 (54.70%)**

หมายเหตุ * อายุ คือ การทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวร

** ค่าเสื่อม คือ การเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงเป็นเส้นตรง

ในส่วนของการนำนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ ในช่วงปี 2542-2543 ตารางที่ 4.3 พบว่าหมวดธุรกิจส่วนใหญ่มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด โดยนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้เมื่อมีผลบังคับใช้จำนวน 6-10 ฉบับจำนวน 426 บริษัท (54.83%) โดยมีเพียงหมวดอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างเท่านั้น ที่นำมาตรฐานการบัญชีจำนวนมากกว่า 10 ฉบับมาใช้จำนวน 64 บริษัท (28.10%)

ตารางที่ 4.3 การนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ปี 2542-2544 แยกรายอุตสาหกรรม

ข้อมูลอุตสาหกรรม (N=777)	จำนวน	1 - 5 ฉบับ	6 - 10 ฉบับ	>10 ฉบับ
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	126 (16.2%)	18(14.6%)	77(18.1%)	31(13.6%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	105 (13.5%)	21(17.1%)	65(15.3%)	19(8.3%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	120 (15.4%)	19(15.4%)	70(16.4%)	31(13.6%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	129 (16.6%)	17(13.8%)	48(11.3%)	64(28.1%)
ทรัพยากร	36 (4.6%)	8(6.5%)	15(3.5%)	13(5.7%)
บริการ	177 (22.8%)	26(21.1%)	110(25.8%)	41(18.0%)
เทคโนโลยี	69 (8.9%)	10(8.1%)	32(7.5%)	27(11.8%)
อื่นๆ	15 (1.9%)	4(3.3%)	9(2.1%)	2(0.9%)
รวม	777 (100%)	123 (15.83%)	426 (54.83%)	228 (29.34%)

ในปี 2542-2543 สมาคมฯ ได้ประกาศบังคับใช้มาตรฐานการบัญชีจำนวน 20 ฉบับที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมาตรฐานการบัญชีที่กลุ่มธุรกิจส่วนใหญ่นำมาปรับใช้ในอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องสามารถจำแนกรายละเอียดของมาตรฐานการบัญชี โดยเรียงตามลำดับมากที่สุด ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด

1. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 การนำเสนองบการเงิน
2. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 การรับรู้รายได้
3. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 กำไรต่อหุ้น
4. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 39 กำไรหรือขาดทุนสุทธิ สำหรับงวดข้อผิดพลาดที่สำคัญและการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี
5. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่40 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน
6. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 44 งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย
7. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 45 การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม
8. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 47 การเปิดเผยข้อมูลของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน
9. มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 48 การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน
10. ตีความมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 4 การด้อยค่าของสินทรัพย์-รายจ่ายที่กิจการในขั้นพัฒนา

เมื่อจำแนกการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจในปี 2541-2544 แยกรายอุตสาหกรรม (ตารางที่ 4.4) พบว่า กลุ่มธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ นำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้มาใช้มากที่สุด จำนวน 57 บริษัท (33.14%) และ 36 บริษัท (20.93%) ตามลำดับ และกลุ่มทรัพยากรมีการเปลี่ยนแปลงอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรให้ยาวนานขึ้น และ การเปลี่ยนวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรงมากที่สุดจำนวน 7 บริษัท (14.58%) และจำนวน 3 บริษัท (6.25%) ตามลำดับ

และหากจำแนกการนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ในปี 2542 พบว่าการนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้มากที่สุดกระจายอยู่ใน 4 อุตสาหกรรมดังนี้

กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม นำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35 เรื่องการนำเสนองบการเงิน และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 38 เรื่องกำไรต่อหุ้นมาใช้มากที่สุด จำนวน 151 บริษัท (94.39%) และจำนวน 150 บริษัท (93.75%) ตามลำดับ

กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง นำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่องที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ จำนวน 61 บริษัท (35.47%) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 33 เรื่องต้นทุนการกู้ยืม 77 บริษัท (44.77%) และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 34 เรื่อง การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา จำนวน 58 บริษัท (33.72%)

กลุ่มเทคโนโลยี นำแม่บทการบัญชี จำนวน 23 บริษัท (25.00%) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 37 เรื่องการรับรู้รายได้ จำนวน 83 (90.22%) และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40 เรื่องการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน จำนวน 54 บริษัท (58.70%)

กลุ่มอื่นๆ นำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 36 เรื่องการด้อยค่าของสินทรัพย์ และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 39 เรื่องกำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชีมากที่สุด จำนวน 14 บริษัท (70.00%)

ในส่วนของการนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดในปี 2543 พบว่าการนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้มากที่สุดส่วนใหญ่อยู่ใน 2 อุตสาหกรรม ดังนี้

กลุ่มเทคโนโลยีนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 43 เรื่องการรวมธุรกิจจำนวน 24 บริษัท (26.09%) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 44 เรื่องงบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย จำนวน 68 บริษัท (73.91%) มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 48 เรื่องการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน จำนวน 56 บริษัท (60.87%) และตีความมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 4 จำนวน 19 บริษัท (20.65%)กลุ่มอื่นๆ นำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 41 เรื่องงบการเงินระหว่างกาลจำนวน 8 บริษัท (40.00%) มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 42, 45-46

ตาราง 4.4 สรุปการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีแยกรายอุตสาหกรรม

ข้อมูลอุตสาหกรรม	สมัครใจ				ข้อกำหนด ปี 2542										ข้อกำหนดปี 2543								ตีความปี 2542-2543	
(N=1036)	อายุ	ค่าเสื่อม	ฉ.32	ฉ.56	แม่	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	1	4
เกษตรและ อุตสาหกรรมอาหาร (N=168)	1 (0.6%)	6 (3.57%)	29 (17.26%)	16 (9.52%)	29 (17.26%)	47 (27.98%)	26 (15.48%)	11 (6.55%)	151 (89.88%)	52 (30.35%)	134 (79.76%)	144 (85.71%)	79 (47.02%)	95 (56.55%)	0 (0%)	0 (0%)	18 (10.71%)	122 (72.62%)	102 (60.71%)	1 (0.60%)	123 (73.21%)	88 (52.38%)	0 (0%)	31 (18.45%)
สินค้าอุปโภคบริโภค (N=140)	7 (5.00%)	8 (5.71%)	17 (12.14%)	19 (13.57%)	15 (10.71%)	27 (19.29%)	19 (13.57%)	13 (9.29%)	125 (89.29%)	53 (37.86%)	107 (76.43%)	120 (85.71%)	57 (40.71%)	71 (50.71%)	5 (3.57%)	1 (0.71%)	18 (12.86%)	91 (65.00%)	73 (52.14%)	0 (0%)	112 (80.00%)	66 (47.14%)	0 (0%)	17 (12.14%)
วัตถุดิบและสินค้า อุตสาหกรรม (N=160)	8 (5.00%)	7 (4.38%)	29 (18.13%)	20 (12.5%)	28 (17.5%)	44 (27.5%)	34 (21.25%)	18 (11.25%)	151 (94.39%)	59 (36.88%)	129 (80.63%)	150 (93.75%)	80 (50.00%)	68 (42.50%)	2 (1.25%)	1 (0.63%)	19 (11.88%)	97 (60.63%)	70 (43.75%)	2 (1.25%)	123 (76.88%)	97 (60.63%)	0 (0%)	28 (17.50%)
อสังหาริมทรัพย์และ ก่อสร้าง (N=172)	8 (4.65%)	2 (1.16%)	57 (33.14%)	36 (20.93%)	25 (14.53%)	61 (35.47%)	77 (44.77%)	58 (33.72%)	154 (89.53%)	77 (44.77%)	144 (83.72%)	151 (87.79%)	102 (59.30%)	89 (51.74%)	0 (0%)	0 (0%)	28 (16.28%)	116 (67.44%)	108 (62.79%)	16 (9.30%)	144 (83.72%)	96 (55.81%)	0 (0%)	25 (14.53%)
ทรัพยากร (N=48)	7 (14.58%)	3 (6.25%)	8 (16.67%)	8 (16.67%)	5 (10.42%)	9 (18.75%)	21 (43.75%)	1 (2.08%)	37 (77.08%)	20 (41.67%)	30 (62.50%)	37 (77.08%)	20 (41.67%)	26 (54.17%)	3 (6.25%)	0 (0%)	7 (14.58%)	34 (70.83%)	34 (70.83%)	2 (4.17%)	36 (75.00%)	27 (56.25%)	0 (0%)	5 (10.45%)
บริการ (N=236)	12 (5.08%)	14 (5.93%)	32 (13.56%)	38 (16.10%)	47 (19.92%)	50 (21.19%)	54 (22.88%)	23 (9.75%)	212 (89.83%)	102 (43.22%)	201 (85.17%)	209 (88.56%)	131 (55.51%)	107 (45.34%)	5 (2.12%)	0 (0%)	21 (8.90%)	156 (66.10%)	111 (47.03%)	6 (2.54%)	173 (73.31%)	98 (41.53%)	0 (0%)	0 (0%)
เทคโนโลยี (N=92)	6 (6.52%)	4 (4.35%)	12 (13.04%)	11 (11.96%)	23 (25.00%)	20 (21.74%)	30 (32.61%)	21 (22.83%)	85 (92.39%)	46 (50.00%)	83 (90.22%)	85 (92.39%)	48 (52.17%)	54 (58.7%)	0 (0%)	1 (1.09%)	24 (26.09%)	68 (73.91%)	53 (57.61%)	5 (5.43%)	76 (82.61%)	56 (60.87%)	0 (0%)	19 (20.65%)
อื่นๆ (N=20)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	0 (0%)	1 (5.00%)	4 (20.00%)	0 (0%)	2 (10.00%)	1 (5.00%)	14 (70.00%)	6 (30.00%)	13 (65.00%)	14 (70.00%)	7 (35.00%)	8 (40.00%)	1 (5.00%)	0 (0%)	3 (15.00%)	14 (70.00%)	3 (15.00%)	0 (0%)	11 (55.00%)	3 (15.00%)	0 (0%)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ค.สถิติพรรณนาของค่าตอบแทนกรรมการบริษัท และผู้บริหารตามรายอุตสาหกรรม

จากข้อมูลปี 2541-2547 บริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จำนวน 1,800 หน่วยวิเคราะห์ (Firm-year) พบว่าระดับค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารต่อคนต่อปีค่อนข้างกว้าง โดยกรรมการส่วนใหญ่ได้รับค่าตอบแทนน้อยกว่า 200,000 บาทต่อคนต่อปีถึง 48% และมีบริษัทที่ได้รับค่าตอบแทนสูงสุดเกิน 1,000,000 บาท เกือบ 12% เมื่อจำแนกค่าตอบแทนของกรรมการเป็นรายอุตสาหกรรม ตารางที่ 4.5 พบว่าหมวดอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีการจ่ายตอบแทนแก่กรรมการไม่เกิน 200,000 บาท ไม่ว่าจะเป็นหมวดเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม และอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง แต่ทั้งนี้ก็มีบางหมวดของอุตสาหกรรมที่มีการจ่ายค่าตอบแทนในอัตราสูง โดยพบว่าหมวดบริการ และหมวดเทคโนโลยีมีการจ่ายค่าตอบแทนกรรมการบริษัทในอัตราเกิน 1,000,000 บาทต่อคนต่อปี จำนวน 39 บริษัท (21.5%) และจำนวน 36 บริษัท (20.3%) ตามลำดับ

ในส่วนของจำนวนของค่าตอบแทนของผู้บริหารต่อคนต่อปี โดยผู้บริหารส่วนใหญ่ได้รับค่าตอบแทนระหว่าง 1,000,001-1,500,000 บาท จำนวน 327 บริษัท (20.5%) รองลงมาคือได้รับค่าตอบแทนระหว่าง 500,001-1,000,000 บาท จำนวน 298 บริษัท (18.70%) และมีบริษัทที่ได้รับค่าตอบแทนสูงสุดเกิน 5,000,000 บาทจำนวน 166 บริษัท (10.4%)

เมื่อจำแนกค่าตอบแทนของผู้บริหารเป็นรายอุตสาหกรรม ตารางที่ 4.6 พบว่าหมวดอุตสาหกรรมส่วนใหญ่มีการจ่ายตอบแทนแก่ผู้บริหารอยู่ระหว่าง 1,000,001-1,500,000 บาท ไม่ว่าจะเป็นหมวดเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร สินค้าอุปโภคบริโภค วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง แต่ทั้งนี้ก็มีบางหมวดของอุตสาหกรรมที่มีการจ่ายค่าตอบแทนในอัตราสูง โดยหมวดบริการมีการจ่ายค่าตอบแทนผู้บริหารมากกว่า 5,000,000 บาทต่อคนต่อปี จำนวน 49 บริษัท (29.50%) และอยู่ระหว่าง 3,000,001-5,000,000 บาทต่อคนต่อปี จำนวน 62 บริษัท (25.60%)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.5 ระดับค่าตอบแทนของกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรมปี 2541-2547

ข้อมูลค่าตอบแทน	จำนวน	≤100,000	100,001-200,000	200,001-300,000	300,001-500,000	500,001-1,000,000	>1,000,000
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	251 (16.6%)	72 (16.19%)	45 (15.1%)	32 (18.4%)	49 (22.5%)	30 (13.8%)	23 (13.0%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	196 (13.3%)	52 (12.2%)	48 (16.1%)	12 (6.9%)	36 (16.5%)	29 (13.4%)	19 (10.7%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	235 (15.5%)	86 (20.1%)	25 (8.4%)	36 (20.7%)	22 (10.1%)	36 (16.6%)	30 (16.9%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	248 (16.4%)	97 (22.7%)	42 (14.0%)	23 (13.2%)	33 (15.1%)	33 (15.2%)	20 (11.3%)
ทรัพยากร	56 (3.7%)	12 (2.8%)	7 (2.3%)	6 (3.4%)	7 (3.2%)	13 (6.0%)	11 (6.2%)
บริการ	361 (23.9%)	90 (21.1%)	101 (33.8%)	39 (22.4%)	44 (20.2%)	49 (22.6%)	39 (21.5%)
เทคโนโลยี	141 (9.3%)	16 (3.1%)	26 (8.7%)	25 (14.4%)	21 (9.6%)	17 (7.8%)	36 (20.3%)
อื่นๆ	24 (1.6%)	2 (0.5%)	5 (1.7%)	1 (0.6%)	6 (2.8%)	10 (4.6%)	0 (0%)
รวม	**1512 (100%)**	**427(28.20%)**	**299(19.80%)**	**174 (11.51%)**	**218 (14.42%)**	**217 (14.35%)**	**178 (11.77)**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.6 ระดับค่าตอบแทนของผู้บริหารบริษัทแยกรายอุตสาหกรรมปี 2541-2547

ข้อมูลค่าตอบแทน	จำนวน	≤ 500,000	500,001-1,000,000	1,000,001-1,500,000	1,500,001-2,000,000	2,000,001-3,000,000	3,000,001-5,000,000	> 5,000,000
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	266 (16.7%)	13 (14.0%)	55 (18.5%)	64 (19.6%)	40 (19.1%)	34 (13.1%)	33 (13.6%)	27 (16.3%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	209 (13.1%)	10 (10.8%)	44 (14.8%)	58 (17.7%)	35 (16.7%)	24 (9.3%)	31 (12.8%)	7 (4.2%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	249 (15.6%)	8 (8.6%)	49 (16.4%)	51 (15.6%)	28 (13.4%)	44 (17.0%)	38 (15.7%)	31 (18.7%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	256 (16.1%)	8 (8.6%)	42 (14.1%)	67 (20.5%)	35 (16.7%)	45 (17.4%)	35 (14.5%)	24 (14.5%)
ทรัพยากร	58 (3.6%)	0 (0%)	7 (2.3%)	6 (1.8%)	8 (3.8%)	15 (5.8%)	14 (5.8%)	8 (4.8%)
บริการ	382 (24.0%)	47 (50.5%)	75 (25.2%)	51 (15.6%)	31 (14.8%)	67 (25.9%)	62 (25.6%)	49 (29.5%)
เทคโนโลยี	144 (9.0%)	4 (4.3%)	13 (4.4%)	25 (7.6%)	26 (12.4%)	27 (10.4%)	29 (12.0%)	20 (12.0%)
อื่นๆ	30 (1.9%)	3 (3.2%)	13 (4.4%)	5 (1.5%)	6 (2.9%)	3 (1.2%)	0 (0%)	0 (0%)
รวม	**1,594 (100%)**	**93 (5.80%)**	**298 (18.70%)**	**327 (20.51%)**	**209 (13.11%)**	**259 (16.25%)**	**242 (15.18%)**	**166 (10.41%)**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เมื่อเปรียบเทียบค่าตอบแทนระหว่างกรรมการและผู้บริหาร จะเห็นว่าบริษัทจัดสรรค่าตอบแทนแก่ผู้บริหารมากกว่ากรรมการ อันเนื่องจากภาระและหน้าที่ในการบริหารงาน และเมื่อจำแนกเป็นรายอุตสาหกรรม พบว่าอัตราค่าตอบแทนสูงสุดมีความสอดคล้องกันทั้งของผู้บริหารและกรรมการ กล่าวคือ หมวดบริการมีการจ่ายค่าตอบแทนสูงสุด รองลงมาคือ หมวดเทคโนโลยี นอกจากค่าตอบแทนที่อยู่ในรูปของเงินสดแล้ว ยังมีค่าตอบแทนในรูปของใบสำคัญแสดงสิทธิ (Employee Ownership Stock :ESOP) ตารางที่ 4.7 โดยหมวดเทคโนโลยีมีการจ่าย ESOP มากที่สุด (17.39%) รองลงมาคือ หมวดอื่นๆ (17.14%) และหมวดทรัพยากร (16.67%) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากธุรกิจกลุ่มเทคโนโลยีมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดีมาโดยตลอด ซึ่งสอดคล้องกับการจ่ายค่าตอบแทนเป็นตัวเงิน กล่าวคือ กลุ่มธุรกิจดังกล่าวมีการจ่ายค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารอยู่ในระดับสูง เมื่อเทียบกับธุรกิจที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์ (ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, 2547)

ตารางที่ 4.7 ใบสำคัญแสดงสิทธิของกรรมการและผู้บริหารแยกรายอุตสาหกรรม

ข้อมูลอุตสาหกรรม (N=1800)	**จำนวน**	**ใบสำคัญแสดงสิทธิ**
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	294	6 (2.30%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	245	2 (0.82%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	280	7 (2.50%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	301	11 (3.65%)
ทรัพยากร	84	14 (16.67%)
บริการ	413	26 (6.29%)
เทคโนโลยี	161	28 (17.39%)
อื่นๆ	35	6 (17.14%)
รวม	1800	100 (100%)

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ง. สถิติพรรณนาขององค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท

เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีลักษณะโครงสร้างเจ้าของกิจการแบบครอบครัว ทำให้คณะกรรมการบริษัทส่วนใหญ่จึงเป็นคนในครอบครัวหรือเครือญาติ ตารางที่ 4.8 แสดงโครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทตามรายอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มธุรกิจส่วนใหญ่มีลักษณะโครงสร้างการถือหุ้นแบบ Owner Control โดยเฉพาะกลุ่มบริการ และสินค้าอุปโภคบริโภคมีโครงสร้างความเป็นเจ้าของ แบบ Owner Control มากที่สุด จำนวน 343 บริษัท (84.70%) บริษัท และจำนวน 203 บริษัท (83.50%) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 โครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรม

ข้อมูลอุตสาหกรรม (N=1,731)	จำนวน	Management Control	Owner Control
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	277 (16.00%)	66 (23.8%)	211 (76.20%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	243 (14.00%)	40 (16.50%)	203 (83.50%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	273 (15.80%)	59 (21.60%)	214 (78.40%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	281 (16.20%)	65 (23.10%)	216 (76.90%)
ทรัพยากร	67 (3.90%)	20 (29.90%)	47 (70.10%)
บริการ	405 (23.40%)	62 (15.30%)	343 (84.7%)
เทคโนโลยี	154 (8.90%)	40 (26.0%)	114 (74.00%)
อื่นๆ	31 (1.80%)	8 (25.80%)	23 (74.20%)
รวม	**1,731 (100%)**	**360 (20.80%)**	**1,371 (79.2%)**

การนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้ในแต่ละกิจการอาจมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับโครงสร้างความเป็นเจ้าของ เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ Owner Control หรือ ลักษณะธุรกิจครอบครัวและเครือญาติตามรายอุตสาหกรรม ตารางที่ 4.9 พบว่า กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้ มากที่สุดจำนวน 65 บริษัท (56.07%) รองลงมาคือ กลุ่มบริการ จำนวน 100 บริษัท (55.20%) ในส่วนการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ Management Control ตามรายอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มทรัพยากร มีการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้มากที่สุด จำนวน 10 บริษัท (76.90%) รองลงมาคือกลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหรรม จำนวน 31 บริษัท (66.0%) และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร 31 บริษัท (62.0%)

เป็นที่น่าสังเกตเมื่อเปรียบโครงสร้างความเป็นเจ้าของจำแนกรายอุตสาหกรรม พบว่าเกือบทุกอุตสาหกรรมที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ Management Control มีแนวโน้มนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้ ไม่ว่าจะเป็นการนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย หรือการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชีมากกว่า โครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ Owner Control และกลุ่มอุตสาหกรรมที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm ดังกล่าว มีแนวโน้มการจ่ายค่าตอบแทนที่ไม่เป็นตัวเงินมากที่สุด คือ การออกใบสำคัญแสดงสิทธิ เป็นต้น

ตารางที่ 4.9 การนำมาตรฐานการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้และโครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรมปี 2541-2544

ข้อมูลอุตสาหกรรม (N=1001)	**จำนวน**	Management Control	Owner Control
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	160 (50.00%)	31 (62.0%)	49 (44.50%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	139 (52.50%)	20 (60.60%)	53 (50.00%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	157 (54.80%)	31 (66.00%)	55 (50.00%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	166 (56.00%)	28 (56.00%)	65 (56.00%)
ทรัพยากร	42 (54.80%)	10 (76.90%)	13 (44.80%)
บริการ	231(55.80%)	29 (58.0%)	100 (55.20%)
เทคโนโลยี	88 (51.10%)	19 (61.30%)	26 (45.60%)
อื่นๆ	18 (27.80%)	3 (100.00%)	2 (15.40%)
รวม	1001 (100%)	171 (17.08%)	363 (36.26%)

ในส่วนของการนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดที่มีผลบังคับใช้ในปี 2542-2543 กับโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ Owner Control และ Management Control พบว่ามีสัดส่วนใกล้เคียงกัน ตารางที่ 4.10 โดยทั้งโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm และ MC Firm ต่างนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดจำนวน 6-10 ฉบับมาใช้มากที่สุด และเมื่อจำแนกเป็นรายอุตสาหกรรม พบว่า โครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm ของกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดจำนวน 0-5 ฉบับมาใช้มากที่สุดจำนวน 14 บริษัท (17.90%) และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดจำนวน 6-10 ฉบับมาใช้มากที่สุดจำนวน 60 บริษัท (65.20%) รองลงมาคือ กลุ่มบริการ จำนวน 84 บริษัท (62.2%) และกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างมีการนำมาตรฐานการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้

มากกว่า 10 ฉบับมากที่สุด จำนวน 46 บริษัท (49.5%) รองลงคือ กลุ่มเทคโนโลยี จำนวน 18 บริษัท (39.10%)

ในส่วนของโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm กับการนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้แยกรายอุตสาหกรรม พบว่า กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ 0-5 ฉบับมากที่สุด จำนวน 6 บริษัท (23.10%) รองลงมาคือ กลุ่มวัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรมจำนวน 6 บริษัท (20.0%) กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภคนำมาตรฐานการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้จำนวน 6-10 ฉบับมากที่สุด จำนวน 18 บริษัท (69.20%) รองลงมาคือ กลุ่มบริการจำนวน 25 บริษัท (64.10%) และกลุ่มทรัพยากรนำมาตรฐานการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้มากกว่า 10 ฉบับมากที่สุดจำนวน 6 บริษัท (66.7%) รองลงมาคือ กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างจำนวน 17 บริษัท (53.40%)

จากข้อมูลโครงสร้างความเป็นเจ้าของ กับการนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ พบว่า ลักษณะโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm และ MC Firm แยกรายอุตสาหกรรมไม่มีความแตกต่างกันมากนัก เนื่องจากแต่ละอุตสาหกรรมที่นำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.10 การนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดและโครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทแยกรายอุตสาหกรรมปี 2542-2544

ข้อมูลอุตสาหกรรม (N=753)	จำนวน	Management Control			จำนวน	Owner Control		
		0-5 ฉบับ	6-10 ฉบับ	> 10 ฉบับ		0-5 ฉบับ	6-10 ฉบับ	> 10 ฉบับ
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	28 (23.30%)	3 (10.70%)	15 (53.60%)	10 (35.70%)	92 (76.67%)	12 (13.0%)	60 (65.20%)	20 (21.70%)
สินค้าอุปโภคบริโภค	26 (25.00%)	6 (23.10%)	18 (69.20%)	2 (7.70%)	78 (75.00%)	14 (17.90%)	47 (60.30%)	17 (21.80%)
วัตถุดิบและสินค้าอุตสาหกรรม	30(25.60%)	6 (20.00%)	17 (56.70%)	7 (23.30%)	87(74.36%)	12 (13.80%)	52 (59.80%)	23 (26.40%)
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	32 (25.60%)	4 (12.50%)	11(34.40%)	17 (53.40%)	93 (74.40%)	10 (10.80%)	37 (39.80%)	46 (49.50%)
ทรัพยากร	9 (28.10%)	0 (0.00%)	3 (33.30%)	6 (66.70%)	23 (71.88%)	4 (17.40%)	12 (52.20%)	7 (30.40%)
บริการ	39 (22.40%)	6 (15.40%)	25 (64.10%)	8 (20.50%)	135 (77.59%)	18 (13.3%)	84 (62.20%)	33 (24.40%)
เทคโนโลยี	21 (31.3%)	2 (9.50%)	10 (47.60%)	9 (42.90%)	46 (68.66%)	6 (13.0%)	22 (47.80%)	18 (39.10%)
อื่นๆ	4 (28.60%)	0 (0.00%)	4 (44.44%)	0 (0.00%)	10 (71.43%)	3 (30.0%)	5 (50.0%)	2 (20.0%)
รวม	**189 (25.10%)**	**27 (14.29%)**	**103 (54.50%)**	**59 (31.22%)**	**564 (74.90%)**	**79 (14.01%)**	**319 (56.56%)**	**166 (29.43%)**

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท

ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด จะถูกนำมาวิเคราะห์ผลโดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของแต่ละตัวแปร โดยผู้วิจัยจะแบ่งวิเคราะห์ออกเป็น 3 ส่วนย่อย คือ

2.1. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

2.2. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

2.3. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ก. เงื่อนไขการทดสอบการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ

การใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุนั้น ตัวแปรทั้งหมดต้องผ่านการทดสอบว่าตัวแปรต่างๆ ว่าเป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุหรือไม่ โดยการทดสอบว่าตัวแปรอิสระทุกตัวที่ใช้ในการศึกษาต้องเป็นอิสระต่อกัน เนื่องจากหากตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเอง อาจทำให้ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม ทั้งๆ ที่ความเป็นจริงแล้วตัวแปรอิสระเหล่านี้ไม่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามเลย ซึ่งจะทำให้ผลการวิเคราะห์ความถดถอยผิดพลาดได้ ก่อให้เกิดปัญหาที่เรียกว่า ภาวะร่วมเส้นตรงพหุ (Multicollinearity) ซึ่งปัญหาเหล่านี้จะนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดในการวิเคราะห์ผลการวิจัยในที่สุด ดังนั้นจึงต้องทำการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของตัวแปรแต่ละคู่ก่อน หากตัวแปรคู่ใดที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ในระดับสูง ก็แสดงว่าตัวแปรอิสระคู่นั้นมีความสัมพันธ์กันมาก ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุได้ ซึ่งต้องทดสอบการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุสรุปได้เป็น 3 เงื่อนไข

1. **ความเป็นอิสระต่อกันของตัวแปรอิสระ** (Correlations)

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวแปร คือ การพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่จะมีค่าน้อยกว่า 0.60 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

2. **ความสัมพันธ์เชิงเส้นของตัวแปรอิสระ** (Variance Inflation Factor : VIF)

ปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงอาจสร้างความรุนแรงในการวิเคราะห์ผลความสัมพันธ์ได้ เนื่องจากตัวแปรอิสระบางตัวอาจมีความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ดังนั้นจึงทำการตรวจสอบดังต่อไปนี้ คือ

1. ค่า Variance Inflation Factor (VIF)
2. ค่า Tolerance

โดยค่า VIF ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดค่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวซึ่งถูกอธิบายโดยตัวแปรอื่นว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับใด ถ้าค่า VIF มีค่ามากก็แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่นมาก (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2547) สำหรับค่า VIF ที่มากกว่า 10 ขึ้นไปถือว่าอยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดปัญหาภาวะร่วมเส้นตรงพหุได้

ส่วนค่า Tolerance ซึ่งเป็นค่าที่ใช้วัดตัวแปรอิสระแต่ละตัว ซึ่งถูกอธิบายโดยตัวแปรอื่นในระดับใดเช่นเดียวกัน ค่า Tolerance จะมีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 หากค่า Tolerance ของตัวแปรใดมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่าตัวแปรอิสระตัวนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอิสระอื่นๆ มาก นั่นคือ ถ้าค่า Tolerance ยิ่งเข้าใกล้ 1 ยิ่งดี

3. **ความเป็นอิสระของค่าคลาดเคลื่อน** (Durbin –Watson)

ค่า Durbin-Watson มาใช้ในการทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อน หากค่า Durbin-Watson ของตัวแปรอิสระมีค่ามากกว่า 1.5 แต่ไม่เกิน 2.5 แสดงว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

2.1. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทปี 2541-2544

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวแปรของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ตารางที่ 4.11 พบว่า ตัวแปรหลายคู่ที่มีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากที่สุด คือ 0.18 ของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ส่วนทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ของการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท (ภาคผนวก ก ตารางที่ 1.1ก) พบว่า ค่า VIF มากที่สุด คือ ค่าตอบแทนของกรรมการ มีค่า 1.456 นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรค่าตอบแทนของ

กรรมการมีค่า Tolerance ต่ำที่สุด คือ 0.687 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับนัยสำคัญที่ยอมรับได้ ที่ไม่ก่อให้เกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

นอกจากนี้การทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อนของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท (ภาคผนวก ตารางที่ 1.1ก, 3.1ก) พบว่า ค่า Durbin-Watson ของการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดคือ 1.826 และ 1.828 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

2.2. ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการ และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการ และผลการดำเนินงานทางการเงิน ตารางที่ 4.12 พบว่า ตัวแปรหลายคู่ที่มีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากที่สุด คือ 0.29 ของความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของผู้บริหารและการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ส่วนทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ของการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและผลการดำเนินงานทางการเงิน (ภาคผนวก ก ตารางที่ 6ก-7ก) พบว่า ค่า VIF มากที่สุด คือ ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ มีค่า 1.018 นอกจากนี้ยังพบว่าตัวแปรผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ มีค่า Tolerance ต่ำที่สุด คือ 0.982 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับนัยสำคัญที่ยอมรับได้ ที่ไม่ก่อให้เกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

นอกจากนี้การทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อนของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน (ภาคผนวก ก ตารางที่ 6ก-7ก) พบว่า ค่า Durbin-Watson ค่าตอบแทนของกรรมการและค่าตอบแทนของผู้บริหารมีค่า 2.006 และ 2.036 ตามลำดับ ซึ่งถือว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

2.3. **ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงิน**

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละคู่ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน ตารางที่ 4.13 พบว่า ตัวแปรหลายคู่ที่มีความสัมพันธ์กันเองอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากที่สุด คือ 0.239 ของความสัมพันธ์ระหว่างผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิและกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ซึ่งอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

ส่วนการทดสอบความสัมพันธ์เชิงเส้นกับตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ขององค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงิน (ภาคผนวก ก ตารางที่ 8ก-11ก) พบว่า ค่า VIF มากที่สุด คือ การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท มีค่า 1.250 นอกจากนี้ยังพบว่าการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท มีค่า Tolerance ต่ำที่สุด คือ 0.800 ซึ่งถือว่ายังอยู่ในระดับนัยสำคัญที่ยอมรับได้ ที่ไม่ก่อให้เกิดภาวะร่วมเส้นตรงพหุ

นอกจากนี้การทดสอบความเป็นอิสระกันของค่าคลาดเคลื่อนของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า ค่า Durbin-Watson ของผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดผลด้วยตัวแปรต่างๆ มีดังนี้

ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมมีค่า 2.039 (ภาคผนวก ก ตาราง 10ก)

อัตราการเจริญเติบโตของยอดขายมีค่า 2.004 (ภาคผนวก ก ตาราง 11ก)

ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิมีค่า 1.695 (ภาคผนวก ก ตาราง 8ก)

กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิมีค่า 1.452 (ภาคผนวก ก ตาราง 9ก)

ซึ่งถือว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

จะเห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างกับองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ค่าความอิสระของความคลาดเคลื่อนอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เป็นอิสระต่อกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำตัวแปรวัดผลการดำเนินงานทางการเงินตัวอื่นมาหาความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งถือว่าค่าความคลาดเคลื่อนเป็นอิสระต่อกัน

ตารางที่ 4.11 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

		1	2	3	4	5	6
	ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท						
1.	ค่าตอบแทนของกรรมการ (Director Compensation)	1					
2.	ค่าตอบแทนของผู้บริหาร (Executive Compensation)	0.159**	1				
3.	การเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนของกรรมการ (Director Compensation Changes)	-0.154**	0.024	1			
4.	การเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนของผู้บริหาร (Executive Compensation Changes)	0.056*	-0.060**	0.043	1		
	การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี						
5.	การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ (Voluntary Changes)	-0.007*	0.018*	-0.020**	-0.014**	1	
6.	การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด (Mandatory Changes)	0.055	0.135	-0.018	0.049*	-0.189	1

** ≤0.01, *≤0.05,

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.12 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและผลการดำเนินงานทางการเงิน

		1	2	3	4	5	6	7	8
	ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท								
1.	ค่าตอบแทนของกรรมการ (Director Compensation)	1							
2.	ค่าตอบแทนของผู้บริหาร(Executive Compensation)	0.195**	1						
3.	การเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนของกรรมการ (Director Compensation Changes)	0.251**	0.051**	1					
4.	การเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนของผู้บริหาร(Executive Compensation Changes)	0.068**	0.294**	0.086**	1				
	ผลการดำเนินงานทางการเงิน								
5.	อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (Return on Assets)	0.002	0.065**	-0.041*	0.001	1			
6.	การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.060**	0.079**	-0.017	0.021	0.231**	1		
7.	ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (Return on Net Assets)	0.093**	0.149**	0.090**	0.044*	0.028	0.01	1	
8.	กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.063**	0.109**	0.041*	0.047*	0.031	0.018	0.239**	1

** ≤0.01, * ≤0.05,

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.13 การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
ผลการดำเนินงานทางการเงิน									
1. อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	1								
2. การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.231**	1							
3. ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	0.028	0.01	1						
4. กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.031	0.018	0.239**	1					
องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท									
5. คณะกรรมการอิสระ (Independent Board)	0.078**	0.031	0.103**	0.099**	1				
6. คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น	-0.008	0.018	-0.008	0.043**	-0.066**	1			
7. การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท	0.025	-0.012	0.048**	-0.004	0.157**	-0.214**	1		
8. อายุของบริษัท	0.065**	0.012	0.038*	-0.029	0.096**	0.110**	-0.083**	1	
9. ขนาดของบริษัท (Firm Size)	0.006	0.069**	0.034*	0.118**	0.025	0.165**	0.156**	-0.017	1

** ≤0.01, *≤0.05,

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หลังจากทำการตรวจสอบเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยแล้ว ข้อมูลหลังการตรวจสอบจะนำมาประมวลผล โดยการวิจัยครั้งนี้จะเลือกใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ดังต่อไปนี้

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท จะแบ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครและการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบตามเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยแล้ว

1. **ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัคร และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท**

ตารางที่ 4.14 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทในแต่ละด้าน เมื่อควบคุมการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท ขนาดของบริษัท และโครงสร้างหนี้สิน

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ ที่เป็นแนวทางเลือกเพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานทางการเงินและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ในปี 2541-2544 พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 (Beta = -0.114, -0.109) การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจถึง 22.10% (F=4.241**) (ภาคผนวก ก ตารางที่ 1ก) กล่าวคือ เมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของทั้งกรรมการและผู้บริหารมีแนวโน้มลดลง บริษัทมีแนวโน้มที่จะนำมาตรฐานการบัญชีโดยสมัครใจที่สามารถเพิ่มผลการดำเนินงานมาใช้เพิ่มขึ้นโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ในส่วนแรก คือการนำมาตรฐานการบัญชีไทยและการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย มาตรฐานการบัญชีไทย คือ การนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 โดยรับรู้การตีมูลค่าของสินทรัพย์และนำส่วนจากการตีมูลค่าสินทรัพย์มาบันทึกในกำไรสะสมมาใช้เพิ่มขึ้น ส่วนการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ คือ การนำ

มาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 12 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้มาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้ในประเทศไทย

ส่วนที่สอง คือการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี การทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรให้ยาวนานขึ้น และการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้น

และเมื่อแยกวิเคราะห์บริษัทเป็นแต่ละปี ในปี 2541 ซึ่งเป็นปีที่มีการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ในประเทศไทยก่อนมีการบังคับใช้อย่างเป็นทางการจำนวน 20 ฉบับ พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 (Beta=-0.198) โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครได้ถึง 17.00% (F =2.045*) (ภาคผนวก ก ตารางที่ 1ก) ส่วน ในปี 2542 และ 2543 พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 (Beta=-0.168, Beta=-0.166) แต่การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจได้เพียง 7.8% และ5.6% ตามลำดับ

นอกจากนี้ในปี 2542-2544 ก็พบความสัมพันธ์เช่นเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการมีแนวโน้มลดลง ผู้บริหารมีแนวโน้มนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพิ่มขึ้น โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจน้อยที่สุดเพียง 2.7%

ตารางที่ 4.15 แสดงการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท พบว่าหน่วยวิเคราะห์ช่วงปี 2541-2544 สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทได้มากที่สุดถึง 22.1% (4.241**) หากวิเคราะห์ความสัมพันธ์เป็นแต่ละปี พบว่า ช่วงปี 2541 สามารถอธิบายความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทรองลงมา คือ 17.00% (2.045*)

หากวิเคราะห์ความสัมพันธ์ตามรายอุตสาหกรรม (รายละเอียดในภาคผนวก ตารางที่ 2ก) พบว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 (Beta=-0.075, F=6.942**) โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ 17.10%

นอกจากนี้ยังพบว่า การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท ขนาดของบริษัท โครงสร้างหนี้สิน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ กล่าวคือ ขนาดของบริษัทยิ่งใหญ่แสดงว่าบริษัทมีความหวังว่ากิจการจะมีเสถียรภาพทางธุรกิจที่ดี การนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้จึงมีมากขึ้น เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานทางการเงินเป็นที่น่าพอใจ โดยสะท้อนมูลค่าผ่านราคาหุ้น เป็นการดึงดูดนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ และยังพบว่าเมื่อโครงสร้างหนี้สินของบริษัทสูงขึ้น บริษัทมีแนวโน้มที่จะนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพื่อรักษาสัญญาเงินกู้ หรือเครดิตของกิจการ และยิ่งการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัทมากขึ้นเท่าไร คณะกรรมการชุดต่อมาก็ยิ่งจะนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพิ่มผลการดำเนินงาน เพื่อให้คณะกรรมการชุดเดิมได้ดำรงตำแหน่งอีกวาระหนึ่ง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.14 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์

Cross-Sectional	N	Adj.R-squared	F Statistic
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท			
$Voluntary\ Changes_{41\text{-}44}$ = 1.379 + 0.073PAY_DIR - 0.063PAY_EX - 0.114PAY_CDIR - 0.109PAY_CEX - 0.027ESOP + 0.428BTURE + 0.127SIZE - 0.010DEBT	740	22.10%	4.241*
$Voluntary\ Changes_{42\text{-}44}$ = 0.423 + 0.014PAY_DIR + 0.046PAY_EX - 0.117PAY_CDIR – 0.056PAY_CEX – 0.044ESOP - 0.002BTURE + 0.129SIZE - 0.010DEBT	537	2.7%	1.832*
$Voluntary\ Changes_{41}$ = 5.075 -0.021PAY_DIR + 0.164PAY_EX - 0.050PAY_CDIR - 0.198PAY_CEX - 0.052ESOP + 0.189BTURE + 0.130SIZE + 0.229DEBT	88	17.00%	2.045*
$Voluntary\ Changes_{42}$ = 0.506 + 0.039PAY_DIR + 0.099PAY_EX - 0.168PAY_CDIR - 0.146PAY_CEX - 0.032ESOP – 0.050BTURE + 0.214SIZE + 0.050DEBT	176	7.8%	1.767*
$Voluntary\ Changes_{43}$ = 0.240 - 0.002PAY_DIR + 0.122PAY_EX 0 0.166PAY_CDIR - 0.129PAY_CEX - 0.123ESOP + 0.066BTURE + 0.115SIZE - 0.037DEBT	207	5.60%	1.874*
$Voluntary\ Changes_{44}$ = 0.440 + 0.00PAY_DIR + 0.065PAY_EX - 0.077PAY_CDIR - 0.184PAY_CEX - 0.075ESOP – 0.178BTURE + 0.128SIZE + 0.186DEBT	205	7.90%	2.101*

** ≤0.01, *≤0.05,

ตารางที่ 4.15 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการ

	2541	2542	2543	2544
Adj.R-squared (F-statistic) ปี 2541-2544	22.10% (4.241**)			
Adj.R-squared (F-statistic) ปี 2542-2544		2.70% (1.832*)		
Adj.R-squared (F-statistic) แต่ละปี	17.00% (2.045*)	7.80% (1.767*)	5.60% (1.874*)	7.90% (2.101*)

- **ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท จำแนกตามโครงสร้างความเป็นเจ้าของ**

หากพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ว่ามีทิศทางความสัมพันธ์แตกต่างกันตามโครงสร้างความเป็นเจ้าของหรือไม่ เนื่องจากลักษณะธุรกิจในเอเชียส่วนใหญ่จะเป็นธุรกิจที่มีลักษณะเป็นครอบครัว หรือเครือญาติ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในประเทศไทยส่วนใหญ่ก็มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm เช่นกัน ตารางที่ 4.16 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทเฉพาะโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ Owner Control พบว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 (Beta=0.118) โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ 12.2% (F=9.303**) กล่าวคือ เมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ผู้บริหารมีแนวโน้มนำมาตรฐานการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพิ่มขึ้นเช่นกัน ในทางกลับกันพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 (Beta=-0.119) กล่าวคือ เมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารมีแนวโน้มลดลง ผู้บริหารจะนำนโยบายบัญชีโดยสมัครใจมาใช้

ตารางที่ 4.16 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ Owner Control

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	1.334	8.214**
<u>ตัวแปรอิสระ</u>		
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.020	0.429
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.039	-0.859
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	0.118	2.645**
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.119	-2.832**
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	-0.016	-0.376
<u>ตัวแปรควบคุม</u>		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.280	6.906**
ขนาดบริษัท	0.147	3.319**
โครงสร้างหนี้สิน	0.020	0.480
F Statistic		9.303**
Adj. R -squared		12.2%
Number of observations		546

และเมื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทของกิจการที่มีโครงสร้างความเจ้าของแบบ MC Firm ตารางที่ 4.17 พบว่าความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 (Bata = -0.135) โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารสามารถอธิบายการผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจได้มากที่สุดถึง 44.20% (F=19.943**)

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญทั้งโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm และ MC Firm แต่ทั้งโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm มีแนวโน้มที่จะนำมาตรฐานการบัญชีไทยและการนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย และใช้ดุลยพินิจที่จะเลือกเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีเพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานมากกว่า กิจการแบบ OC Firm

ตารางที่ 4.17 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.308	7.567**
ตัวแปรอิสระ		
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.152	2.583*
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.201	2.533**
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.017	-0.296
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.135	-1.756*
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.133	2.433**
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	-0.535	-8.981**
ขนาดบริษัท	0.058	1.025
โครงสร้างหนี้สิน	0.064	1.188
F Statistic		19.943**
Adj. R-squared		44.20
Number of observations		191

2. **ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท**

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายตามข้อกำหนดและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ตารางที่ 4.18 เมื่อควบคุมการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท ขนาดบริษัท และโครงสร้างหนี้สิน จากการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีในปี 2542-2544 จำนวน 20 ฉบับ พบว่าเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่ทั้งนี้ก็พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดกับค่าตอบแทนของกรรมการ และการออกใบสำคัญแสดงสิทธิ์ให้คณะกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 (B=0.114, B=0.135) (ภาคผนวก ก ตารางที่ 3ก) โดยการจ่ายค่าตอบแทนของกรรมการ และการออกใบสำคัญแสดงสิทธิ์สามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด 6.0% (F=4241**) กล่าวคือ การจ่ายค่าตอบแทนของกรรมการ และการออกใบสำคัญแสดงสิทธิ์แก่คณะกรรมการบริษัทเพิ่มขึ้น มีแนวโน้มผู้บริหารจะนำมาตรฐาน

การบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเช่นกัน ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อผลการดำเนินงานของกิจการเจริญเติบโตและมีความมั่งคั่ง กิจการก็จะมีการขยายธุรกิจที่เกี่ยวข้องมากขึ้น ในขณะเดียวกันเจ้าของกิจการก็จะมีกลยุทธ์ที่จะรักษาคณะกรรมการที่มีความรู้ความสามารถไว้เป็นส่วนหนึ่งของเจ้าของกิจการ โดยการให้ใบสำคัญแสดงสิทธิ์เพื่อให้คณะกรรมการบริหารและจัดการกิจการเสมือนเป็นเจ้าของธุรกิจเอง

ตารางที่ 4.19 แสดงการเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งหน่วยวิเคราะห์ช่วงปี 2542-2544 พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อวิเคราะห์ผลในรายละเอียดหน่วยวิเคราะห์ช่วงปี 2542-2543 พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารสามารถอธิบายการผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดได้ 7.3% (F=3.686**)(ภาคผนวก ก ตาราง 3ก) และหากวิเคราะห์หน่วยวิเคราะห์เป็นแต่ละปี พบว่าหน่วยวิเคราะห์ปี 2542 เท่านั้นที่พบความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดได้14.8% (F=3.639*) (ภาคผนวก ก ตาราง 3ก) เนื่องจากปี 2542 เป็นปีแรกที่สมาคมฯ ประกาศให้มาตรฐานการบัญชีจำนวน 10 ฉบับมีผลบังคับใช้ในประเทศไทย ทำให้บริษัทมีการนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้เป็นจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรม

นอกจากนี้ยังพบว่าโครงสร้างหนี้สินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด กล่าวคือ เมื่อโครงสร้างหนี้สินของกิจการมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากกิจการกู้หนี้ยืมสินเพื่อลงทุนในช่วงเริ่มต้นธุรกิจที่ต้องขยายธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับอุตสาหกรรม และบริษัทเองก็ต้องนำมาตรฐานการบัญชีตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการมาใช้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.18 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์

Cross-Sectional	N	Adj.R-squared	F Statistic
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามกำหนดกับค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท			
$Mandatory\ Changes_{42-44}$ = 7.974+ 0.114PAY_DIR + 0.057PAY_EX + 0.034PAY_CDIR + 0.027PAY_CEX + 0.135ESOP + 0.017BTURE + 0.068IZE + 0.076DEBT	537	6.00%	4.241**
$Mandatory\ Changes_{42-43}$ = 7.975 + 0.104PAY_DIR + 0.167PAY_EX – 0.008PAY_CDIR + 0.164PAY_CEX + 0.128ESOP + 0.002BTURE + 0.047SIZE + 0.078DEBT	384	7.3%	3.686**
$Mandatory\ Changes_{42}$ = 7.089+ 0.178PAY_DIR - 0.310PAY_EX - 0.044PAY_CDIR - 0.320PAY_CEX + 0.032ESOP + 0.049BTURE + 0.123SIZE + 0.196DEBT	176	14.8%	3.639**
$Mandatory\ Changes_{43}$ = 8.513 + 0.020PAY_DIR + 0.105PAY_EX - 0.035PAY_CDIR - 0.008PAY_CEX + 0.215ESOP - 0.002BTURE + 0.039SIZE + 0.056DEBT	207	8.0%	2.162*
$Mandatory\ Changes_{44}$ = 6.870 + 0.095PAY_DIR + 0.142PAY_EX + 0.030PAY_CDIR + 0.047PAY_CEX + 0.108ESOP + 0.044BTURE + 0.017SIZE + 0.219DEBT	**205**	**11.5%**	**3.191****

** ≤0.01, * ≤0.05,

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.19 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการ

	2542	2543	2544
Adj.R-squared (F-statistic) ปี 2542-2543	7.30% (3.686**)		
Adj.R-squared (F-statistic) ปี 2542-2544	6.0% (4.241**)		
Adj.R-squared (F-statistic) แต่ละปี	14.80% (3.639**)	8.0% (2.162*)	11.5% (3.191**)

- **ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท จำแนกตามโครงสร้างความเป็นเจ้าของ**

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท เมื่อแยกโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm และ MC Firm พบว่า ตารางที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทเฉพาะโครงสร้างการถือหุ้นแบบ Owner Control พบว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทอย่างมีนัยสำคัญ แต่ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าตอบแทนของผู้บริหาร ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 (Beta=0.174) โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด 10.60% (F=8.004**) กล่าวคือ เมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ผู้บริหารมีแนวโน้มนำมาตรฐานการบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้เพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm พบว่า กิจการที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทอย่างมีนัยสำคัญเช่นเดียวกัน OC Firm

ตารางที่ 4.20 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firms

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	5.937	19.490
ตัวแปรอิสระ		
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.035	0.761
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.174	3.817**
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.080	-1.788
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.062	1.460
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.058	1.397
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	-0.189	-4.612
ขนาดบริษัท	-0.068	-1.523
โครงสร้างหนี้สิน	0.151	3.641**
F Statistic		8.004**
Adj. R -squared		10.6%
Number of observations		546

ตารางที่ 4.21 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.459	14.156**
ตัวแปรอิสระ		
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.043	0.573
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.049	-0.484
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	0.065	0.907
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.067	0.684
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	-0.053	-0.759
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.233	-0.851
ขนาดบริษัท	0.212	2.951**
โครงสร้างหนี้สิน	-0.059	-3.087**
F Statistic		3.677
Adj. R -squared		10.10%
Number of observations		191

ข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ไม่ได้ขึ้นอยู่กับโครงสร้างความเป็นเจ้าของอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือทั้งโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ OC Firm และ MC Firm ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนด และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท แต่ทั้งนี้กิจการแบบ MC Firm พบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างโครงสร้างหนี้สิน และการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด กล่าวคือ เมื่อผู้บริหารสามารถรักษาระดับหนี้สินของกิจการให้ดูดี โดยมีแนวโน้มลดลง แสดงถึงความสามารถในการบริหารและจัดการองค์กรให้มีสภาพคล่องดี ควบคู่กับผลการดำเนินงานที่มีเสถียรภาพ ผู้บริหารในกิจการแบบ MC Firm มีแนวโน้มจะเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด โดยนำมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องมาใช้เพิ่มขึ้น

สรุปตามทฤษฎี Positive Accounting Theory กล่าวว่าโครงสร้างของเจ้าของแบบ Management Control ที่คณะกรรมการบริษัทมีการถือหุ้นกระจัดกระจาย โดยไม่มีการถือหุ้นส่วนใหญ่อยู่ในครอบครัวหรือเครือญาติเท่านั้น ที่มีการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ โดยการนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้ และเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี แต่โครงสร้างของเจ้าของแบบครอบครัว Owner Control อย่างเช่นประเทศไทยก็มีการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานทางการเงิน เมื่อค่าตอบแทนของคณะกรรมการมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และผลการดำเนินงานทางการเงิน สามารถแยกย่อยเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. **ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงิน**

ทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงิน เป็นไปในเดียวกันกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ตารางที่ 4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงิน หน่วยวิเคราะห์ช่วงปี 2541-2544 พบว่าผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจาก อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย และผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยผลการดำเนินงานทางการเงินดังกล่าวสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจได้ 4.8% (F=6.369**) (ภาคผนวก ก ตารางที่ 4ก)

จากการเก็บข้อมูลการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีปี 2542 -2544 ตารางที่ 4.23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า หน่วยวิเคราะห์ปี 2542-2544 ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด และผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัด จากผลตอบแทนจากสินทรัพย์รวม อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ยกเว้นหน่วยวิเคราะห์ปี 2542 ที่พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดความสัมพันธ์เชิงลบ กับผลการดำเนินงานที่วัดจากผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิมี ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 โดยผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดได้ 11.80% (F=4.013**) (ภาคผนวก ก ตารางที่ 5ก) กล่าวคือ ผลการดำเนินงานที่วัดจากผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิในปี 2542 มีแนวโน้มลดลง ผู้บริหารจะเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.22 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงินจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์

Cross-Sectional	N	Adj.R-squared	F Statistic
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจกับผลการดำเนินงานทางการเงิน			
$Voluntary\ Changes_{41\text{-}44}$ = 0.393 – 0.008ROA - 0.117GROWTH SALES - 0.103RONA - 0.016EBITDA MARGIN + 0.162BTURE + 0.1423SIZE - 0.029DEBT	888	4.80%	6.369**
$Voluntary\ Changes_{42\text{-}44}$ = 0.506 + 0.022ROA - 0.011GROWTH SALES - 0.127RONA - 0.026EBITDA MARGIN + 0.009BTURE + 0.100SIZE - 0.023DEBT	661	1.50%	1.457
$Voluntary\ Changes_{41}$ = 5.566 – 0.011ROA – 0.009GROWTH SALES - 0.084RONA + 0.014EBITDA MARGIN + 0.136BTURE + 0.201SIZE + 0.072DEBT	226	7.80%	2.635**
$Voluntary\ Changes_{42}$ = 0.559 - 0.002ROA + 0.017GROWTH SALES - 0.234RONA + 0.215EBITDA MARGIN - 0.019BTURE + 0.184SIZE - 0.046DEBT	216	7.50%	2.437*
$Voluntary\ Changes_{43}$ = 0.280 + 0.015ROA - 0.006GROWTH SALES - 0.151RONA - 0.049EBITDA MARGIN + 0.035BTURE + 0.126SIZE - 0.049DEBT	215	2.50%	0.775
$Voluntary\ Changes_{44}$ = 0.622 + 0.07ROA - 0.048GROWTH SALES - 0.173RONA - 0.059EBITDA MARGIN + 0.106BTURE + 0.136SIZE + 0.018DEBT	228	8.80%	3.039**

** ≤0.01, * ≤0.05,

ตาราง 4.23 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และผลการดำเนินงานทางการเงินจำแนกตามหน่วยวิเคราะห์

Cross-Sectional	N	Adj.R-squared	F Statistic
ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดกับผลการดำเนินงานทางการเงิน			
$\text{Mandatory Changes}_{42\text{-}44}$ = 0.620 - 0.023ROA + 0.028GROWTH SALES - 0.064RONA - 0.007EBITDA MARGIN – 0.031BTURE + 0.119SIZE+ 0.023DEBT	661	2.00%	1.934
$\text{Mandatory Changes}_{42\text{-}43}$ = 8.831 - 0.08ROA + 0.005GROWTH SALES - 0.120RONA - 0.038EBITDA MARGIN – 0.065BTURE + 0.168SIZE + 0.016DEBT	432	4.60%	2.920**
$\text{MandatoryChanges}_{42}$ = 8.519 - 0.032ROA - 0.103GROWTH SALES - 0.251RONA + 0.03EBITDA MARGIN – 0.017BTURE + 0.203SIZE - 0.02DEBT	216	11.80%	4.013**
$\text{Mandatory Changes}_{43}$ = 9.01 - 0.073ROA + 0.07GROWTH SALES - 0.056RONA - 0.046EBITDA MARGIN - 0.085BTURE + 0.174SIZE + 0.051DEBT	215	4.00%	1.228
$\text{Mandatory Changes}_{44}$ = 8.225 + 0.050ROA + 0.081GROWTH SALES - 0.017RONA - 0.027EBITDA MARGIN + 0.005BTURE + 0.125IZE+ 0.108DEBT	228	4.80%	1.579

** ≤0.01, *≤0.05,

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของคณะกรรมการ และผลการดำเนินงานทางการเงิน จะแบ่งตัวแปรตามเป็นการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการและการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบตามเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุแล้ว ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการ และผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังตารางที่ 4.24 - 4.25

ตารางที่ 4.24 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541-2547

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	1355.59	0.102
ตัวแปรอิสระ		
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	0.004	0.135
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.014	0.534
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	0.004	0.134
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.024	0.896
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.016	0.605
ขนาดของบริษัท	0.080	3.004
โครงสร้างหนี้สิน	-0.017	-0.650
F Statistic		4.092
Adj. R -squared		0.30%
Number of observations		1333

** ≤0.01, *≤0.05,

ตารางที่ 4.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการและผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่าผลการดำเนินงานทางการเงินไม่ว่าจะเป็น ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม การเจริญเติบโตของยอดขาย ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

แต่เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร และผลการดำเนินงานทางการเงิน ตารางที่ 4.25 พบว่าผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจาก ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารมากที่สุด และมีสาระสำคัญ 0.05 (Beta = 0.059) โดยผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิสามารถอธิบายความผันแปรของการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารได้ร้อยละ 1.6% (F=1.574) ในขณะที่ผลการดำเนินงานทางการเงิน ด้านผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม การเจริญเติบโตของยอดขาย กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิกลับไม่พบความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารแต่อย่างใด

ตารางที่ 4.25 การวิเคราะห์ความถดถอยพหุเชิงระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	153310.82	2.180**
<u>ตัวแปรอิสระ</u>		
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	0.003	0.112
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.036	1.337
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	0.059	2.151*
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.000	0.004
<u>ตัวแปรควบคุม</u>		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.007	0.270
ขนาดของบริษัท	0.128	4.689**
โครงสร้างหนี้สิน	-0.021	-0.762
F Statistic		1.574
Adj. R-squared		1.6%
Number of observations		1411

** ≤0.01, *≤0.05,

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า การจัดสรรค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการควรมีความเหมาะสม กล่าวคือ ค่าตอบแทนเป็นแรงจูงใจสำคัญที่จะทำให้ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด เมื่อผลการดำเนินงานในงวดก่อนออกมาดีขึ้น จึงมีแนวโน้มว่าจะมีการจ่ายเงินเดือนและโบนัสเพิ่มขึ้นก่อน ซึ่งผลการดำเนินงานที่วัดจากผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร แต่กลับไม่พบความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ เนื่องจากด้วยภาระและหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้อง

ควบคุมดูแลในเชิงปฏิบัติมากกว่ากรรมการ เมื่อผลการดำเนินงานของกิจการเพิ่มขึ้นจึงต้องขึ้นเงินเดือนและโบนัสให้ผู้บริหารก่อน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งได้ผ่านการตรวจสอบตามเงื่อนไขการวิเคราะห์ความถดถอยแล้ว ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน ดังตารางที่ 4.26 เมื่อจำแนกตามตัววัดของตัวแปรตามออกเป็น 4 ประเภท คือ ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และการเจริญเติบโตของยอดขาย ซึ่งแสดงความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทดังนี้

1. **ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ** (Return on Net Assets)

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทในแต่ละด้าน และผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ พบว่าจำนวนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิมากที่สุดและมีสาระสำคัญ 0.01 (Beta = 0.105) รองลงมาคือ อายุของบริษัทและมีสาระสำคัญ 0.05 (Beta = 0.044) โดยจำนวนของคณะกรรมการอิสระและอายุของบริษัทสามารถอธิบายความผันแปรของผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิได้ร้อยละ 1.0 (F=4.394**) ในขณะที่องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท ด้านคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท และขนาดของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. **กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ** (Ebitda Margin)

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทในแต่ละด้าน และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ พบว่าจำนวนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (EBITDA MARGIN)มากที่สุดและมีสาระสำคัญ 0.01 (Beta = 0.075) และพบว่าคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นมีความสัมพันธ์เชิงลบกับกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 (Beta = -0.065) โดยจำนวนของคณะกรรมการอิสระและคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นสามารถอธิบายความผันแปรของกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษสุทธิได้ร้อยละ 0.6 (F=3.033**) ในขณะที่องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท ด้านการถือหุ้น

ของคณะกรรมการ อายุของบริษัท และขนาดของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

3. **ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม** (Return on Assets)

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทในแต่ละด้าน และผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม พบว่าองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทไม่ว่าจะเป็นคณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น การถือหุ้นของคณะกรรมการ อายุของบริษัท และขนาดของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA) ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

4. **การเจริญเติบโตของยอดขาย** (Growth Sales)

ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทในแต่ละด้าน และการเจริญเติบโตของยอดขาย พบว่าการถือหุ้นของคณะกรรมการมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเจริญเติบโตของยอดขายมากที่สุด และมีสาระสำคัญ 0.05 (Beta = -0.064) โดยการถือหุ้นของคณะกรรมการสามารถอธิบายความผันแปรของการเจริญเติบโตของยอดขาย ได้ร้อยละ 0.2 (F=1.525) ในขณะที่องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท ไม่ว่าจะเป็นจำนวนของคณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น อายุของบริษัท และขนาดของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

จากข้อมูลสังเกตได้ว่า ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และตัววัดผลการดำเนินงานทางการเงินแต่ละตัวไม่ว่าจะเป็น ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ และการเจริญเติบโตของยอดขาย มีทิศทางความสัมพันธ์แตกต่างกัน แต่ทั้งนี้มีเพียงผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมที่ไม่พบความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของคณะกรรมการไม่ว่าจะเป็นจำนวนของกรรมการอิสระ คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท อายุของบริษัท และขนาดของบริษัท

ตารางที่ 4.26 การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน

ตัวแปร	Rona		Ebitda Margin		ROA		Growth Sales)	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	-0.011	-0.913	32.132	1.317	0.101	0.069	0.267	4.9**
ตัวแปรอิสระ								
คณะกรรมการอิสระ	0.105	3.945**	0.075	2.810**	-0.001	-0.04	-0.011	-0.397
คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น	-0.042	-1.555	-0.065	-2.392**	0.001	0.023	-0.024	-0.893
การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท	0.02	0.722	0.016	0.596	0.02	0.739	-0.064	-2.329*
ตัวแปรควบคุม								
อายุของบริษัท	0.044	1.726*	0.012	0.648	0.008	0.307	-0.029	-1.150
ขนาดของบริษัท	0.019	0.455	-0.037	0.970	0.002	0.084	-0.002	-0.082
F Statistic		4.394**		3.033**		0.1300		1.525
Adj. R -squared		1.00%		0.60%		-0.30%		0.20%
Number of observations		1606		1604		1623		1618

** ≤0.01, * ≤0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

จากผลการวิเคราะห์แต่ละความสัมพันธ์ข้างต้น ทำให้ทราบความสัมพันธ์ของแต่ละคู่ แต่ในส่วนนี้ต้องการทราบความสัมพันธ์ในภาพรวมของแต่ละความสัมพันธ์ โดยลดข้อจำกัดของช่วงเวลา เพื่อตอบคำถามของการวิจัยที่กล่าวว่าหากผลการดำเนินงานในงวดก่อน (t-1) มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นหรือลดลง อาจส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการของบริษัทในงวดปัจจุบัน (t) ที่จะเพิ่มขึ้นหรือลดลง ผู้บริหารมีแนวโน้มที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีหรือไม่ โดยผู้วิจัยแยกทดสอบ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

- Negative

$$ACCGCHANGE = \alpha_i - \beta_1 \Delta PAY + \Delta ROA + GrowthSale s + RONA + EbitdaM \arg in + \beta_2 \sum_{i=1}^{n} BTURE_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 DEBT_{it} + \varepsilon_t$$

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

- Positive

$$ACCGCHANGE = \alpha_i + \beta_1 \Delta PAY + \Delta ROA + GrowthSale s + RONA + EbitdaM \arg in + \beta_2 \sum_{i=1}^{n} BTURE_{it} + \beta_3 SIZE_{it} + \beta_4 DEBT_{it} + \varepsilon_t$$

1. **ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงิน**

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบกับผลการดำเนินงานทางการเงิน แบ่งเป็น

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541-2544

ตารางที่ 4.27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจในงวดปัจจุบัน (t) ที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของทั้งกรรมการ และผู้บริหารในงวดปัจจุบันที่มียอดเป็นลบ (t) กับผลการดำเนินงานทางการเงินในงวดก่อน (t-1) ที่วัดจาก อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สุทธิ การเจริญเติบโตของยอดขาย ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีในงวดก่อน (t-1) เมื่อควบคุมการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท ขนาดของบริษัท และโครงสร้างหนี้สิน พบว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนกรรมการ และผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 และ 0.01 ตามลำดับ (Beta = -0.173, F= -0.273) โดยผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการสามารถอธิบายความผันแปรการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจได้ 4.2% (F=1.450) กล่าวคือ ผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดผลจากผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในงวดก่อน(t-1) มีแนวโน้มลดลง ทำให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการที่มียอดลบมีอัตราส่วนลดลงเพิ่มขึ้นในปีปัจจุบัน (t) ส่งผลให้ผู้บริหารเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ โดยใช้ดุลยพินิจในการเลือกนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศก่อนมีผลบังคับใช้จริง และเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี เพื่อจะทำให้ผลดำเนินงานในงวดถัดไปเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.27 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541-2544

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.617	19.061**
<u>ตัวแปรอิสระ</u>		
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.173	-1.642*
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.042	-0.400
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	-0.273	-2.651**
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	-0.111	-1.035
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	-0.007	-0.065
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.065	0.635
<u>ตัวแปรควบคุม</u>		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.026	0.244
ขนาดของบริษัท	0.039	0.371
โครงสร้างหนี้สิน	0.071	0.659
F Statistic		1.450
Adj. R -squared		4.2%
Number of observations		93

** ≤0.01, *≤0.05,

- **ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2542-2544**

ส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามกำหนดในงวดปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการที่มียอดเป็นลบในงวดปัจจุบัน กับผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจากอัตราส่วนทางการเงินในงวดก่อน เมื่อควบคุมการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท ขนาดของบริษัท และโครงสร้างหนี้สิน ตารางที่ 4.28 พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดในงวดปัจจุบัน ไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ และผลการดำเนินงานในงวดก่อนอย่างมีนัยสำคัญ

ตารางที่ 4.28 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2542-2544

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.453	4.731**
<u>ตัวแปรอิสระ</u>		
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.099	-0.892
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.057	-0.520
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	-0.114	-1.054
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	-0.047	-0.412
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	0.059	0.053
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	-0.056	-0.520
<u>ตัวแปรควบคุม</u>		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.017	0.154
ขนาดของบริษัท	0.033	0.301
โครงสร้างหนี้สิน	-0.049	-0.436
F Statistic		0.430
Adj. R -squared		-5.8%
Number of observations		93

** ≤0.01, *≤0.05

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ กับผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่ามีเพียงการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ ที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับ การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการที่มีเป็นลบ และผลการดำเนินงานที่วัดจากผลตอบแทนต่อสินทรัพย์สุทธิ (ROA) กล่าวคือ หากผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ในปีก่อนมียอดลดลง ค่าตอบแทนของกรรมการที่ผูกติดกับผลการดำเนินงานจะมีแนวโน้มลดลง ทำให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการมีแนวโน้มลดลงเพิ่มขึ้นไปอีก จึงเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องบริหารงานให้มีผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจึงเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมากขึ้นด้วย

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงิน แบ่งเป็น

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541-2544

ตารางที่ 4.29 แสดงความระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจในปีปัจจุบัน (t) ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทปีปัจจุบัน (t) และผลการดำเนินงานทางการเงินปีก่อน (t-1) ที่วัดจากผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม การเจริญเติบโตของยอดขาย ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี เมื่อควบคุมการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท ขนาดของบริษัท และโครงสร้างหนี้สิน พบว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก และผลการดำเนินงานทางการเงินในปีก่อนอย่างมีนัยสำคัญ

แต่เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวกในปีปัจจุบัน กับผลการดำเนินงานในงวดก่อน (t-1) กลับพบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดในปัจจุบันมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการที่มียอดเป็นบวกในงวดปัจจุบัน และผลการดำเนินงานทางการเงินในงวดก่อนที่วัดจากการเจริญเติบโตของยอดขาย ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการที่มียอดเป็นบวกเพิ่มขึ้น และการเจริญเติบโตของยอดขายในปีก่อนสามารถอธิบายความผันแปรการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดได้ 7.0 % (F=2.688**) กล่าวคือ ผลการดำเนินงานที่วัดจากการเจริญโตของยอดขายปีก่อนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการที่มียอดเป็นบวก ซึ่งผูกติดกับผลการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอีก เพื่อให้ผลประกอบการของกิจการในอนาคตมีเสถียรภาพคณะกรรมการจึงต้องมีการขยายสายธุรกิจ หรือลงทุนเพิ่มกับพันธมิตรธุรกิจ ดังนั้นเมื่อการดำเนินงานมีการขยายไปหลายอุตสาหกรรม ทำให้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับที่สมาคมฯ กำหนดให้มีผลบังคับใช้

ตารางที่ 4.29 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541-2544

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.247	7.124**
ตัวแปรอิสระ		
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.050	-0.674
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.079	-1.099
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	-0.110	-1.262
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.020	0.289
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	-0.123	-1.273
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.070	0.730
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.043	0.589
ขนาดของบริษัท	0.27	2.888**
โครงสร้างหนี้สิน	-0.112	-1.436
F Statistic		1.327
Adj. R -squared		1.4%
Number of observations		201

** ≤0.01, *≤0.05

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4.30 ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2542-2544

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.556	24.071**
ตัวแปรอิสระ		
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	0.116	1.628*
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.111	1.579
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	-0.096	-1.131
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.137	1.993*
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	-0.117	-1.246
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.073	0.788
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	-0.062	-0.883
ขนาดของบริษัท	0.045	0.491
โครงสร้างหนี้สิน	0.144	1.903*
F Statistic		2.688**
Adj. R -squared		7.0%
Number of observations		201

** ≤0.01, *≤0.05

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทแยกที่เป็นยอดเป็นลบและมียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานปีก่อน สามารถสรุปผลได้เป็น 2 กรณี คือ

กรณีความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบ และผลการดำเนินงานทางการเงินปีก่อน พบว่าหากผลการดำเนินงานในงวดก่อนมียอดลดลงจะส่งผลให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบอยู่เดิมโดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการบริษัทมีแนวโน้มติดลบเพิ่มขึ้น ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดของกิจการ ผู้บริหารต้องแก้ไขวิกฤตของบริษัทโดยเลือกที่จะนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพิ่มขึ้น

ส่วนกรณีความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยข้อกำหนด ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก และผลการดำเนินงานทางการเงินปีก่อน พบว่าหากผลการดำเนินงานในงวดก่อนมียอดกำไร จะส่งผลทำให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวกจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอีก เพื่อขยายการลงทุนในกิจการจะทำให้ผู้บริหารนำนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมาใช้เพิ่มมากขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงิน ซึ่งสามารถสรุปผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยได้ดังตารางที่ 4.31 โดยพบว่าสอดคล้องกับสมมติฐานทุกข้อ

ตารางที่ 4.31 **ผลการทดสอบสมมติฐานในปี** 2541 - 2547

สมมติฐาน	**ผลการทดสอบ** (α=0.05)
H_1: การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์ทางลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท	ยอมรับ
H_2: การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท	ยอมรับ
H_3: การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท	ยอมรับ
H_4: โครงสร้างการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงิน	ยอมรับ
H_5: จำนวนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท	ยอมรับ
H_6: สัดส่วนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการในบริษัทอื่นมีความสัมพันธ์ทางลบกับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัท	ยอมรับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตการวิจัยเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินตั้งแต่ปี 2541 – 2547 ของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยไม่รวมบริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการ และบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธนาคาร สถาบันการเงิน บริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ และบริษัทประกันภัยและประกันชีวิต การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงประจักษ์ (Empirical Study) ข้อมูลที่ได้จะนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยใช้การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้างต้นสามารถสรุปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากงบการเงินและรายงานประจำปีในปี 2541-2547 มีบริษัทที่อยู่ในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1,800 หน่วยวิเคราะห์ เมื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาพบว่า บริษัทส่วนใหญ่นำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือการนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศไทยมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย บริษัทส่วนใหญ่นำมาตรฐานการบัญชีของไทย คือการนำมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 มาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้มากที่สุด สำหรับมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศเป็นลำดับรองลงมา คือ การนำมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศฉบับที่ 12 มาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริง ส่วนที่สอง คือ การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี โดยบริษัทส่วนใหญ่เลือกที่จะการทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรมากที่สุด รองลงมาคือ การเปลี่ยนแปลงการคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างในปี 2541-2544 ที่นำการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจดังกล่าวมาใช้ เมื่อจำแนกตามโครงสร้างความเป็นเจ้าของ พบว่ากิจการที่มีรูปแบบ MC Firm มีแนวโน้มนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้เพิ่มขึ้นมากกว่า OC Firm ส่วนการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนด พบว่าการนำมาตรฐานการบัญชีใหม่จำนวน 19 ฉบับมาใช้ในปี 2542-2544 เมื่อจำแนกตามโครงสร้างความเป็นเจ้าของ บริษัทส่วนใหญ่มีการนำมาตรฐานการบัญชีมาใช้มีสัดส่วนใกล้เคียงกันทั้ง MC Firm และ OC Firm โดยนำมาตรฐานการบัญชีฉบับพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับทุกอุตสาหกรรมมากที่สุด

อาทิ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 35-40 รองลงมาคือ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 40, 44-45 และ 47-48

จากการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และการทดสอบความถดถอยในสมการถดถอยเชิงพหุ ซึ่งแบ่งแต่ละความสัมพันธ์ดังนี้

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท พบว่า การเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่า การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (Return on Net Assets) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 ในขณะที่ตัวผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจากกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ ผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม และการเจริญเติบโตของยอดขาย กลับไม่พบความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทแต่อย่างใด

3. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยผลการดำเนินงานทางการเงินแบ่งออกเป็น 4 ตัววัด พบว่า

3.1 ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนของคณะกรรมการอิสระที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และอายุของบริษัทที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.2 กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิมีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนของคณะกรรมการอิสระที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิมีความสัมพันธ์ทางลบกับจำนวนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่นที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

3.3 ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมไม่มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

3.4 การเจริญเติบโตของยอดขายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัทที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

อภิปรายผลการวิจัย

สามารถแสดงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. **ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทปี** 2541 – 2544

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 สามารถอธิบายได้ว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจได้ 22.10 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลืออีก 78.90 เปอร์เซ็นต์ เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 กล่าวคือ เมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ และผู้บริหารมีแนวโน้มลดลง ผู้บริหารจะใช้ดุลยพินิจในการนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ เกี่ยวกับการนำมาตรฐานการบัญชีของไทย และมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศมาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย และการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี เพื่อทำให้ผลการดำเนินงานในงวดต่อๆ เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Pual M. Healy, Sok-Hyon Knag and Krishna G. Palepu (1986) ที่กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงของเงินเดือนและโบนัสขึ้นอยู่กับการรายงานผลกำไรตามวิธีการใหม่มากกว่ากำไรภายใต้วิธีการทางการบัญชีเดิม และเมื่อเปรียบเทียบผลกระทบวิธีการทางการบัญชี กลับมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนน้อยกว่าผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดและการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดได้ 6.0 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลืออีก 94.00 เปอร์เซ็นต์ เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในการวิจัย

ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงนโยบายตามข้อกำหนดกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท พบว่าการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตาม

ข้อกำหนดไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดเป็นการเปลี่ยนแปลงมาตรฐานการบัญชีที่ออกมาใหม่ ฉะนั้นการเปลี่ยนแปลงลดลงของค่าตอบแทนของคณะกรรมการ จึงไม่ใช่ตัวกระตุ้นให้กิจการนำจำนวนฉบับของมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเพิ่มมาใช้มากขึ้นในปี 2541-2547 ทั้งนี้เพราะว่ามาตรฐานการบัญชีที่ออกมาใหม่ๆ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผลการดำเนินงานสะท้อนมูลค่าที่แท้จริงของกิจการ

เมื่อพิจารณาโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบครอบครัว กับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท พบว่าโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dan S. Dhalwal Gerald L. Salamon and E. Dan Smith (1982) และทฤษฎี Positive Accounting Theory ที่มีความเชื่อว่าอัตถประโยชน์ของผู้บริหารขึ้นอยู่กับจำนวนและระยะเวลาการให้ค่าตอบแทนตามสมมติฐานที่ว่า MC firm จะมีแนวโน้มในการเลือกนโยบายการบัญชีที่จะรายงานผลกำไรสูงและเร็วกว่ากิจการที่เป็น OC firm ทั้งนี้กิจการที่เป็น OC firm นั้น ผู้เป็นเจ้าของสามารถกระตุ้นและตรวจสอบพฤติกรรมของผู้บริหารได้โดยตรง เพราะฉะนั้นความจำเป็นที่จะมีแรงจูงใจในการจ่ายค่าตอบแทนโดยขึ้นอยู่กับการรายงานกำไรจึงน้อยลง ในทางตรงกันข้ามผู้เป็นเจ้าของที่เป็นบุคคลภายนอกใน MC firm มักจะเอาค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมาเป็นกลไกที่จะเป็นแรงจูงใจแก่ผู้บริหารไม่ใช่สนใจแค่ผลประโยชน์ของตนเอง ฉะนั้น MC firm จะมีแรงจูงใจในการจ่ายค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการบริษัทที่ขึ้นอยู่กับการรายงานกำไรมากกว่า OC firm ทั้งนี้เนื่องจากลักษณะโครงสร้างของธุรกิจในเอเชียส่วนใหญ่มีลักษณะแบบครอบครัวหรือเครือญาติ Ergan Dogan and Russell Smyth (2002) โดยเฉพาะในประเทศไทยที่มีลักษณะการดำเนินธุรกิจแบบครอบครัว ซึ่งในช่วงในเศรษฐกิจฟื้นตัวธุรกิจมีการแข่งขันกันสูงมาก ไม่เพียงแต่กิจการที่เป็น MC firm เท่านั้น ที่ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทเป็นปัจจัยสำคัญที่จะเป็นแรงขับเคลื่อนธุรกิจให้ราบรื่นไปควบคู่กับมูลค่าหุ้นของกิจการ แต่กิจการประเภท OC firm ก็เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงทางการบัญชียังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับขนาดของบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Joan Lamm-Tennant and Theresa Rollin (1994) พบว่ากิจการที่มีขนาดใหญ่มีความกระตือรือร้นในการนำมาตรฐานการบัญชีทางเลือกมาใช้เพื่อให้ผลการดำเนินงานมากขึ้น เพราะมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงในทางปฏิบัติได้ดีกว่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Dan S. Dhallwal, el al.(1982) ที่กล่าวว่ากิจการขนาดใหญ่มีแนวโน้มจะนำวิธีคิด

ค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง และโครงสร้างหนี้สินของกิจการมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี กล่าวคือกิจการที่โครงสร้างหนี้สินสูงมีแนวโน้มที่จะมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจเพื่อเพิ่มผลการดำเนินงานและมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีตามข้อกำหนดโดยนำมาตรฐานการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมมากขึ้น รวมถึงการหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jay C. Hartzell (2001) ที่กล่าวว่าเมื่อผลการดำเนินงานของกิจการลดลง มีความเป็นไปได้ที่ผู้บริหารจะลาออกจากกิจการเพิ่มขึ้น ดังนั้นหากคณะกรรมการชุดเดิม คาดหวังจะดำรงตำแหน่งอีกวาระหนึ่ง ผู้บริหารก็จำเป็นต้องนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมากขึ้น

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาเศรษฐกิจของประเทศไทยอยู่ในช่วงที่กำลังฟื้นตัวภายใต้การดูแลของ IMF ทำให้ทั้งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยและก.ล.ต. ต่างก็ออกระเบียบข้อบังคับเพื่อให้การดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนมีความโปร่งใส มีความเชื่อถือ และตรวจสอบได้ นอกจากนี้การกำหนดค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทมีการกำหนดล่วงหน้าโดยผู้มีอำนาจในองค์กร และค่าตอบแทนของผู้บริหารมีแนวโน้มจะจ่ายค่าตอบแทนในรูปไม่เป็นตัวเงินมากขึ้น อีกทั้งภาวการณ์แข่งขันที่รุนแรงขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่ฟื้นตัวทำให้บริษัทต่างๆ กำหนดค่าตอบแทนที่ใกล้เคียงกัน เพื่อลดปัญหาการซื้อตัวผู้บริหารที่มีความรู้ความชำนาญในกลุ่มธุรกิจนั้น

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทและผลการดำเนินงานทางการเงินปี 2541 – 2547

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารและผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.01 ซึ่งผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิสามารถอธิบายความสัมพันธ์ของค่าตอบแทนของผู้บริหารได้ 0.5 เปอร์เซ็นต์ ส่วนที่เหลืออีก 99.95 เปอร์เซ็นต์ เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในการวิจัย

ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจากผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA) มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Takao Kato and Cheryl Long (2004) และ Takao Kato, Woochan Kim and Ju Ho Lee (2003) ซึ่งมองว่าการเปลี่ยนแปลงของค่าตอบแทนของคณะกรรมการควรมีระดับสูงพอที่จะสอดคล้องกับผลการดำเนินงานทางการเงินในอุตสาหกรรมเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อให้ผู้มีความรู้ความสามารถดำรงอยู่กับกิจการตลอดไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lazarus

Angbazo and Ranga Narayanan (1997) ที่กล่าวว่าค่าตอบแทนของคณะกรรมการเป็นกลไกสำคัญเพื่อจูงใจในการบริหารงานของผู้บริหาร ดังนั้นผลการดำเนินงานที่เพิ่มขึ้นส่งผลให้มีการขึ้นของเงินเดือนทั้งในรูปของตัวเงิน และไม่เป็นตัวเงิน เช่น รถประจำตำแหน่ง และสอดคล้องกับผลการศึกษาในประเทศไทยของศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน, (2547) ที่กล่าวว่าการจ่ายค่าตอบแทนของคณะกรรมการผันแปรตามขนาดของกำไรและการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานทางการเงินมากกว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ เนื่องจากคณะกรรมการมีหน้าที่กำหนดค่าตอบแทนให้แก่ผู้บริหารและกรรมการ มองว่าผู้บริหารเปรียบเสมือนเครื่องจักรกลหลักในการบริหาร และจัดการบริษัท ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารจึงมีความยืดหยุ่นต่อผลการดำเนินงานมากกว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการนั่นเอง

นอกจากนี้เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทกับผลการดำเนินงานทางการเงิน เฉพาะบริษัทที่มีการประมาณค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทล่วงหน้า พบว่าการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหารบริษัทมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ ณ ระดับนัยสำคัญ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินในปี 2541 – 2547

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน โดยผลการดำเนินงานทางการเงินวัดด้วยหลายตัวแปรไม่ว่าจะเป็นผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA) การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales) ผลตอบแทนของสินทรัพย์รวม (ROA) และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin) ซึ่งมีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทแตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งผลการดำเนินงานที่วัดด้วยผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิสามารถอธิบายความสัมพันธ์กับองค์ประกอบของคณะกรรมการได้มากที่สุดร้อยละ 1.0 ส่วนที่เหลืออีกร้อยละ 99.00 เกิดจากอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ที่ไม่ได้นำมาพิจารณาในการวิจัย โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานแต่ละตัววัดแตกต่างกันดังนี้

ผลการศึกษางานวิจัยครั้งนี้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน พบว่าผลการดำเนินงานทางการเงินที่วัดจากผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (Rona) และกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับจำนวนของคณะกรรมการอิสระ ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lazarus Angbazo and Ranga Narayanan (1997) และ Stuart Ogden and Robert Watson (2004) กล่าวคือคณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระจะมีความน่าเชื่อถือ และมีประสิทธิภาพในการกำหนดค่าตอบแทนแก่กรรมการและผู้บริหารอย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผลการดำเนินงานดีขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ระหว่างกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิความสัมพันธ์เชิงลบกับจำนวนของคณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของ David Ahlstrom, Micheal N. Young and Ann K.Buchultz (2003) เนื่องจาก หากคณะกรรมการดำรงตำแหน่งซับซ้อนหลายบริษัท ความทุ่มเทความรู้ความสามารถและประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมจะลดลง

และผลการศึกษาความสัมพันธ์องค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และการเจริญเติบโตของยอดขาย พบว่าการเจริญเติบโตของยอดขายมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท ณ ระดับนัยสำคัญ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกามาศ เอื้องอุดม (2543) พบความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญระหว่างผลการดำเนินงานกับสัดส่วนของถือหุ้นของบริษัท เนื่องจากรูปแบบการดำเนินธุรกิจไทยเป็นแบบครอบครัวที่คณะกรรมการที่เป็นเจ้าของธุรกิจ มีการถือหุ้นเต็ม 100% ไม่ได้ช่วยให้ผลการดำเนินงานดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ อาจเป็นเพราะคนในครอบครัวมีความเชี่ยวชาญทางธุรกิจเฉพาะด้าน แต่กลับดำรงตำแหน่งทั้งกรรมการและผู้บริหาร ซึ่งเป็นการกีดกันการสรรหาผู้บริหารจากภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านอื่นๆ มาบริหารกิจการ เช่น ด้านการบริหารความเสี่ยง

นอกจากนี้ยังพบความสัมพันธ์ทางบวกระหว่างผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิกับอายุของบริษัท สามารถอธิบายได้ว่าความมีชื่อเสียง และเป็นที่รู้จักสามารถสร้างความเชื่อถือในการติดต่อทางธุรกิจไม่ว่าจะเป็นการให้เครดิต การขยายธุรกิจ ส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการเงินของกิจการเพิ่มขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นลบและมียอดเป็นบวก กับผลการดำเนินงานทางการเงินของงวดก่อน เพื่อตอบปัญหาการวิจัยที่ว่า หากผลการดำเนินงานในงวดก่อนมียอดเพิ่มขึ้นหรือลดลง จะทำให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทแตกต่างกันหรือไม่ เมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนเป็นยอดบวก และยอดลบ และเมื่อการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทบริษัทมีแนวโน้มลดลง จะส่งผลอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีโดยเฉพาะกรณีที่การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจที่ผู้บริหารสามารถใช้ดุลยพินิจได้

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หากผลการดำเนินงานที่วัดจากผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวมในงวดก่อนมียอดลดลง จะทำให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการที่มียอดลบมีแนวโน้มจะติดลบเพิ่มขึ้น กล่าวคือทำให้ค่าตอบแทนของกรรมการในงวดปัจจุบันลดลงยิ่งกว่าปีก่อนอีก ดังนั้นผู้บริหารจึงมีแนวโน้มที่จะนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้มากยิ่งขึ้น ซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะนำมาตรฐานการบัญชีไทย คือ มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 32 เรื่องที่ดินอาคารและอุปกรณ์ และมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 56 เรื่องการบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้มาใช้ก่อนมีผลบังคับใช้จริงในประเทศไทย ตามลำดับ รองลงมา คือการเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีเกี่ยวกับการทบทวนอายุการใช้งานของสินทรัพย์ถาวรและการเปลี่ยนวิธีคิดค่าเสื่อมราคาจากวิธียอดลดลงมาเป็นวิธีเส้นตรง โดยพบว่ากิจการที่มีโครงสร้างความเป็นเจ้าของแบบ MC Firm ที่มีผู้บริหารจากบุคคลภายนอกจะมีแนวโน้มนำนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจมาใช้มากกว่า OC Firm ที่มาจากบุคคลในครอบครัว

แต่หากผลการดำเนินงานที่วัดจากการเจริญเติบโตของยอดขายในงวดก่อนมียอดเพิ่มขึ้น จะทำให้การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการในงวดปัจจุบันที่มียอดบวกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น กล่าวคือ ทำให้ค่าตอบแทนของกรรมการในงวดปัจจุบันเพิ่มขึ้นกว่าปีก่อน ดังนั้นผู้บริหารย่อมมีแนวทางที่จะบริหารที่จะกระจายการลงทุนเพิ่มในพันธมิตรธุรกิจ หรืออาจขยายสายงานในธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องเพื่อลดต้นทุนการผลิตของกิจการในอนาคต ทำให้จำเป็นต้องนำนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดมาใช้ตามที่สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตได้ประกาศให้มีผลบังคับใช้

นอกจากนี้เมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีกับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท เฉพาะบริษัทที่มีการประมาณค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทล่วงหน้า พบว่าทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีโดยสมัครใจ และการเปลี่ยนแปลงตามข้อกำหนดไม่มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทที่มียอดเป็นบวก และมียอดเป็นลบอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อย

ข้อจำกัดของการวิจัย

การวิจัยนี้มีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่เก็บรวบรวม ฉะนั้นก่อนนำผลการศึกษาต้องพิจารณาในส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยได้ทำการศึกษาเฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เฉพาะกลุ่มที่มิใช่กลุ่มธุรกิจการเงิน

ดังนั้นกลุ่มธุรกิจการเงิน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มธนาคาร ประกันภัยอาจมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงิน เนื่องจากกลุ่มธุรกิจการเงินมีอัตราค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับธุรกิจทั่วไป นอกจากนี้บริษัทที่อยู่ระหว่างการฟื้นฟูกิจการส่วนใหญ่จะไม่จ่ายค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการบริษัท หรืออาจจ่ายในอัตราต่ำ ทำให้ไม่สามารถนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับกลุ่มธุรกิจที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินได้อย่างน่าเชื่อถือ

2. งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงประจักษ์ (Empirical Study) ทำให้ข้อมูลที่ได้เป็นข้อมูลที่แท้จริง แต่ไม่ได้ให้ข้อมูลที่สามารถแจกแจงรายละเอียดได้เท่ากับการวิจัยเชิงสำรวจ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทโดยเฉพาะในปี 2541 บริษัทส่วนใหญ่มีการเปิดเผยไม่ครบถ้วน ทั้งนี้เนื่องจากบริษัทต่างๆ ยังไม่ยึดแนวทางบรรษัทภิบาลที่เกี่ยวข้องกับความโปร่งใสขององค์กร

4. งานวิจัยนี้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินเป็นระยะเวลา 7 ปีตั้งแต่ปี 2541-2547 หลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งในช่วงเวลานี้อาจมีผลทำให้ความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีมีความแตกต่างกันค่อนข้างสูงตามภาวะทางเศรษฐกิจ ประกอบกับตลาดหลักทรัพย์และกลต. เองได้มีมาตรการใหม่มาบังคับใช้กับบริษัทจดทะเบียน ซึ่งมีผลกระทบต่อบริษัทจดทะเบียนอาจทำให้มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี ค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และผลการดำเนินงานทางการเงินในแต่ละปีมีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะและงานวิจัยในอนาคต

การวิจัยนี้ได้เสนอแนะเกี่ยวกับผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ประโยชน์ในการออกมาตรฐานการบัญชีและการกำหนดค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำหรับผู้ที่สนใจจะทำการวิจัยต่อไปในอนาคตดังนี้

1. **การนำผลการวิจัยไปใช้**

หน่วยงานกำกับดูแล

หน่วยงานที่กำกับดูแลสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้พิจารณาร่วมกับข้อมูลอื่นๆ ในการที่จะเปลี่ยนแปลงหรือกำหนดมาตรฐานการบัญชีมาใช้กับบริษัทจดทะเบียน เช่น ผลบังคับใช้หลังออกมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่

บริษัทจดทะเบียน

บริษัทจดทะเบียนสามารถกำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสมกับการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริษัท ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่วัดผลจากอัตราส่วนทางการเงิน

2. **งานวิจัยในอนาคต**

การวิจัยนี้ได้ทำการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ใช่สถาบันทางการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย อาจทำการศึกษาเพิ่มเติมได้ในประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 ควรมีการเปรียบเทียบความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับค่าตอบแทนและโครงสร้างความเป็นเจ้าของของคณะกรรมการบริษัท กับผลการดำเนินงานทางการเงินของบริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เพื่อทำการศึกษาว่าระหว่างบริษัทที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์จะมีความสัมพันธ์แตกต่างกันหรือไม่

2.2 ทำการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่ไม่เป็นตัวเงินว่ามีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีหรือไม่

2.3 ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชีที่มีผลกระทบต่อค่าตอบแทนของคณะกรรมการ กับผลการดำเนินงานทางการเงินเฉพาะกลุ่มธุรกิจการเงิน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กิติมา อัครนุพงศ์. ผลกระทบของการเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชีไทยในปี 2542 ต่อความเกี่ยวข้องในการกำหนดมูลค่าหลักทรัพย์ของข้อมูลทางการบัญชี. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.

กัลยา วานิชย์บัญชา. การวิเคราะห์สถิติ : สถิติเพื่อการตัดสินใจ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมสาร, 2546.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. มาตรฐานการบัญชี : แนวทางในการปฏิบัติและตัวอย่างการเปิดเผยข้อมูล. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2540.

ธารี หิรัญรัศมี และ สุภาพร เชิงเอี่ยม. การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีการรับรู้รายได้ของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์. วารสารจุฬาวิจัย16, 3 (มีนาคม 2540) : 10-11.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. การวิเคราะห์อภิมาน (Meta-Analysis). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิชินแอดเวอร์ไทซิ่งกรุฟ, 2542.

นโยบายบัญชี BMW เพิ่ม Value องค์กร. MBA 6, 61 (เมษายน 2547) : 26.

เปิด 6 จุดอ่อนซีอีโอ ก่อนกระเด็นจากเก้าอี้. ประชาชาติธุรกิจ. (14-16 มิถุนายน 2542) : 9.

ผกามาศ เอื้องอุดม. ผลกระทบของขนาดของคณะกรรมการ องค์ประกอบของคณะกรรมการ และการถือหุ้นของคณะกรรมการที่มีผลต่อผลการดำเนินงานของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

ฝ่ายบริษัทจดทะเบียน. คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน เล่ม 1 (Online). สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2548. แหล่งที่มา : http://www.set.or.th [ตุลาคม 2547]

ฝ่ายบริษัทจดทะเบียน. นโยบายเรื่องข้อพึงปฏิบัติที่ดีสำหรับกรรมการบริษัทจดทะเบียน. (Online). ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548. แหล่งที่มา : http://www.sec.com [19 มกราคม 2541]

ฝ่ายบริษัทจดทะเบียน. นโยบายส่งเสริมการแต่งตั้งกรรมการอิสระและกรรมการตรวจสอบ. (Online). ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548. แหล่งที่มา : http://www.set.or.th [20 กุมภาพันธ์ 2541]

ฝ่ายวิจัย. Set Note (Online). ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2548. แหล่งที่มา: http://www.set.or.th [เมษายน 2548]

พนิดา ลิ้มวราภัส. นโยบายบัญชีการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีของบริษัทในอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการบัญชี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2544.

พิชัย มีปัญญาประเสริญ. นโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสำหรับธุรกิจเหมืองลิกไนต์. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.

มารวย ผดุงสิทธิ์. ความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชี นโยบายภาษี และการพัฒนาเศรษฐกิจ. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์ 14 (เมษายน 2517) : 136-157.

มุมมองเรื่อง ESOP. ในสายตา SHIN Corp. ผู้จัดการ 22, 254 (พฤศจิกายน 2547) : 158-159.

เมธากุล เกียรติกระจาย และ ศิลปพร ศรีจั่นเพชร. ทฤษฎีการบัญชี. พิมพ์ครั้งที่9. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ Text and Journal Publication, 2547.

เยาวรักษ์ สุขวิบูลย์. การคอร์รัปชั่นเชิงนโยบายการบัญชี. วารสารภาษี บัญชีและกฎหมายธุรกิจ 9, 106 (กรกฎาคม 2546) : 89-91, 102-104.

เยาวรักษ์ สุขวิบูลย์. การคอร์รัปชั่นเชิงนโยบายการบัญชี. วารสารภาษี บัญชีและกฎหมายธุรกิจ 9, 108 (กันยายน 2546) :111-114.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. การบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอการตัดบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ธรรมนิติเพรส, 2547.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. การหวนคืนของ Creative Accounting. วารสารเภตรา 3, 6 (ธันวาคม 2545) : 30-37.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. คุณรู้จัก Creative accounting และคุณภาพกำไรแล้วหรือยัง?. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไอโอนิค อินเตอร์เทรด รีซอสเซส จำกัด, 2543.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. งบการเงินภายใต้แม่บทการบัญชี พ.ศ. 2542 : สิ่งที่ฝ่ายบริหารต้องติดตาม (ตอนที่ 1). จุฬาลงกรณ์วารสาร 13, 52 (กรกฎาคม-กันยายน 2544) : 33-54.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. งบการเงิน : กระจกบานใหญ่บริษัทจดทะเบียน. วารสารเภตรา 13 (กันยายน 2547) : 30 – 33.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. ประเภทของงบการเงินและการนำเสนองบการเงินภายใต้แม่บทการบัญชีและมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 35. วารสารเอกสารภาษีอากร 21, 244 (มีนาคม 2545) : 47 – 62.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. มาทำความเข้าใจความแตกต่างระหว่างหลักบัญชีกับหลักภาษีความเหมือน

ที่แตกต่าง. วารสารเอกสารภาษีอากร 22, 259 (เมษายน 2546) : 53-59.

วรศักดิ์ ทุมมานนท์. Creative Accounting. วารสารบริหารธุรกิจรังสิต 1, 2 (มกราคม-มิถุนายน 2542) : 103-109.

วัชรี บรรเจิดสุทธิกุล. การเปิดเผยนโยบายการบัญชีในงบการเงิน. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต,สาขาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520.

วันชัย อริยพุทธิพงศ์. ความสัมพันธ์ระหว่างค่าตอบแทนของกรรมการและผู้บริหารกับผลประกอบการของธนาคารไทย. วารสารนักบริหาร 22, 1 (มกราคม- มีนาคม 2545) : 69-75.

สถาบันพัฒนาวิชาชีพการบริหารธุรกิจและภาษีอากร. คู่มือการจัดทำงบการเงินปี 2545 เพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ. การบัญชี พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สถาบันพัฒนาวิชาชีพการบริหารธุรกิจและภาษีอากร, 2545.

สมชาย สุภัทรกุล. วิธีวิจัยทางบัญชีเพื่อศึกษาว่านักลงทุนใช้ประโยชน์จากข้อมูลบัญชีหรือไม่. วารสารบริหารธุรกิจ 25, 95 (กรกฎาคม-กันยายน 2545) : 23-33.

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. มาตรฐานการบัญชีของไทย ฉบับรวมเล่ม พ.ศ. 2544 เล่ม 1 2544. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2544.

สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย. มาตรฐานงบการเงิน=Regulations Relating to the Financial Statements. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2533.

ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน. ข้อมูลตอบแทนกรรมการและผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนปี2544 (Online). ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2544. แหล่งที่มา : http://www.set.or.th/education/inforser/fieles/bj46_2.pdf [6 ตุลาคม 2548]

ศูนย์พัฒนาการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียน. ข้อมูลตอบแทนกรรมการและผู้บริหารบริษัทจดทะเบียนปี2546 (Online). ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2544. แหล่งที่มา : http://www.set.or.th/education/inforser/fieles/bj46_2.pdf [6 ตุลาคม 2548]

“ESOP” สูตรลับมัดใจ ผู้บริหาร+พนักงาน. การเงินธนาคาร 23, 263 (มีนาคม 2547)

ภาษาอังกฤษ

Andrew A. C. and Jerold, L. Z. Efficient and Opportunistic Choices of Accounting Procedure Corporate Control Contests. The Accounting Review 69, 4 (1994).

Anish, S. and Shyam, S. Directors' Incentives and Corporate Performance. Doctoral dissettation, Carnegic Mellon University, 1999.

Benjamin, M. Essays on the Cost and Benefits of Large Shareholders in Corporate Governance. Doctoral Dissertation, Department of Finance and Statistics, Swedish School of Economics and Business Administration, 2004.

Bushman, R., Indiejikian, R., Smith, A. Aggregate Performance Measures in Business Unit Manager compensation : The role of Intrafirm Interdependencies. Journal of Accounting Research 33 (1999) : 101-128.

Committee on Terminology, AICPA. Review and Resume. Accounting Terminology Bulletin 1(1953) : 25.

Christine, P., Andrew, K.P. and Harjeet S.B. Board Composition and Firm Performance : The Case of Dey Report and Publicly Listed Canadian Firms (Online). (n.d.). Available from: http://college-of Business.massey.ac.n2./commerce /seminar_papers. [2005, December 8]

Curtis, J.B., Marcia, M.C. and Wallace, N. D. The Board of Directors and Dual – Class Recapitalizations. Financial Management Autumn 26, 3 (1997) : 5-22.

Dan, S. D., Gerald, L. S. and E. D. S. The Effect of Owner Versus Management Control on The Choice of Accounting method. Journal of Accounting and Economics 4 (1982) : 41-53.

Denis, D.J. and Sarin, A. Ownership and board structures in publicly traded corporation. Journal of Financial Economics 52, 2 (1999) : 187-223.

Dominic, P.R. and Steve, S. Earnings Management in Healthy Firms. Quarterly Journal of Business and Economics 39, 4 (2000) : 21-37.

Ergan, D. and Russell S. Board Remuneration, Company Performance, and Ownership Concentration : Evidence for Publicly Listed Malaysian Companies. ASEN Economic Buletin19, 3 (2002) :319-346.

Godfrey, J., Allan, H., and Scott, H. Accounting Theory. 4 th ed. Australia : John Wiley&Son, 2000.

Goplakrishnan, V. Accounting Choice Decisions and Unlevered Firms: Further Evidence on Debt/Equity Hypothesis. Journal of Financial and Strategic Decision 7, 3 (1994)

Fama, E.F. Agency Problems and The Theory of The Firm. Journal of Political Economy 8, 2 (1980) : 288-307.

Hindley, B. Separation of ownership and control in the modern corporation. The Journal of Law and Economics. (1970) : 185-222.

Jay, C.H. The Impact of the likelihood of Turnover on Executive Compensation. Master's Thesis, Department of McCombs School of Business, The University of Taxas at Austin, 2001.

Jensen, M.C. and Meckling, W.H. Theory of the firm: Managerial Behavior, Agency Costs, and Ownership Structure. Journal of Financial Economics 3 (1976)

Joan, L.T. and Theesa, R. Incentives for Discretionary Accounting Practices : Ownership structure, Earning, Size, and Taxation. Journal of Risk and Insurance (1986-1998) 64, 3 (1994) : 476-491.

Krzywda, D., Bailey, D. and Schroeder, M. A Theory of European Accounting Development Applied to Accounting Change in Contemporary Poland. The European Accounting Review 4, 4 (1995) : 625-657.

Kevin, A., and Leigh, D. Executive Remuneration and Firm Performance : Evidence From a Panel of Mutual Organisations. Doctural Dissertation, Department of Economics, University of Leicester, 2002.

Lazarus, A. and Ranga, N. Top Management Compensation and the Structure of the Board of Directors in Commercial Banks. European Finance Review (1997) : 239-259.

Lex, D. and James, H.D. Stewardship Theory or Agency Theory : CEO Governance and Shareholder Returns Austratina. Journal of Management 16, 1 (June 1991)

Maximiliano, G., and Urbi, G. Firm's Performance and CEO and Director Turnover in Venezuela. Instituto de Estudios Superiored de Administraction (IESA) (2004) :1-35.

Michael, N.Y., Ann, K. B. and David, A. How Can Board Members Be Empowered If

They Are Spread Too Thin. Advanced Management Journal Autumn 68, 4 (2003) :4-11.

Monsen, R., Joseph, Jr. and Anthony, D. A Theory of Large Managerial. Journal of Political Economy 73,3 (1965) : 221-236.

Naohito, A. Managerial Incentive Mechanisms and Turnover of Company Presidents and Directors in Japan. Institute of Economic Research (2003) :1-21.

Paul, M. H. and Sok H. K. and Krishna, G. P. The Effect of Accounting Procedure Changes on CEOs's Cash Saraly and Bonus Compensation. Journal of Accounting and Economics 9 (1987) : 7-34.

Piboon, T. Data Services (Total Rewards Survey)(Online). (n.d.). Available from: http://www.watsonwyat.com/asia-pacific/locatsites/thailand/services/dataserv.asp [2005, December 1]

Piman, L. and Sorasard, S. Ownership Structure and Board Effectiveness : Evidence from Thailand. Joint Doctoral Program in Business Administration, Thammasat University, 2543.

Press E., and Weintrop, J. Accounting –Based Constraints in Public and Private Debt Agreement : Their Association with leverage and Impact on Accounting Choice. Journal of Accounting and Economic 12 (1990) : 65-95.

Priya, S., Stefano, P. and Roberto M. Generating public sector resources to finance sustainable development :revenue and incentive effects. Washington, D.C. : World Bank, (2002)

Ross L. W. and Jerold L.Z. Positive Accounting Theory. 6 th ed. Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1986.

Ross L. W. and Jerold L.Z. Positive Accounting Theory : A Ten – Year Perspectives. The Accounting Review 65, 2 (1990) : 131-156.

Shamsul, N. A. Board Composition, CEO duality and Performance among Malaysian Listed Companies. Journal of Corporate Governance 4, 4 (2004) : 47 – 61.

Smith, C.W. and Ball, R. The Economic of Accounting Policy Choice. New York : McGraw-Hall, 1992.

Stuart, O. and Robert, W. Remuneration Committees and CEO pay in the UK Privatized

water industry. Socio-Economic Review 2, 1 (2004) : 33.

Takao, K. and Cheryl L. Executive Compensation, Firm Performance, and Ownership Structure : An Empirical Study of Listed Firm in China. Doctural dissertation, Department of Economics, Colgate University, 2004.

Takao, K., Woochan, K.and Ju, H. L. Executive Compensation and Firm Performance in Korea. Doctural dissertation, Departmemt of Economics, Colgate University, 2003.

Tor, E. Managerial Pay and Executive Turnover in the Czech and Slovak Republics. Journal of Accounting (1999) : 1-12.

Williamson, C.D. An executive technique. Engleword Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, 1967.

Zahid, I. and Shaikh, A.H. Stock Price and Operating Performance of ESOP Firm : A Time – Series Analysis Quarterly. Journal of Business and Economics 39, 3 (2000) : 25-47.

Zmijewski, M., Hagerman, R. An income strategy approach to the positive theory of accounting standard seeing choice. Journal of Accounting and Economics 3 (1981) : 129-149.

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ตารางที่ 1ก รายละเอียดสำหรับตารางที่ 4-14

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท					
	ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	5.075	12.002**	0.506	5.344**	0.240	3.882**
ตัวแปรอิสระ						
ค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.021	-0.193	0.039	0.309	-0.002	-0.033
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.164	1.470	0.099	0.638	0.122	1.565
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.050	-0.479	-0.168	-2.055*	-0.166	-2.361*
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.198	-1.863*	-0.146	-0.952	-0.129	-1.847
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	-0.052	-0.511	-0.032	-0.420	-0.123	-1.750
ตัวแปรควบคุม						
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.189	1.777	-0.050	-0.664	0.066	0.953
ขนาดบริษัท	0.130	1.187	0.214	2.616**	0.115	1.506
โครงสร้างหนี้สิน	0.229	2.155*	0.050	0.673	-0.037	-0.540
F Statistic		2.045*		1.767*		1.874*
Adj. R -squared		17.00%		7.8%		5.6%
Number of observations		88		176		207

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1ก รายละเอียดสำหรับตารางที่ 4-14 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท (ต่อ)					
	ปี 2544		ปี 2542-2544		ปี 2541-2544	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.440	5.469**	0.423	10.024**	1.379	10.425**
ตัวแปรอิสระ						
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.000	0.003	0.014	0.311	0.073	1.843
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.065	0.851	0.046	1.016	-0.063	-1.640
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.077	-0.987	-0.117	-2.554**	-0.114	-2.996**
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.184	-2.625**	-0.056	-1.280	-0.109	-2.865**
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	-0.075	-1.062	-0.044	-1.024	-0.027	-0.830
ตัวแปรควบคุม						
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	-0.178	-2.540**	-0.002	-0.058	0.428	13.058**
ขนาดบริษัท	0.128	1.611	0.129	2.816**	0.127	3.644**
โครงสร้างหนี้สิน	0.186	2.654**	-0.010	-0.226	-0.010	-0.294
F Statistic		2.101*		1.832*		4.241**
Adj. R -squared		7.9%		2.7%		22.1%
Number of observations		205		537		740

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.1ก รายละเอียดสำหรับตารางที่ 4-11

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท								
	ปี 2541			ปี 2542			ปี 2543		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.906	1.104	1.855	0.336	2.975	2.094	0.869	1.150	2.127
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.833	1.200		0.226	4.426		0.778	1.285	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	0.968	1.033		0.370	2.706		0.981	1.019	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.962	1.039		0.233	4.286		0.983	1.017	
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.992	1.008		0.971	1.030		0.958	1.044	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.918	1.090		0.985	1.023		0.991	1.009	
ขนาดบริษัท	0.868	1.152		0.822	1.216		0.818	1.222	
โครงสร้างหนี้สิน	0.916	1.092		0.977	1.015		0.977	1.024	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1.1ก รายละเอียดสำหรับตารางที่ 4-11 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท (ต่อ)								
	ปี 2544			ปี 2542-2544			ปี 2541-2544		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.710	1.408	2.009	0.931	1.074	1.902	0.687	1.456	1.826
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.795	1.258		0.891	1.122		0.714	1.400	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	0.767	1.304		0.991	1.009		0.731	1.368	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.944	1.059		0.967	1.035		0.776	1.289	
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.939	1.065		0.978	1.022		0.996	1.004	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.975	1.056		0.997	1.003		0.873	1.146	
ขนาดบริษัท	0.746	1.340		0.883	1.132		0.988	1.012	
โครงสร้างหนี้สิน	0.947	1.026		0.994	1.006		0.973	1.028	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 2ก การวิเคราะห์ความถดถอยพหุระหว่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัทรายอุตสาหกรรมปี2541-2544

ตัวแปร	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.442	24.767**
ตัวแปรอิสระ		
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.033	0.806
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.158	3.955**
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.075	-1.909*
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.069	1.803
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.111	3.231**
ตัวแปรควบคุม		
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	-0.335	-9.856**
ขนาดบริษัท	-0.044	-1.206
โครงสร้างหนี้สิน	0.063	1.848
F Statistic		6.942**
Adj. R -squared		17.10%
Number of observations		740

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-18

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท					
	ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	7.089	17.029**	8.513	23.170**	6.870	16.461**
ตัวแปรอิสระ						
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.178	1.451	0.020	0.275	0.095	1.196
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	-0.310	-2.067*	0.105	1.358	0.142	1.895
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.044	-0.379	-0.035	-0.517	0.030	0.392
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.320	2.175*	-0.008	-0.124	0.047	0.676
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.032	0.437	0.215	3.097**	0.108	1.566
ตัวแปรควบคุม						
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.049	0.688	-0.002	-0.035	0.044	0.641
ขนาดบริษัท	0.123	1.562	0.039	0.524	0.017	0.216
โครงสร้างหนี้สิน	0.196	2.718**	0.056	0.823	0.219	3.186
F Statistic		3.639**		2.162*		3.191**
Adj. R -squared		14.8		8.0%		11.5%
Number of observations		176		207		205

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3 ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-18 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท (ต่อ)			
	ปี 2542-2543		ปี 2542-2544	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	7.975	29.187**	7.974	36.618**
ตัวแปรอิสระ				
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.104	1.571	0.114	2.608**
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.167	2.294*	0.057	1.279
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	-0.008	-0.121	0.034	0.807
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.164	2.335*	0.027	0.634
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.128	2.536**	0.135	3.179**
ตัวแปรควบคุม				
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.002	0.032	0.017	0.404
ขนาดบริษัท	0.047	0.876	0.068	1.513
โครงสร้างหนี้สิน	0.078	1.559	0.076	1.789
F Statistic		3.686**		4.241**
Adj. R -squared		7.3%		6.0%
Number of observations		384		537

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.1ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-18

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท								
	ปี 2542			ปี 2543			ปี 2544		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.366	2.975	2.084	0.869	1.150	1.708	0.710	1.408	1.913
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.226	4.426		0.778	1.285		0.795	1.258	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	0.370	2.706		0.981	1.019		0.767	1.304	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.233	4.286		0.983	1.017		0.944	1.059	
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.971	1.030		0.958	1.044		0.939	1.065	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.977	1.023		0.991	1.009		0.947	1.056	
ขนาดบริษัท	0.822	1.216		0.818	1.222		0.746	1.340	
โครงสร้างหนี้สิน	0.985	1.015		0.977	1.024		0.975	1.026	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 3.1ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-18 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามข้อกำหนดและค่าตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท (ต่อ)		
	ปี 2542-2544		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ค่าตอบแทนของกรรมการ	0.931	1.074	1.828
ค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.891	1.122	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ	0.991	1.009	
การเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร	0.967	1.035	
ใบสำคัญแสดงสิทธิ	0.978	1.022	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.997	1.003	
ขนาดบริษัท	0.883	1.132	
โครงสร้างหนี้สิน	0.994	1.003	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-22

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงิน					
	ปี 2541		ปี 2542		ปี 2543	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	5.566	28.871	0.559	2.497**	0.280	6.773**
ตัวแปรอิสระ						
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	-0.011	-0.065	-0.002	-0.034	0.015	0.174
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	-0.009	-0.133	0.017	0.250	-0.006	-0.086
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	-0.084	-1.221	-0.234	-2.553**	-0.151	-2.166**
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	0.014	0.2041	0.215	2.362**	-0.049	-0.710
ตัวแปรควบคุม						
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.136	2.083*	-0.019	-0.282	0.035	0.500
ขนาดบริษัท	0.201	3.057**	0.184	2.746**	0.126	1.473
โครงสร้างหนี้สิน	0.072	1.046	-0.046	-0.678	-0.049	-0.709
F Statistic		2.635**		2.437*		0.775
Adj. R -squared		7.8%		7.5%		2.5%
Number of observations		226		216		215

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 4 ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-22 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงิน (ต่อ)					
	ปี 2544		ปี 2542-2544		ปี 2541-2544	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	0.622	9.568**	0.506	16.990**	0.323	25.107**
ตัวแปรอิสระ						
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	0.070	1.093	0.022	0.530	-0.008	-0.239
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	-0.048	-0.736	-0.011	-0.283	-0.117	-3.599*
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	-0.173	-2.593**	-0.127	-3.247**	-0.103	-3.049*
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	-0.059	-0.914	-0.026	-0.671	-0.016	-0.495
ตัวแปรควบคุม						
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.018	0.281	0.009	0.226	0.162	4.915**
ขนาดบริษัท	0.136	2.086*	0.100	2.461**	0.142	4.270**
โครงสร้างหนี้สิน	0.106	1.566	-0.023	-0.590	-0.029	-0.890
F Statistic		3.039**		1.457		6.369**
Adj. R -squared		8.8%		1.5%		4.8%
Number of observations		228		661		888

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.1ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-22

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงิน								
	ปี 2541			ปี 2542			ปี 2543		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	0.986	1.014	1.841	0.991	1.009	2.243	0.641	1.559	2.292
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	0.982	1.018		0.907	1.102		0.985	1.015	
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	0.897	1.115		0.527	1.899		0.955	1.047	
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	0.958	1.044		0.536	1.866		0.979	1.021	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.985	1.015		0.956	1.046		0.940	1.064	
ขนาดบริษัท	0.979	1.022		0.984	1.016		0.640	1.562	
โครงสร้างหนี้สิน	0.898	1.113		0.943	1.060		0.995	1.005	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 4.1ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-22 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีโดยสมัครใจ และผลการดำเนินงานทางการเงิน (ต่อ)								
	ปี 2544			ปี 2542-2544			ปี 2541-2544		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	0.993	1.007	2.210	0.905	1.105	2.079	0.997	1.024	1.831
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	0.959	1.043		0.991	1.009		0.998	1.002	
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	0.931	1.074		0.968	1.033		0.973	1.028	
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	0.990	1.010		0.972	1.028		0.976	1.024	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.993	1.007		0.986	1.014		0.998	1.002	
ขนาดบริษัท	0.972	1.029		0.905	1.105		0.976	1.024	
โครงสร้างหนี้สิน	0.894	1.118		0.995	1.005		0.994	1.006	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-23

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามกำหนด และผลการดำเนินงานทางการเงิน					
	ปี 2542		ปี 2543		ปี 2544	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	8.519	34.411**	9.010	37.310**	8.225	25.679
ตัวแปรอิสระ						
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	-0.032	-0.485	-0.073	-0.863	0.050	0.753
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	-0.103	-1.510	0.070	1.026	0.081	1.207
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	-0.251	-2.806**	-0.056	-0.800	-0.017	-0.251
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	0.030	0.342	-0.046	-0.673	-0.027	-0.411
ตัวแปรควบคุม						
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	-0.017	-0.261	-0.085	-1.217	0.005	0.071
ขนาดบริษัท	0.203	3.100	0.174	2.052*	0.125	1.881
โครงสร้างหนี้สิน	-0.020	-0.293	0.051	0.753	0.108	1.559
F Statistic		4.013**		1.228		1.579
Adj. R -squared		11.80%		4.0%		4.8%
Number of observations		216		215		228

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 5 ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-23 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามกำหนดและผลการดำเนินงานทางการเงิน (ต่อ)			
	ปี 2542-2543		ปี 2542-2544	
	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t	ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอย	ค่าสถิติ t
ค่าคงที่	8.831	54.167**	0.620	61.440**
ตัวแปรอิสระ				
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	-0.080	-1.503	-0.023	-0.569
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	0.005	0.103	0.028	0.719
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	-0.120	-1.967	-0.064	-1.629
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	-0.038	-0.782	-0.007	-0.187
ตัวแปรควบคุม				
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	-0.065	-1.358	-0.031	-0.801
ขนาดบริษัท	0.168	3.172**	0.119	2.921**
โครงสร้างหนี้สิน	0.016	0.347	0.023	0.596
F Statistic		2.920**		1.934
Adj. R -squared		4.6%		2.0%
Number of observations		432		661

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5.1ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-23

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และผลการดำเนินงานทางการเงิน								
	ปี 2542			ปี 2543			ปี 2544		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	0.991	1.009	2.028	0.641	1.559	1.853	0.993	1.007	1.935
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	0.907	1.102		0.985	1.015		0.959	1.043	
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	0.527	1.899		0.955	1.047		0.931	1.074	
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	0.536	1.866		0.979	1.021		0.990	1.010	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.956	1.046		0.940	1.064		0.993	1.007	
ขนาดบริษัท	0.984	1.016		0.640	1.562		0.972	1.029	
โครงสร้างหนี้สิน	0.843	1.060		0.995	1.005		0.894	1.118	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 5.1ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-23 (ต่อ)

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายบัญชีตามข้อกำหนด และผลการดำเนินงานทางการเงิน (ต่อ)					
	ปี 2542-2543			ปี 2542-2544		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม	0.807	1.247	1.930	0.905	1.105	1.892
อัตราการเจริญเติบโตของยอดขาย	0.987	1.014		0.991	1.009	
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ	0.959	1.043		0.968	1.033	
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ	0.968	1.033		0.972	1.028	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.973	1.028		0.986	1.014	
ขนาดบริษัท	0.802	1.247		0.905	1.105	
โครงสร้างหนี้สิน	0.996	1.004		0.995	1.005	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 6ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-12

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของกรรมการ และผลการดำเนินงานทางการเงิน								
	ปี 2541-2547			ปี 2541-2543			ปี 2544-2547		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	0.992	1.008	2.006	0.999	1.001	1.837	0.978	1.023	1.929
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.997	1.004		0.996	1.004		0.999	1.001	
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	0.982	1.018		0.987	1.014		0.973	1.027	
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.992	1.008		0.984	1.016		0.991	1.009	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.999	1.001		0.996	1.004		0.999	1.001	
ขนาดของบริษัท	0.997	1.003		0.987	1.014		0.973	1.027	
โครงสร้างหนี้สิน	0.986	1.015		0.984	1.016		0.991	1.009	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 7ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-12

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างเปลี่ยนแปลงค่าตอบแทนของผู้บริหาร และผลการดำเนินงานทางการเงิน								
	ปี 2541-2547			ปี 2541-2543			ปี 2544-2547		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม (ROA)	0.992	1.008	2.036	0.999	1.001	1.977	0.989	1.011	1.781
การเจริญเติบโตของยอดขาย (Growth Sales)	0.995	1.005		0.998	1.002		0.993	1.007	
ผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ (RONA)	0.990	1.010		0.988	1.013		0.998	1.002	
กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ (Ebitda Margin)	0.997	1.003		0.986	1.014		0.997	1.003	
การหมุนเวียนของคณะกรรมการบริษัท	0.998	1.002		0.998	1.002		0.993	1.007	
ขนาดของบริษัท	0.996	1.004		0.988	1.013		0.998	1.002	
โครงสร้างหนี้สิน	0.990	1.010		0.986	1.014		0.997	1.003	

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 8ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-13

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัท และผลตอบแทนจากสินทรัพย์สุทธิ								
	ปี 2541-2547			ปี 2541-2543			ปี 2544-2547		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
คณะกรรมการอิสระ	0.865	1.156	1.695	0.591	1.691	1.594	0.94	1.064	1.972
คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น	0.827	1.209		0.595	1.681		0.806	1.241	
การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท	0.808	1.237		0.739	1.353		0.859	1.164	
อายุบริษัท	0.955	1.047		0.897	1.115		0.918	1.09	
ขนาดบริษัท	0.950	1.052		0.952	1.050		0.911	1.970	

ตารางที่ 9ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-13

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีสุทธิ								
	ปี 2541-2547			ปี 2541-2543			ปี 2544-2547		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
คณะกรรมการอิสระ	0.860	1.163	1.452	0.571	1.752	1.734	0.939	1.065	1.346
คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น	0.827	1.21		0.579	1.727		0.807	1.24	
การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท	0.804	1.244		0.722	1.385		0.86	1.163	
อายุบริษัท	0.955	1.048		0.896	1.116		917	1.090	
ขนาดบริษัท	0.950	1.052		0.952	1.05		0.912	1.096	

ตารางที่ 10ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-13

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและผลตอบแทนต่อสินทรัพย์รวม								
	ปี 2541-2547			ปี 2541-2543			ปี 2544-2547		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
คณะกรรมการอิสระ	0.854	1.171	2.039	0.543	1.842	1.979	0.936	1.069	2.002
คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น	0.826	1.211		0.555	1.8		0.803	1.245	
การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท	0.800	1.250		0.707	1.414		0.859	1.164	
อายุบริษัท	0.955	1.047		0.893	1.12		0.913	1.095	
ขนาดบริษัท	0.951	1.051		0.956	1.046		0.911	1.098	

ตารางที่ 11ก รายละเอียดสำหรับตาราง 4-13

ตัวแปร	การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทและการเจริญเติบโตของยอดขาย								
	ปี 2541-2547			ปี 2541-2543			ปี 2544-2547		
	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson	Tolerance	VIF	Durbin-Watson
คณะกรรมการอิสระ	0.854	1.171	2.004	0.542	1.843	2.023	0.935	1.069	1.998
คณะกรรมการที่ดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทอื่น	0.826	1.21		0.556	1.798		0.803	1.246	
การถือหุ้นของคณะกรรมการบริษัท	0.8	1.25		0.708	1.413		0.859	1.164	
อายุบริษัท	0.954	1.048		0.892	1.121		0.913	1.095	
ขนาดบริษัท	0.952	1.051		0.957	1.045		0.911	1.098	

ภาคผนวก ข

ตารางที่ 1ข รายชื่อของมาตรฐานการบัญชีใหม่ที่ประกาศใช้ในปี 2542
กิตติมา อัครนุพงศ์ (2546)

TAS No.	Title	IAS No.	Superceded Title	Operative Date
	แม่บทการบัญชี		TAS No.1 Basic Accounting Assumption	25-02-2542
32	ที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์	16 (1998)	TAS No.9 Accounting for Property, Plant, and Equipment	
			TAS No.10 Accounting for Depreciation	01 -01-2542
33	ต้นทุนการกู้ยืม	23 (1993)	TAS No.15 Capitalized the Borrowing Costs	01-01-2542
34	การบัญชีสำหรับการปรับโครงสร้างหนี้ที่มีปัญหา	SFAS 15 SFAS 114	----------	01-01-2542
35	การนำเสนองบการเงิน	1 (1997)	TAS No.2 Accounting Policy TAS No.16 Current Assets and Current Liabilities TAS No.23 Presentation of Data Disclosed in Financial Statements	01-01-2542
36	การด้อยค่าของสินทรัพย์	36 (1998)	----------	01-01-2542
37	การรับรู้รายได้	18 (1993)	TAS No.6 Revenue Recognition	01-01-2542
38	กำไรต่อหุ้น	33 (1997)	TAS No.5 Earning Per Share	01-01-2542
39	กำไรหรือขาดทุนสุทธิสำหรับงวด ข้อผิดพลาดที่สำคัญ และการเปลี่ยนแปลงทางบัญชี	8 (1993)	TAS No.3 Extraordinary Items TAS No.4 Changes in Accounting Policies	01-01-2542
40	การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน	SFAS 115 39 (1998)	TAS No.12 Accounting for Marketable Securities TAS No.17 Accounting for Investments	01-01-2542

ตารางที่ 1ข รายชื่อของมาตรฐานการบัญชีใหม่ที่ประกาศใช้ในปี 2543

กิตติมา อัครนุพงศ์ (2546)

TAS No.	Title		Superceded Title	Operative Date
41	งบการเงินระหว่างกาล	34 (1998)	----------	01-01-2543
42	การบัญชีสำหรับกิจการที่ดำเนินธุรกิจเฉพาะด้านการลงทุน	AICPA	----------	01-01-2543
43	การรวมธุรกิจ	22 (1998)	TAS No. 20 Accounting for Business Combinations	01-01-2543
44	งบการเงินรวมและการบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทย่อย	27 (1994)	TAS No. 19 Consolidated Financial Statement	01-01-2543
45	การบัญชีสำหรับเงินลงทุนในบริษัทร่วม	28 (1998)	TAS No. 18 Accounting for Investments in Subsidiaries and Associates	01-01-2543
46	รายงานทางการเงินเกี่ยวกับส่วนได้เสียในกิจการร่วมค้า	31 (1998)	----------	01-01-2543
47	การเปิดเผยข้อมูลของบุคคลหรือกิจการที่เกี่ยวข้องกัน	24 (1994)	TAS No. 13 Related Party Disclosures	01-01-2543
48	การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลสำหรับเครื่องมือทางการเงิน	32 (1998)	TAS No. 28 Accounting for Convertible Debt and Debts with Warrants	01-01-2543

ตารางที่ 3ข รายชื่อการตีความมาตรฐานการบัญชีในปี 2542-2543

TAS Interpretation No.	Title	Operative Date
1	ลูกหนี้ที่ลูกหนี้โอนให้เพื่อชำระหนี้	25-03-2542
2	งบการเงินรวม – บริษัทย่อยที่เป็นกิจการเฉพาะกิจ	01-01-2543
3	เครื่องมือทางการเงินแบบผสมที่ออกโดยสถาบันการเงิน	17-01-2542
4	การด้อยค่าของสินทรัพย์ – รายจ่ายที่กิจการในขั้นพัฒนาและกิจการที่พัฒนาแล้วบันทึกไว้เป็นสินทรัพย์	31-12-2542

สูตร

1) Fixed Assets = Intangible Fixed Assets + Tangible Fixed Assets +
Other Fixed Assets (incl. Financial Fixed Assets)

ที่มา http://wrds:wharton.upenn.edu/demo/bvd/description/Amadeus_Formulas.shtml

2) EBITDA MARGIN = (EBITDA/Total Revenue)*100

ที่มา www.ihatoday.org/services/business/rationlssary.pdf

3) EBITDA = Net Sales – Operating Expense
= Operating Profit (EBIT)
+ Depreciation Expense
+ Amortization Expense
= EBITDA

ที่มา www.12manage.com/methods_ebitda.html

4) Return On Net Assets = (Net Income /(Fixed Assets + Working Capital))

ที่มา www.investopedia.com

5) Net Working Capital = Current Asset – Current liabilities

6) Return on Asset = Ebit/Total Assets

7) Debt to Equity = Total Debt / Total Equity

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาวเกศชนก ใจกระจ่าง เกิดเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2523 ที่อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาการบัญชี จากศูนย์กลางสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จังหวัดปทุมธานี ปีการศึกษา 2544 และเข้าศึกษาต่อระดับบัญชีมหาบัณฑิต สาขาการบัญชี จุฬาลงกรณ์วิทยาลัย

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย